6
3884 67

ATEITIS

NA NUO 1911 M.

1934 M. SAUSIO MĖN. - 1 Nr.

TURINYS

1. *Pr. Dovydaitis,* Sveikas, mielasis jaunime 1
2. *J. Gobis,* Optimizmas 3
3. *Br. Kondratas,* Tėviškėj (eil.) 8
4. *Bern. Brazdžionis,* Paskutiniai jos žodžiai 9
5. *Leon. Žitkevičius,* Naujos dienos. Ilgesio elegija (eil.) 18
6. *Br. Kondratas,* Nieko negirdėjai? (eil.) 19
7. *Dr. P. Slavėnas,* Dievas ir Visata 21
8. *Dr. J. Eretas,* Ministeris ir jo profesorius 29
9. *Juoz. Lingis,* Stefan George 34
10. *Kaz. Berulis,* Lietuvių ratelis moksleiviams šelpti Minske 40
11. *Jonas Mikulevičius,* Klaipėda dar neatvaduota 44
12. *Romantikas,* Dupliusem 47
13. *T. Robertas da Nove,* Energija 50
14. *J. M.,* SPORTAS: Mintys tyram ore. Pereinamąją taurę laimėjo LGSF. 56, 58
15. KRONIKA 60
16. KNYGOS: Bermontininkams Lietuvą užpuolus 61
17. APŽVALGA: „Pavasario" vajus. Tautinis eucharistinis kongresas 62
18. Redaktorius atsako. 63

„ATEITIES" { Redakcija ir administracija: Kaunas, Laisvės Alėja 3, Telef. 26-76.

„Ateities" kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm. 8 lt. Moksleiviams: metams 6 lt., pusm. 3 lt. Užsieny: metams 20 lt. pusm. 10 lt.; moksleiviams perpus pigiau. Atskiras num. 1,75 lt.

„Ateities" skaitytojams ir platintojams

pranešame, kad jau laikas sumokėti, kas dar nėra sumokėjęs, pr-tą už 1933 m. siuntinėtą „Ateitį" ir siųsti pr-tą šiems metams.

„Gamtos Drauge" pradėtas spausdinti įdomus straipsnis apie Nemuną bus baigtas tik šiemet. 1933 metų „Gamtos Draugo" turinys bus duotas kartu su šių metų turiniu metų pabaigoje.

PLATINTOJAI turi pradėti tvarkyti šio pusm. pr-rių sąrašus (kas sąrašų blankų neturi — praneškite adm-jai), o pereitų metų II pusm. skaitytojų sąrašus ir surinktus pinigus turi jau perduoti vyresniesiems globėjams, kad jie pinigus persiųstų amd-jai, o sąrašus patikrintų. *Neužsimokėjusiems už praeitą pusm. „Ateities" pr-riams platintojai gali duoti šių metų „Ateities" pirmąjį n-rį tik savo atsakomybe, nes jei jie nesumokės, bus reikalaujama iš platintojų.*

„Ateities" adm-ja.

«Gamtos Draugo» 1933 metų

titulinį puslapį ir turinio sąrašą skaitytojai gaus drauge su 1934 metų „Gamtos Draugo" titulu ir turiniu.

„Gamtos Draugo" redaktorius.

100 dovanų „Ateities" skaitytojams žiūr. IV virš. pusl.

Akc. „Žaibo" B-vės spaustuvė Kaune, telef. 20 ir 35-35.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

1 Nr. 1934 m. sausio mėn. XXIV

Sveikas, mielasis jaunime, naujus metus pradėjęs!

(Atvirukas skaitytojams[joms] 1934 metus pradėjus)

Štai «Ateitis» vėl randa jus jau bedirbančius mokykloje. Vėl tas pats darbas, vėl tos pačios pamokos, vėl tie patys vargai, rūpesčiai.

Bet ne! Ir darbas ne tas pats, ir pamokos ne tos pačios! Nes tik apie Dievą pasakyta, kad Jis yra tas pats vakar, šiandien ir per amžius. O visa, su kuo susiduriame mes žmonės, nuolatos kinta, juda, žengia priekin.

Taigi ir moksleiviškas gyvenimas nestovi vietoj. Štai jau ir po Kalėdų švenčių ir po Naujų Metų. Jau ir antrasis trimestras artinasi galop.

Laikas eina, laikas bėgte bėga, laikas lėkte lekia. Eina, bėga, lekia ir nebegrįžta. Jis viską valdo, jis kaip tikras valdovas.

Iš biznierių pasaulio (iš Amerikos) eina žinomas posakis: *Time is money* (laikas yra pinigai).

Bet tam, kuris susirūpinęs didesnėmis vertybėmis, kaip pinigai, laikas yra didesnis dalykas už pinigą, ar už bet kurią kitą laikiną gėrybę.

Kristaus mokslo sekėjui ir gyvendintojui laikas yra laimingos amžinybės pelnymas. Laikinybė mums skirta laimingai amžinybei užsidirbti.

Ar ta amžinybė bus mums laiminga, ar nelaiminga, pareis kaip tik nuo to, kaip mes sunaudosime laikinybę, arba mūsų turimąjį laiką.

Taigi, niekas šioj žemėj negali būti brangesnis mums už laiką. Dėl to visiški neišmanėliai būtume, jei laiko nebrangintume, jei jį niekais leistume, arba netgi savo nelaimei naudotume.

Jūs, «Ateities» skaitytojai(jos), tatai gerai suprantate. Šių Naujų Metų proga linkiu jums dar daugiau pagalvoti apie reikalą ko labiausiai brangint laiką, kuris mums tik vieną kartą duotas mūsų dispozicijai (nuožiūrai), ir iš kurio teks mums

atsiskaityti prieš Tą, Kuris, leisdamas Visatai būti, drauge leido, arba sukūrė, ir laiką, kuriame vyksta Visatos vyksmai.

Laikas kiekvienam mūsų skirtas tam, kad atliktume savo uždavinį, kuriam kiekvienas mūsų esame skirti.

O kas yra jaunuoliui gražiausias pavyzdys, kilniausio žmogiškojo tikslo siekiant? Nagi Tas, Kurio gimimo šventės yra artimai susijusios su Naujųjų Metų šventėmis, Tas, Kuris taip pat buvo pasiėmęs ant savęs ir žmogiškos vaikystės vargų vargelių naštą.

Jo gimimo ir vaikystės apystovas mums kaip tik įsakmiai primena Jo Bažnyčia Kalėdų ir Naujųjų Metų laikotarpio švenčių liturgijoj.

Deja, Evangelijose apie Kristaus vaikystę tik labai maža žinių įrašyta. Betgi ir iš jų visai aišku, kuria kryptimi ėjo Kristaus vaiko ir jaunuolio gyvenimas. Tatai net dviem atvejais pabrėžia šv. Lukas savo Evangelijoj.

Aprašęs Kristaus paaukojimą Jeruzalės Bažnyčioj 40 dienų praėjus po jo gimimo, šv. Lukas rašo: Jie (Juozapas ir Marija) sugrįžo į Galileją, į savo miestą Nazaretą. *O vaikelis augo ir ėjo stipryn, pilnas išminties, ir Dievo malonė buvo jame* (Luk. 2).

O Kristui sulaukus 12-kos metų amžiaus, kai jis buvo pasilikęs Jeruzalėj ir paskui vėl buvo grįžęs į Nazaretą, šv. Lukas vėl pakartojo: «*Jėzus augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones*» (Luk. 2).

Nieko kilnesnio ir aš nemoku palinkėt jums, mielasis jaunime, prasidėjusių naujų metų proga, kaip tik kad ir jūs, stiprėdami fiziniu atžvilgiu, ugkdytumėte savy ir tikrąją išmintį bei Dievo malonę.

Kai šitai turėsite, nestigs jums ir gerų, dorų žmonių malonės, kurie jums visuomet padės ir jus užjaus, jei kuomet jus ištiktų koks netikėtas smūgis.

Ir «Ateitis» ateina į jus ne kitais sumetimais, kaip tik padėti jums ugdyt jumyse tikrąją išmintį ir Dievo malonę.

Tad priimkite ją, kaip savo geriausią draugą, o ji jūsų neapgaus ir neapvils.

Ji nori jus draugiškai mokyti branginti laiką. Ji nori jums padėti augti Kristaus pavyzdžiu, apie kurį, be kita ko, pasakyta, kad jis perėjo žemę gera darydamas.

Ir jūs tad, aš tikiu, pasiryšite būti toki žmonės, kurie sieks kuo daugiausia gero padaryti mūsų Tėvynės vargstantiems ir pagalbos laukiantiems žmonėms.

O tuo būdu bus mūsų uždavinys atliktas ir laikinybė bus sunaudota laimingai amžinybei užsidirbti.

Tad ir dirbkime visi jai pelnyti!

Jūsų *Pr. Dovydaitis*

Optimizmas

(Naujųjų Metų proga)

J. Gobis

Naujųjų Metų proga įprasta linkėti laimės, pasisekimo, gerovės. Nieko laimė taip nežavi, taip nevilioja, kaip jaunuolį. Nė viename savo gyvenimo perijode žmogus taip stipriai laimės netrokšta, kaip jaunystėje. Gal būt dėl to didžiausią nusižudymų procentą duoda jaunuomenė. Juk ji godžiausiai laimę gaudo, bet nevisada jos tiek pagauna, kiek širdis trokšta. Svajingam jaunuoliui atrodo, kad jam priklausanti laimė čia pat, visai arti, o ji—štai ima ir pabėga, palikdama jam tik beprasmišką kentėjimą, tik niurią pilką vienumą. Religingas jaunuolis tokį kentėjimą gali paversti darbo, kūrybos, asmeninio tobulėjimo motyvu, o netikėlis ir dar silpnavalis, nerandąs kitokios išeities, kaip tapti dezertyru, neteisėtai pasitraukti iš gyvenimo, nes netikėjimo pagrinde visada yra pesimizmo, skepticizmo ir desperacijos diegai.

Nėra normalaus žmogaus, kurs nenorėtų laimės jei ne šiame, tai pomirtiniame gyvenime. Tai visai suprantama: juk jau senosios graikų filosofijos atstovas Aristotelis konstatavo tiesą, kad žmogus yra laimei sutvertas, ir laimė yra visų jo veiksmų tikslas.

Tačiau šis žemiškasis gyvenimas savo prigimties ribose neturi tiek laimės, negali žmogui jos tiek duoti, kiek širdis trokšta. Laimės trokšti žmogus tikras besotis: juo daugiau jis turi, juo daugiau nori. Žmogaus širdies, žmogaus troškimų bei svajonių amplituda daug didesnė, negu žemės teikiamų smagumų. Be to, žemiškoji laimė greit atimama, ne visada grąžinama, nes ne visada jai surandamas atitinkamas ekvivalentas.

Ne visi laimę vienodai supranta: beidėjams ji vaidinasi smagaus, turtingo ir liuksusingo gyvenimo pavidalu. Tokių žmonių laimė yra tarytum periferiška, iš centro nukreipta į paviršių, iš dvasios į kūną.

Idėjinio kataliko laimės supratimas nuo netikėliškojo skiriasi tuo, kad katalikiškoji laimė yra centralizuota, atremta į dvasios energiją ir nukreipta į Absoliutą, į amžinybę. Idėjinio kataliko laimės branduolys glūdi žmogaus asmens ir Kristaus Dievažmogio santykių harmonijoj: juo asmeniniai žmogaus santykiai su Dievu geresni, juo žmogus laimingesnis; todėl idėjinio kataliko laimė nepareina nei nuo žmonių malonės ar nemalonės, nei nuo gamtos ar istorinių aplinkybių. Katalikų pasaulėžiūra yra visų optimistiškiausia; ji nepažįsta jokios desperacijos, jokio beviltiško pesimizmo. Katalikų religija— tai šviesiausios vilties ir tikriausiai garantuotos laimės religija. Giliai religingas katalikas gali būti laimingas ir ligoje, ir vienumoje,

ir materijaliniame skurde, jei tik jis jaučia savyje Dievo malonės veikimą, jei tik turi ramią sąžinę, nes jis tvirtai tiki, jog tikroji laimė, toji laimė, kuriai yra žmogus sutvertas, į kurią turi jį vesti visi jo sąmoningieji veiksmai, yra neatskiriamas jo asmens suartėjimas su Dievybe. Prieš šitą laimę yra mažmožis tos gėrybės, kurių mums duoda šis gyvenimas, ir kurias jis atima iš mūsų.

Žemiškasis žmogaus gyvenimas yra taip sutvarkytas, jog jis negali žmogaus visai laimingo padaryti, nes niekumet žmogus nepasiekia tokios būklės, kad galėtų nuoširdžiai pasakyti: «Dabar man visko užtenka, dabar aš nieko nebijau, nieko nenoriu, esu visai laimingas».

Netikinčiam italų poetui Jokūbui Leopardi atrodė be galo traginga, kad kosminio gyvenimo pagrinde glūdi kentėjimas, kad be kančios kosminiame gyvenime negalimas kuriamasis procesas. Ši tiesa tikinčiam katalikui nėra baisi, nes šio gyvenimo nemalonumus ir kančias uždengia amžinosios laimės viltis. Netikėliai gyvena dėl to, kad stiprus gyvybės instinktas verčia žmogų gyventi. Instinktyvinio gyvenimo prasmę Haeckelis suvedė į trumpą formulę: «Gyvenu tam, kad gyvenčiau» («Ich lebe, um zu leben»). Jei katalikų doktrina būtų klaidinga, tai visa tiesa būtų atvirai išreikštoj Haeckelio formulėj: («Ich lebe, um zu leben», nes jei nebūtų Dievo ir Kristaus mokslo, tai visi «kultūriniai», «socijaliniai» ir «tautiniai» idealai būtų grynas melas.

Arba žmogus yra sutvertas tam, kad per šio gyvenimo vargus ir džiaugsmus užsitarnautų amžinąjį gyvenimą, arba fatališkos gamtos jėgos leido jam žemėje atsirasti tik tam, kad jis pagyventų ir savo kūnu duotų žemei trąšų. Vidurio teorijos yra tik nelogiškas nukrypimas nuo pirmos tezės į antrą, arba nuo antros į pirmą.

Faktiškai žmonijos dauguma gyvena instinktu, išreikštu formule «Gyvenu tam, kad gyvenčiau». Protas jokiu būdu šitos formulės negali pateisinti, nes ji veda į absoliutišką gyvenimo beprasmiškumą. Jei netikįs ima ieškoti gyvenimo prasmės, jei jis pradeda gilintis į gyvenimo netobulumus, jei ima galvoti apie gyvenimo, kančios ir mirties prasmę, tai jis randa tik vieną kelią — kelią į juodą pesimizmą, į desperaciją, bet žmogaus gyvybės instinktui yra priešingas pesimizmas, todėl nuo jo bėgama į grubų paviršutinišką optimizmą, kuris veda į sumaterijalinto gyvenimo sistemą. Iš šitos sistemos gimė bekonų, stiprių raumenų ir kumščio teisės garbinimas, bet tai yra išviršiniai dalykai — netikinčios sielos gilumoj vis tiek vyrauja pesimizmas, desperacija ir cinizmas. Kitaip ir būti negali, nes žmogus šioje žemėje neturi nė vienos materijalinės gerybės, kuri būtų tikra ir neatimama jo nuosavybė, jis pats nėra apdraustas nuo sunkios ligos ir mirties bet kuriuo gyvenimo momentu. Kieno gyvenimo prasmė yra atremta tik į gyvybės in-

stinktą, tam mirtis, kentėjimas ir skurdas sudaro didžiausią nelaimę, kurioje jokios prasmės nėra.

Šitokios nelaimės jis turi visa savo būtybe bijoti ir drebėti prieš tuos, kurie gali jam turtą, tarnybą, išviršinę laisvę ar gyvybę atimti. Šitokia baimė padaro žmogaus sielą visai tuščią,— ji tiesiog jį automatu paverčia. Tik katalikiškoji doktrina įgalina žmogų išdidžiai žiūrėti į visas žemiškas kančias ir vadovautis ne plokščiu oportunizmu, bet tvirtais principais. Be to, mūsų psichika yra tokios konstrukcijos, jog po didesnių, labiau įtemptų džiaugsmų ir linksmybių neišvengiamai ateina reakcija — liūdesys ir nepasitenkinimas savimi. Žemiškų malonumų nepastovumas, jų neapdraustumas nuo netikėtų katastrofų negali mąstančio laisvamanio optimistiškai nuteikti. Filosofiškas (ne instinktyviškas, einąs iš organizmo sveikatingumo) optimizmas gali eiti tik iš gilaus tikėjimo dieviškais Kristaus pažadais ir begaline Jo meile žmogui — iš amžinosios laimės vilties. Šitoks tikėjimas sumažina šio gyvenimo kančias, nemalonumus ir iš jų einantį tragizmą. Turėdamas tokio tikėjimo galią, žmogus netampa žemiškos nelaimės vergu ir nepraranda dvasinės drąsos. Toks žmogus yra tikrai laisvas. Jis jokiu būdu nepripažins, kad Italijos «dievas» esąs B. Mussolini, kad jo gimimo vieta italui brangesnė už Betliejų.

Tikįs katalikas, patekęs į žemiškąją nelaimę, nesudaro skurdaus ar tragingo vaizdo, nes jo kentėjimas turi gilią prasmę: kentėjimas stiprina jo dvasią, suteikia jam tokios moralinės didybės, kurios nėra šiais laikais dievinamame dinamizme bei nacijonalistiniame aktyvizme.

Nacijonalistų kultyvuojamas aktyvizmas eina iš formulės «Ich lebe, um zu leben»; šioje formulėje nieko herojiško nėra. Jei vadinamieji aktyvistai kartais parodo tikro herojizmo, tikro didvyriškumo, pasiaukojimo kitų gerovei, tai to versmės reikia ieškoti kur kitur, būtent krikščioniškame išauklėjime, o ne plikame nacijonalizme.

Kiek skurdų įspūdį daro netikinčio žmogaus kančia, kuri stumia jį į desperaciją, tiek gražų įspūdį daro didingas katalikо kentėjimas, nes iš jo trykšta amžinosios laimės viltis. Nėra gražesnės ir didingesnės sielos už tą, kuri yra daug kentėjusi Kristaus dvasioje. Tokia kančia turi ne vien religinę prasmę — apvalo žmogaus sielą nuo žemiško gyvenimo dulkių ir purvų ir pastumia į asmeninį tobulėjimą, į šventumą, į pasiaukojimą,— bet ir kūrybinę: juk ne liuksusas, ne turtai, bet fizinis ar dvasinis kentėjimas Kristaus dvasioje yra tikrasis kūrybos akstinas. Tik iš kančios išėjęs kūrinys yra gilus ir tik toks kūrinys gali žmogų pastumti į tikrąjį progresą. Nenuostabu, kad didžiausi genijai ir didžiausi žmonijos geradariai yra išėję sunkią kančios mokyklą. Be kančios niekas nesupras žmogaus gyvenimo gelmių. Yra tiesos Oscar'o Wilde'o pasakyme: «*Už juokų ir džiaugsmų visada yra vulgariškumo, o už kančios—tik kančia*»

tačiau kas kenčia be Kristaus ar prieš Kristų, to kentėjimas yra baisus, tragingai beprasmiškas.

Tokioje kančioje žmogus yra vienui vienas; mirties valandoje jokia žemiška galybė niekuo negali jam padėti. Tokia kančia silpnina žmogaus būdą ir antisociališkai, kerštingai jį nuteikia. Tokioje kančioje jaučiamas tikras demoniškumas, tikra «umbra mortis» ir „nullus ordo". Tokia kančia yra pragariško, absoliutiškai beviltiško ir pikto kentėjimo atspindis.

Tas tegali būti tikras optimistas, kuris moka išdidžiai į žemiškas kančias žiūrėti, kurs moka priversti jas tarnauti jo dvasiai stiprinti, o to „meno" gali žmogų išmokyti tik gilus religingumas, stiprinamas Dievo malonės.

Jaunieji katalikai inteligentai, kurie yra pasiryžę visą savo tautos gyvenimą atnaujinti Kristuje, ir šiuos, 1934, metus sutinka optimistiškai ir neatsižvelgia į tai, kad įvairūs kriziai palietė visas gyvenimo sritis, neišskirdami nė moksleivių. Jei gyvenimas pasunkėjo tėvams, tai jis pasunkėjo ir jų vaikams.

Kas eina su Kristum, tas gali būti tik optimistas, nes trijumfas pasiekiamas tik tuo keliu, kuriuo Kristus ėjo, t. y. per kryžių, per tą įprasmintos ir trijumfalinės kančios simbolį.

Šiandien dažnai girdime sakant, kad tautos gerovės pagrindas — mūsų pagaminamųjų produktų tinkamas brangumas: jei tatai būtų brangiau, jokio krizio nebūtų, ir tauta būtų visiškai laiminga. Šitoks «laimingumo» supratimas logiškai eina iš minėtos formulės «ich lebe um zu leben» ir ryškiausiai parodo, kad šia formule negalima gyvenimo tvarkyti. Ne dėl stokos kilo vadinamasis krizis, bet dėl jo pertekliaus. Ekonominių gėrybių perteklius—ir milijonų skurdas! Argi tai ne paradoksas? Šis baisus socijalinio gyvenimo paradoksas eina iš paslėpto pesimizmo ir iš nesveikos kentėjimų (skurdo) baimės. Kiekvienas rūpinas tik savim, gyvena tik sau, stengiasi tik save apdrausti nuo skurdo. Jei būtų gyvenime daugiau katalikiškos dvasios, daugiau optimizmo ir mokėjimo didingai žiūrėti į galimas kančias, tai krizio nebebūtų, nes ekonominės gėrybės būtų teisingiau suskirstytos žmonėms, kavos ir kviečių pertekliai nebūtų naikinami skurstančios minios akivaizdoje. Taigi pasaulis reikia atnaujinti, ir ne išviršiniai, bet išvidiniai, o tai galima tik per Kristų ir Kristuje. Tai yra ne tik tikėjimo, bet ir istorijos tiesa. Visi mūsų istorinio gyvenimo pagerėjimai ir pablogėjimai ėjo tik iš to, kas dėjosi visuomenės sąmonėje. Visi kruvini režimai, visos revolucijos ir reakcijos, visi pagaliau karai ir kriziai sudaro ne ką kita, kaip projekciją to, kas dedasi žmonių sąmonėje. Per socijalines katastrofas iškyla į istorijos paviršių tai, kas prieš tai buvo visuomenės sąžinėje. Gyvenamąją mūsų epochą charakterizuoja baimė, nuolatinis drebėjimas dėl savo kailio ir instinktų garbinimas. Instinktai žmogų supančioja žemiškais ir egojistiniais interesais ir atima iš jo dvasinės laisvės meilę. Iš to ir kyla kova su laisve viešajame

gyvenime. Tos keistos kovos kilmė visai logiška: kas vadovaujasi tik instinktais, kas dvasios sritį paneigia, tam laisvė neturi jokios prasmės, ir jis ją mielai maino į materijalinę vertybę. Iš materijalistinės gyvenimo filosofijos branduolio „gyvynu, kad gyvenčiau“ nuosekliai eina ekonominių vertybių kultas ir pastangos kuo daugiausia apdrausti save nuo skurdo materijalinių trūkumų ir kentėjimo. Juo žmogus labiau save apdraudinėja nuo vargų, skurdo ir kentėjimų, juo labiau jis bijo ir nepasitiki savo ateitimi, taigi dabartinis supasaulėjęs žmogus pesimizmu yra kiaurai užkrėstas. Tą nelaimingąjį žmogų ir jo gyvenimą gali atnaujinti tik tie, kurie nuo jaunystės stiprins savo asmenį katalikišku optimizmu, katalikiška savigarba ir katalikišku drąsumu kančios ir mirties akivaizdoje. Filosofuojąs rusų beletristas Leonas Tolstojus yra pasakęs — —Kai seni žmonės moraliniu atžvilgiu pasidaro tokiais skurdžiais, jog iš jų nebegalima tikėtis atgimimo ir gyvenimo atnaujinimo, tuomet Dievas atsiunčia būrius vaikų ir jaunuolių, kurie savo jauna energija, savo optimizmu, nuoširdžiu idealizmu ir pasiaukojimu išjudina sustingusį gyvenimą ir pastumia jį į priekį.

Lietuvos katalikų visuomenė optimistiškai žiūri į tą jaunuomenę, kuri savo gyvenimo idealu laiko visos tautos gyvenimo restauravimą Kristumi, o ši jaunuomenė, jei nuoširdžiai gyvena tuo idealu, savaime yra optimistiškai nusiteikusi, nes kas gyvai išpažįsta katalikų pasaulėžiūrą, kas savo asmenybę stiprina Eucharistiniu Kristumi, tam svetimas bet koks pesimizmas, bet kokia desperacija, apatija ar kančios baimė. Kur optimizmas — ten laimėjimas, o tikras optimizmas tėra tik Kristaus Bažnyčioje, jos moksle, jos dvasioje ir tuose žmonėse, kurie ta dvasia gyvena.

Norėdami pasauly gyventi ir laimėti turime disciplinuotis... O disciplinuotas žmogus yra tas, kurs savo fizines jėgas ir sielos galias sugeba derinti taip, kad jo darbas teiktų kuo daugiausia džiaugsmo.

Prof. Gessen.

Visiems, kurie sveikino „Ateities" Redakciją Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga, nuoširdžiai dėkojame—

„Ateities" Redakcija.

Tėviškėj

Bronius Kondratas

Ten tėviškė mano sena, samanota,
kur vasara juokias po žydras lankas,
kur rytą sesutės dainom susitinka,
o vakarą liūdnos užlaužia rankas.

Ten saulė paskęsta už mėlyno šilo,
saulėlydžiai dega pernakt danguje,
ten sesės su broliais per vakarus rymo
ir supina širdis liūdnoj dainoje.

Ten motina laukia sūnaus, nesulaukia —
artojas iš lauko sugrįžta nakčia...
Vai lėkčiau, vai skrisčiau pas mylimą sesę
pažvelgt į liūdnas jos akis nors vogčia.

Priskinčiau svaiginančią puokštę jazminų,
armonika verktų už kluono liūdnai —
ir svaigti ir degti jaunystėj, kaip meilėj,
laimingas galėtum per naktį tenai...

Sesute, sesute, kam sužeidei širdį,
tą vakarą širdį kam sužeidei, kam?
Saulėlydžiams gęstant prie tylinčio šilo
nereiktų po beržu verkt smuiku jaunam...

Nereiktų ilgėtis pavasario kito —
gal grįš, gal sugrįš vėl laimužė ana —
dabar gi, pavasariui juodbėriu lekiant,
nors šypsosi lūpos, širdy aimana.

Paskutiniai jos žodžiai

Bern. Brazdžionis

Praeities prisiminimuose paskendę mes užmirštame tikrąją šiandieną, mes iš tenai, iš anų tolimų auksinių saulėlydžių žiūrime į šį momentą, lyg į sunkų, kankinantį sapną. Tenai mes alsuojame, tenai mes braidome po sidabrines prieblandų pasakas, tenai mes esame, tenai mes gyvename. Kur baigiasi praeitis ir kur prasideda šiandieną, kur sapnas, o kur gyvenimas, kur prisiminimų aukštosios gražiosios pilys ir kur šio momento realybė — kas pasakys nemeluotais žodžiais, kas nutapys drobėje dažų stebuklingomis varsomis, kas išdainuos dieviškos poemos posmais, angelų choro garsais. O yra valandų, kada užmiršti žmogus šį pasaulį, yra momentų, kada nebešviečia nebeeina ir nebemirga šitos žvaigždės, nebepučia šitas vėjas ir šita saulė pro tave šitas laikas. — — — — — — —

Ir šiemet, kaip ir kiekvienais metais, Kalėdų švenčių švęsti ir sutikti Naujųjų Metų parvažiavau į tėviškę. Praėjo kūčių vakaras ir užgimimo diena su keliais kaimynų aplankymais, pasibaigė įspūdžių kalbos — ir palikau vienas vienas. Ir neberandu pas ką nueiti ir nebežinau apie ką kalbėti. Laukiu paskutinės atostogų dienos. Ištisas dienas ir vakarus praleidžiu vienas kambary. Jame viskas tebėra po senovės — tie patys paveikslai tebekabo ant sienų, ta pati knygų spinta, ta pati etažerė kampe, rodos, tos pačios gėlės, gal tik kiek paaugusios, didesniais lapais, tamsesniais šešėliais krenta ant sienos, ant grindų. Kambary tas pats stalas, kėdės. O gal ne, kėdžių, rodos, daugiau, rodos, dvi naujos nupirktos. Praskleidžiu lango užuolaidą, atsiremiu į sieną ir ilgai ilgai žiūriu į sodą. Negraži žiema. Per visas šventes kaip per vėlines — purvas, lietus, drėgni vakarų vėjai ir blaškomi obelių lapai. Tik vakar rytą iš giedrios nakties buvo pašalę, o šiandie vėl ūkanota, vėl toks balzganas dangus, balzgani namai, medžiai, tvoros. Stebuklingo grafiko ranka išbraižė senas obelis, aukštus topolius ir klevus — baltos ynys uždengė šakas ir šakeles, tvorų lentas ir kartis. Ir vis, lyg deimantų ašaros, krenta iš dangaus mirguliuojanti drėgmė, apšarmoja gatves, grindinį, trotuarų cementą. Purtosi palangėje sušalęs žiemos žvirblis, nukrečia ynio spiglius nuo kaštano viršūnės žila varna, sukrankia, suplasnoja sparnais ir palengva, tarytum tingėdama, nusileidžia ant kaimyno namų stogo. Rytų horizonte dangus juodėja, languos užsidega žiburiai. Atidarau spintą. Vartau senų laikraščių komplektus, knygas, randu savo senų sąsiuvinių ir rankraščių pluoštą, verčiu, skaitau. Čia sudėti rašomieji darbai, braižybos lakštai, juodraščiai aritmetikos uždavinių, geometrijos, algebros, trigonometrijos, lotynų Horacijaus odžių, Tito Livijaus vertimai, anglų kalbos pamokų

užrašai, Šekspyro vidurnakčio sapno dramos turinio atpasakojimas, laiškai, atvirukai — klasės draugų sveikinimai prieš kiekvienas šventes, keli bloknotai dienoraščių, rankraščių, eilių, apysakų bandymų — viskas tebėra tenai sudėta. Ir sugrįžtu į praėjusias dienas. Patraukiu praeities pasakos kaspino galą, ir pasilieja anų gražių, anų linksmų metų banga. Rodos, užmiršti žmogus šį pasaulį, šį momentą, nebešviečia ši diena, nebemirga šitie ateinančio vakaro žiburiai, nebepučia šitas vėjas, ir nebeeina pro tave šitas laikas. — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Buvau aukštesnių klasių mokinys. Rašiau eilėraščius. Svajojau būti žinomas poetas. Eilėmis rašiau aforizmus į draugų albumus, bandžiau net į vieną kitą redakciją siųsti. Redaktoriai kūrinių neįvertino, rašytojo karjeros atminimas — likę kelis trimestrus lotynų kalbos ir matematikos dvejetukai privertė įkvėpimo laukiamomis valandomis vėl kalti sinusus ir kosinusus ir proziškai versti Horacijaus odes. O klasės ir net už klasės buvau apšauktas literatu, buvau redaktorium mokinių šapirografuoto laikraštėlio. Štai ir dabar tarp likusių redakcijos krepšio rankraščių randu keletą buvusių bendradarbių kūrinių.

Paimu į ranką mažytę mažytę užrašų knygelę. Knygelė pailga, žaliu viršeliu, atplyšusia nugarėle. Atverčiu — viršelio vidaus pusėje rusvu rašalu užrašas „Atminimui nuo Jonuko, B... 1925 m. XII.28 d.“ Knygelės lapelių kraštai iškarpyti ir sužymėti abėcėlės raidėmis. Pirmasis psl. A. Pirmame puslapy — užrašas „vasario mėn. 3 d. 127 svarai. Toliau pamokų sąrašas. II Istorija, lotynų, algebra, lietuvių k., trigonometrija. Antradienį šešios pamokos. Trečiadienį tik trys. Ir daugiau nieko. Kituos puslapiuos adresai. „Išleista 10 l. 25 ct. yra 29 l. 75 ct.“ ir kiti užrašai. — — —

Vakaro sūtemos slankioja už sienos. Pamažu ima kristi snaigės. Užsimerkiu. Matau knygutės savininkę, skaisčios nuotaikos, skaidrių akių, gelsvų garbanų, už mane keturiomis klasėmis aukštesnę mokinę. Nebuvo mokinių susirinkimo be jos, nebuvo vakaro be jos. Vaidino mokinių vakarėliuose, vaidino ir miestelio inteligentų teatre. Dainavo solo, geriausiai rašė lietuvių kalbos rašomuosius, turėjo neturtingą tėvą, gyvenantį priemiesty, tikėjosi baigt gimnaziją, padėti seserims, vis dirbti, vis daugiau jėgų pasisemti, vis labiau nepailsti. Praėjo metai ir kiti, jos klasės draugai ėjo iš klasės į klasę, girdėjau, ji kažkur ėmė pradžios mokyklos vaikus mokyti, paskui nieko nebegirdėjau. O vieną dieną visoj gimnazijoj nebuvo pamokų, visos klasės susidėję pasamdė orkestrą, išrašė kaspinų, nupynė vainikus, nunešė ilga gatve aštuntos klasės didieji vyrai ant savo pečių morus. Ir iš liūdnos lūšnelės didelė procesija — su gedulingu laidotuvių maršu, nuėjo į kapines, sakė kalbas, užpylė žemes ant karsto... Rašydamas į mokinių laikraštėlį nekrologą, gavau jos rankraščių pluoštą. Kartu gavau ir šitą

Žiema pelkėse.

jos ligoje rašytą užrašų knygelę. Tai paskutiniai jos žodžiai Išrašau nieko nepakeisdamas, niekur minties neiškreipdamas· Nelyginu nė stiliaus. Todėl neieškokite čia literatūros vertybių' todėl matykite tik paskutinę žemės kelionės pasaką.

B.

Aš sapnavau didelį sapną. Sapne buvau didelė mergaitė ir galėjau daryti ką tik panorėjau. Aš išėmiau iš savo krūtinės širdį, aprengiau ją gražiais baltais neturtingos, bet labai geros našlaitės rūbais. Ji buvo panaši į mieląjį pavasario balandį. Paskui išėmiau iš krūtinės tulžį ir aprengiau ištaigingos, išdidžios ir turtingų tėvų dukters rūbais. Ji buvo panaši į puikuolį paukštį povą. Tada pasisodinau abi ant kelių ir tariau — mano mielosios sesers, išleidžiu jus į žmones, eikite, įsižiūrėkite kaip jie gyvena, džiaukitės ir linksminkitės, kentėkite ir verkite su jais, puotaukite ir alkite, dainuokite ir šokite, o paskui sugrįžę man viską apsakykite. Kurios gyvenimas bus laimingesnis, tą aš priimsiu atgal į krūtinę, o kuri ateis kaip elgeta — tą ir aš pavarysiu nuo savo namų durų. Ir išėjo abi seserys gražiai

susiėmusios už rankų, apkeliavo daug pažįstamų ir nepažįstamų, turtingų ir vargšų, buvo puotų rūmuose ir kalėjimuos, buvo šokių salėse ir bažnyčiose. Pas pažįstamuosius teėjo sesuo panaši į puikuolį povą, pas nepažįstamus sesuo, panaši į pavasario mieląjį balandį. Puotų rūmus lankė sesuo Tulžis, o kalėjimus sesuo Širdis, šokių salėje šoko puikuolė turtingų tėvų duktė, o bažnyčiose meldėsi vargšė našlaitė. Kur viena įeidavo, ten kitos neleisdavo, kita palikdavo už durų. Arba jeigu įeidavo, tai viena susigėdusi turėdavo tuojau pabėgti. Tada persiskyrė seserys ir nuėjo katra sau, pažadėjusios už 3 metų sutartoj vietoj susitikti.

Puikuolė Tulžis tuojau surado didžiausią būrį garbintojų, gražių ir turtingų jaunikaičių. Ji gėrė kartu su jais tūkstančius bruderšaftų, ji šoko su jais iki apsvaigdama salėse ir puotose; juo labiau ji juos niekino, juo daugiau jaunuolių ją garbino, bučiavo jos batelių padus ir jos kelius, aptemptus švelniu kvepiančiu šilku. Tūkstančiais daug žadančių pažvelgimų ir judesių ji juos apdovanojo, tūkstančius komplimentų jie jai kalbėjo. Su daugeliu ji bučiavosi, daugeliui jaunų aistruolių sėdėjo, jų glamonėjama, ant kelių. Visi ją garbino ir ant rankų nešiojo, visus ji mindė ir niekino. Bet nė vienas jai neužsiminė apie meilę ir širdį. Ir jeigu kuris nelaimingas ir parpuolęs imdavo kalbėti apie savo širdy gimusią meilę ir prašydavo jos širdies... ji jam atsakydavo: nekalbėk, jaunuoli, man apie meilę — 5.000 kartų aš perdien įsimyliu, o kur aš gausiu 5.000 žodžių, kiekvienam atiduodama po širdį. Ne tave vieną aš pažįstu. Visi jūs vyrai tokie. Vargšė puikuolė — juk ji neturėjo nė vienos širdies. Ir pailso, pavargo taip begyvendama išdidi turtingų tėvų, panaši į puikuolį paukštį, duktė — sesuo Tulžis. Ir nesulaukusi nė paskirtos dienos pradėjo eiti į sutartą vietą, ieškodama užmirštos sesers širdies.

O atsiskyrusi Širdis ėjo ėjo ir priėjo didelę girią. Jau saulutė buvo medžių viršūnėse, ir paukšteliai čypsėdami į savo lizdelius artyn skrido, o piemenys raliuodami į namų pusę bandas ginė. Iš balų kilo palšas rūkas, ir liūnuose iš meldų galvas iškišusios varlės pradėjo vakaro sutemų kukavimą.

Pagiry stovėjo maža trobelė. Našlaitė Širdis pas žmones eiti nedrįso, o per girią naktį keliauti bijojo. Tai nuėjo į trobelę, ir nieko neradusi joje apsigyveno. Trobelėje jai taip patiko, kad kitą dieną niekur toliau nebėjo. Čia Širdis apsigyveno ir manė išgyventi visus trejus metus. O kokia laimė, kokia neapsakoma laimė buvo tų trijų metų gyvenimas. Rytą pagiry Širdis girdėjo vyturėlio maldą, dieną girioje matė pušų viršūnėse šokinėjančią voveraitę, vakaro žarų himnuose saldžiaisaldžiai ji užmigdavo, naktį žvaigždutės, kaip gerosios laumės, ją liūliuodavo. Kartą, visai baigiantis tretiems gyvenimo metams, išėjo našlaitė į girią. Staiga visai netoliese pamatė žmogų ir nusigandusi jau norėjo bėgti atgal: juk tiek laiko ji viena buvo

ir, rodos, nieko nepastebėjo įeinant į girią. Iš kur jis tad galėjo ateiti? Tai buvo iš kažkur atėjęs piemuo. Jis į našlaitę nė žiūrėt nepažiūrėjo ir kažką sakydamas šoko iš vienos pusės griovio į kitą. Taip Širdis tą sau šokinėjantį piemenėlį matydavo kasdieną. Ir nė vienas antram žodžio netarė. Taip praėjo gal pusė metų, kai pagaliau priėjusi arčiau našlaitė įsiklausė. O piemuo vis šoko į vieną pusę griovio ir kalbėjo: — «še tau, širdie», šoko į antrą ir sakė:—«še man, širdie». «Šok ir tu ir taip sakyk, geroji mergaite», tarė į ją pakėlęs akis, ir vėl nusigrįžo. «Kas esi ir ką čia darai?» — paklausė jo Širdis našlaitė. «Esu vargšas piemuo, iš toli toli, ieškodamas sau širdies, atėjęs. Ėjau dvidešimt penkias žiemas ir dvidešimt penkias vasaras, už 25 ežerų ir 25 girių, už 25 klonių ir kalnų. Atėjau čia ir paklydau ir palikau. Iš voveraitės šokinėjimo ir genelio kalimo, iš pušelių ošimo ir mažųjų elfų dainų — iš visų po žodelį išmokau ir sukūriau štai savo ieškomajai maldą — ir vėl pradėjo: — «še tau, širdie še, man, širdie». Našlaitė šoko iš paskos, bet nežinojo ką sakyti. Tada ji sustojo, paėmė jam už rankų, ir paklausė:

— Kaip tavo vardas?

— Ilgesys.

— O tavo?

— Širdis.

Ir jie susiėmę už rankų ir nuėjo abu į aną trobelę pagiry.

O kai atėjo sutarta diena abu iškeliavo sesers Tulžies pasitikti. Ilgai laukė kryžkelėj sustoję, bet nė iš vienos pusės sesuo nesirodė. Iš praeinančių žmonių išgirdo kalbant, kad Tulžis jau daugiau kaip prieš pusę metų kažkur plyšo. Ir neverkė sesuo, kad sesuo mirė... Ir... aš nubudau — — —

Ką galėtų reikšti toks nuostabus sapnas?...

C.

Žmonės krikščionys, bet Kristaus mokslo nesilaiko. Būk kaip tas pasakos princas ir kaip tas legendos burtininkas, kuris visuomet, kai reikia, laiku atvyksta, laiku suteikia pagalbą ir vėl išnyksta. Jis neklausia, ar kviečia vargšas, ar turtuolis, jis neklausia ar toli, ar arti nelaimingasis, jis neprašo dėkoti, jis neima mokesčio. Būk ir tu savo brolio brolis ir savo sesers sesuo. Būk ten, kur skausmas ir ašaros, būk pirmas ir pasitrauk paskutinis. Taip išpildysi tyliąją Kristaus misiją.

D.

Mylint reikia daug kentėti, bet tos kančios valo sielą, kaip ugnis auksą. Laimingas, kuris, mylimas, dar laimingesnis, kuris myli, nors ir nemylimas. Meilė iškelia žmogų į žvaigždes, bet ta pati meilė nugramzdina ir į juodžiausias padugnes. Meilė silpnųjų jėga, meilė ir milžinų silpnybė. Meilė laimės pasaka

meilė ir nelaimės kančia. Meilė aukso svajonės, meilė ir žiauri realybė. Meilė kūdikių sostas, meilė ir karalių pražūtis. Meilė sielos deimantas, meilė ir širdies kalėjimas.

E.

Sunku mirti ne dėl to, kad maža gyvenau, maža džiaugiaus, maža linksminaus, ne dėl to, kad nemačiau laimės. Sunku mirti dėl to, kad maža kentėjau, maža verkiau, maža sutikau nelaimių.

Mano jaunystė prabėgo kaip šešėliai. Dienos viena paskui kitą nudžiūvo kaip rasa nuo žiedų. Kaip peteliškė lakiojau nuo gėlės ant gėlės. Prieš mane darbo kalnai nepereiti, pareigos dirvonai nearti, svajonių ir pasiryžimų pievos nešienautos, o rytdienos rūkuose šypsosi mirtis, ir kažkas dalgį galanda. O nežinomas žmogau, pjovėjau, ką manai pjaut mano laukuose, ką rinkt mano soduose. Nė viena pilna varpa, pribrendusi ten nelinguoja, nė vienas vaisius nunokęs ten nekrenta. Dieve, leisk ten pirma ką nors pasėti, leisk kad žali želmens laukuos pasikeltų, kad soduos baltos obelys baltais žiedais baltai žemę nusnigtų...

E. (2).

Nesakykite jam, kad aš mirusi. Sakykite, kad išėjau amžinos gyvybės auksinio obuolio ieškoti. Nesakykite man, kad aš nerasiu. Negriaukite mano tikėjimo, neatimkite mano vilties. Nutilkite. Nekalbėkite. Jau eina ji, eina mano nekviestoji viešnia. Išeikite, duokite jai sėstis, tylėkite, duokite jai prabilti.

Jam nesakykite, kad aš mirusi, sakykite, kad išėjau naujo gyvenimo ir naujų draugų ieškoti...

F.

Šiandieną išbraukiau iš savo širdies visų draugų vardus. Iš šilkinės knygos išėmiau šilkinius lapus artimųjų prirašytus. Aš nebeturėsiu tėvų, seserų, giminių. Aš turėsiu tik brolius ir seseris. Mano brolis bus kiekvienas krikščionis, ir sesuo kiekviena jo sesuo.

O dabar, Kristau, o dabar, kai atsižadėjau visko, visko kai nuodėmę ir visą pasaulį išmainiau į meilę, o dabar ar jau galiu sakyti — štai aš esu tavo duktė ir tavo tarnaitė — — —

F. (2).

Kankinkite mane, žeiskite mane, apkalbėkite mane, išjuokite mane... kančios ir žaizdos nutils, kalbos ir juokas nueis. Aš žinau savo gyvenimo pasaką. Ko jūs laukiate, kad pasakyčiau? Ko klausinėjate mane susirinkę? Aš vieną atsakymą težinojau — aš jus myliu.

G.

Nesakykite, kad aš vienui viena. Nesakykite, kad man nebeliko draugų. Žmonės ne nuo manęs pabėgo. Žmonės pabėgo nuo mano nelaimės, nuo mano skausmo, nuo mano liūdno veido, nuo mano mirties patalo. Žmonės labai maža teturi prisirišimo jausmo. Jų draugystė su jais eina tol, kol jų draugas linksmas ir laimingas, kol jo namų languos šviečia skaisti saulė, kol jo sode žydi džiaugsmo gėlės. Nuo kartaus skausmo valandų jie bėga kaip nuo žaibų ir perkūnijos. Mano tikrieji draugai mane dar labiau pamilo.

Pasakykit, kuomet manęs neįle's žaliosios girios, kuomet nuo manęs pabėgs margažiedės lankos, kuomet man nebežydės remunė gelsvoji, kuomet man nebekvepės žali čiobreliai, kuomet nuo manęs nuskris maža bitelė, kuomet nebe man skraidys krykšdama kregždutė. Tūkstančius laimės linkėjimų man siunčia kiekvienas vabalėlis, gražiausią laimės ir džiaugsmo giesmę gieda anksti rytą aukštai iškilę vyturiai. Saulės spindulėlis karštomis lūpomis išbučiuoja mano akis ir lūpas, laukų vėjelis glosto mano plaukus ir atvėsina rausvus skruostus ir karštą kaktą. O ežero ajarų šlamėjimas, o žvaigždėtos naktys...

O žmonės, žmonės, nenuskriaudėt jūs manęs pabėgdami nuo mano nelaimės. Aš turiu tūkstantį kartų geresnius draugus, tūkstantį kartų labiau mane mylinčius, tūkstantį kartų vertesne meile už jūsų meilę ir jūsų užuojautą.

H.

Pirma į mano namų duris pasibeldžia nelaimė, o paskui, kai ji skaudžiai nukankina mano sielą, kuomet visi prieteliai ir neprieteliai pabėga nuo manęs — ateini Tu, Karaliau, ir nužemintai vaišiniesi nuo nelaimės parengto puotos stalo nukritusiais trupiniais. Kada aš suruošiu puotą tau vienam, o Kristau!

Aš keikiau draugus ir žemę. Tu atėjai ir pasakei: „Ramybė tau". Ir nebeliko skausmo mano sieloje ir tamsos.

„Žiūrėk, Viešpatie! Praeitis stovi už manęs, kaip sudūžęs stiklas—dabar rodyk man mano ateities kelią" (Šv. Pranciškus).

„Tegu tie, kurie priklauso velniui, vaikštosu nuleistomis galvomis, mes gi turime linksmintis Viešpatyje" (Šv. Pranciškus)

H. (2).

Aš pažįstu jus! Juokitės, juokitės ir linksminkitės—cha-cha-cha — Juokimės visi — cha-cha-cha. Ir aš juokiuos. Aš pažįstu jus — ir aš dabar juokiuos. Tegyvuoja draugystė, tegyvuoja džiaugsmas. Gyvuokit, mano draugai. Kai aš pravirksiu, jūs paliksite mane ir išeisit naujų linksmų draugų ieškoti. Kai sugrįš mano sielvartas — aš išeisiu viena jo pasitikti.

Juokitės, juokitės. Aš pažįstu jus: jūs — žmonės...

I.

Nesirodyk man sapne! Nesisapnuok, netrukdyk man mano miego. Tu žinai, kad mūsų meilei kryžius padėtas. Meilė širdies liepsnose sudegus. Meilė skausmo ir ašarų jūroje paskendus. Meilė su pilkais debesėliais nuplaukus. Meilė su alyvų žiedais nužydusi. Meilė su snaigėmis sutirpus. Meilė su širdim numirus. Neeiškok daugiau meilės mano širdy. Tu ją nužudei, nebėra jos. O aš kitus pamilau. Nesisapnuok. Netrukdyk man mylėti visų. Tau meilė buvo žaislas. Tavo žaislas sudužo. Neverk. Tu žaislą nusipirksi sau kitą. Tu vėl būsi linksmas. Nesisapnuok. O kai prislėgs tave skausmas ir kančia, kai pabėgs nuo tavęs draugai, — tuomet aš ateisiu pas tave tyliai, tyliai, tuomet aš aprišiu tavo žaizdas. O dabar tau manęs dar nereikia.

J.

Kentėk. Ugnies liežuviais ašaros išdegins veidą, nualps širdis nuo skausmo begalinio. Tik nesiskųsk žmonėms.

K.

Aš mačiau verkiantį angelą. Aš dar tuomet buvau maža maža mergytė. Aš stovėjau sode po žydinčia obelim ir laikiau rankoj sugautą drugelį.

Aš norėjau drugelį išmokyti melstis. Aš kalbėjau „Sveika Marija“, ir, man rodos, kad jis paskui mane kalbėjo — „Sveika Marija“. Ir mano mažoj širdelėj buvo tiek daug džiaugsmo, kiek ant obelies baltų žiedų, kiek danguj žvaigždelių. Bet staiga aš pamačiau angelą. Jis stovėjo netoli ir verkė. Aš užmiršau ir drugelį ir maldą. O mano drugelis suplasnojo sparneliais ir nuskrido. O aš žiūrėjau į angelą ir nežinojau ko jis verkia. Aš nesupratau, kad angelas verkia už mano ateitį ir už mano nuodėmes.

Praėjo daug metų. Aš jau nebebuvau maža mergytė. Aš rengiausi į puotą ir netyčia pastebėjau, kad mano baltasis rūbas ir gėlės kelionėje sutepti ir sudriskę. Pasilikau už durų. Suspaudė skausmas širdį, kam ėjau keliu išeiginiais rūbais, kam juos sutepiau ir sudraskiau. Ir gailiai gailiai pravirkau. Bet staiga aš pamačiau angelą. Jis stovėjo netoli ir šypsojos. Aš užmiršau ir liūdesį ir skausmą. Aš žiūrėjau ir nesupratau, ko šypsosi angelas. Nesupratau, kad jis mato mano ateitį, kur ašaros karštos vėl nuplaus mano baltąjį rūbą ir sugydys sielą. Aš nesupratau ko šypsosi angelas. Bet man pasidarė taip linksma.

L.

Daugelis žmonių tiki, meldžiasi ir myli tik lūpomis — — —

M.

Nekankink, liūdesy, nekankink,
nedraskyk man senųjų žaizdų
ir širdies širdimi nevadink
ir nesiūlyk jai meilės nuodų.

Nekalbėk, ilgesy, nekalbėk
žodžiais laimės ir džiaugsmo saldžiais —
gražūs jie kaip aušrinė žvaigždė,
sielą vėl jie erškėčiais sužeis.

Nekankink, liūdesy, nekankink,
Nekalbėk, ilgesy, nekalbėk,
praeitin nevadink, nevadink,
ateities nežadėk, nežadėk — — —

N.

Svarbiausias žmogaus laikas — dabartis. Nes praeities nebegalima pataisyti, o ateities galime ir nesulaukti. Todėl elkimės taip, lyg žinodami kad rytojaus nebeteks sulaukti. Svarbiausia ir reikalingiausia susitikti mums tą žmogų, kurį mes dabar susitinkame, nes gali būti, kad jis bus paskutinis žmogus, su kuriuo mes turime reikalą.

Svarbiausia yra elgtis su tuo žmogum kaip galima geriau ir gražiau, mieliau ir širdingiau, nes gali būt, kad tai tavo paskutinis pasielgimas šiame pasauly. Mąstyk manydamas, kad tai gali būt paskutinė tavo mintis, siek manydamas, kad tai paskutinis tavo siekimas, eik — lyg būtų paskutinė tavo kelionė, nusidėk — lyg būtų paskutinė tavo nuodėmė, gailėkis — lyg būtų paskutinė tavo atgaila, melskis — lyg būtų paskutinė tavo malda, dirbk — lyg tai būtų paskutinis tavo darbas, atsisveikink — lyg tai būtų paskutinis atsisveikinimas, kalbėk — lyg kad būtų paskutiniai tavo žodžiai šiame pasaulyje. — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Taip baigiasi anos žalios knygelės užrašai.

1933. I. 3.

Mano knyga yra visa gamta, dangus ir žemė su visomis būtybėmis. Visas sutvėrimas — Dievo raštas, kuriame kasdien skaitau apie Jo išmintį, gerumą ir visagalybę. Dangaus žvaigždės, lyg žemės gėlės, rodo man Dievą Jo didybėje ir meilėje.

Šv. Antanas Atsiskyrėlis.

Leonardas Žitkevičius

Naujos dienos

Visi keliai pilni naujų dienų,
Visa būtis naujom dienom apsvaigus.
Už lango rymo liūdna praeitis,
Akis į gelmę amžiną įsmeigus.

Ir vaikšto laimė žydinti, jauna,
Ir nežinia ką ji rytojui žada:
Ar džiaugsmo himną būčiai užgiedoti,
Ar grot liūdniausią skausmo serenadą.

Visi keliai naujų dienų pilni.
Naujom dienom sumirgo amžių knygos.
Visa būtis jų žavesiu apsvaigus.

Nerimsta norai mūsų alkani.
Liūdna už lango praeitis užmigo,
Akis į gelmę amžiną įsmeigus.

Ilgesio elegija

Ilgisi beržas paukščių giesmelių,
ilgisi lankos dainų.
Ilgisi sesė aukso dienelių,
aukso dienelių jaunų.

Paukščiai išskrido, gėlės nuvyto...
Debesys plauko žili...
Dingo svajonės žydinčio ryto —
jaunos dienelės toli...

Numetė beržas kilimą žalią...
Vėjai linguoja šakas...
Verkia sesutė... Skruostai išbalę...
Verkia ir laužo rankas...

Rimk, baltažievi: dienos vienatvės
keisis linksmybių aidais.
Verk, sese, verki savo jaunatvės:
ji nebegrįš su žiedais.

Nieko negirdėjai?

Bronius Kondrotas

Verkia beržas svyruoklėlis
gale lauko vienas,
mano kelio liūdnos naktys,
dar liūdnesnės dienos.

Ei, sesute, sesulėle,
žydi lankos žalios,
lėkim — gal surasim laimę,
gal surasim dalią...

Gal surasim, suieškosim
svajoklėlių dalią,
o gal klaidžiosim paklydę,
išklajosim kelią.

Tėviškėlėj žydi vyšnios,
jauną meilę klieda,
o mes laimę nuraškysim,
kaip balčiausią žiedą.

Vai, sesele, mėlynake,
pasaka šilojaus,
mano širdį siaubė skausmas,
o tu sau šypsojais.

Tėviškėlėj verkia gluosniai,
rymo senas kryžius,
kad sūnus paklydo jaunas
ir nebesugrįžo.

Vėjau, vieškelių klajūne,
pakelužių vėjau,
argi apie mano skausmą
nieko negirdėjai?...

Tik džiaugsmas stumia žmogų į vaisingą darbą, priversdamas jo kūną sparčiau judėti, didindamas žmoguje energiją ir pailgindamas jo gyvenimą.

M. Hervey

Danguje švietė nuostabi žvaigždė

Dievas ir Visata

(Vieno ateisto vienos knygelės proga)

Dr. P. Slavėnas.

Skaitytojui paaiškinimas, kuriuo būdu šis straipsnis atsirado.

Prieš dvejetą metų didžiausias anglų dienraštas «Times» rašė, kad gamtos mokslų istorijoj dar niekados gamtos mokslininkai taip noromis nekalbėdavo apie tuos klausimus, kuriuose sueina gamtos mokslas, filosofija ir religija su Dievo pažinimu iš gamtos santvarkos, kaip kad naujausiais laikais. Už religiją ir Dievą, tarp kitų, ypač aiškiai pasisako, pav., šių dienų tokios gamtos mokslo garsenybės, kaip anglai Eddingtonas ir Jeans'as.

Tuo tarpu biblijografijoj aptikau, kad kažkoks Chapmanas Cohenas puolė sakytuoju mokslininku savo knygelėj pavadintoj «Dievas ir Visata»*. Kadangi čia buvo paliesti dar ir kiti mokslininkai, o, be to, buvo įdėtas ir Eddington'o atsakymas, tai ši knygelė man pasirodė verta dėmesio. Dėl to ją parsisiųsdinau iš Londono ir prašiau savo kolegą ir «Kosmo» bendradarbį D-rą P. Slavėną padaryt knygelės santrauką, kad ir lietuviški skaitytojai žinotų, kaip anglų mokslininkai ginčijasi. D-ras Slavėnas tuojau padarė, ko buvo prašomas.

Paaiškėjus, kad knygelės autorius, ponas Chapman'as Cohen'as, nėra joks mokslininkas, o tik šiaip prieš religiją nusistatęs publicistas, man pradejo rodytis, kad, gal būt, jam buvo padaryta per daug garbės kreipiant dėmesio į jo šį darbą ir apie jį parašant lietuviškai. Bet kad jau tatai yra padaryta, kad rezencija yra parašyta, tai tegul ji eina ir spaudon. Skaitytojai čia turės progos išgirsti, kaip šių dienų Vakarų Europos vienas ateistas ir materijalistas stengiasi prieš šių dienų gamtos mokslo artėjimą prie religijos**.

Apie šių dienų mokslinių minčių kryptis ir jų artėjimą į katalikų pasaulėžiūrą aš pats kalbėjau 1-me Lietuvos Katalikų Mokslininkų ir Mokslo Mėgėjų suvažiavime Kaune 1933 m. vasario mėn. 27 d. Su «Ateities» skaitytojais aš ketinu ir dažniau šiais klausimais pasikalbėti. O šį kartą paklausysime D-ro Slavėno kalbos apie anglų ateisto postringavimus ir anglų mokslininko teisto jam atsakinėjimą.

Pr. Dovydaitis.

*

Tai nedidelė knygutė (133 p.), liečianti opius ideologijos klausimus. Autorius pasisako esąs ateistas, materijalistas ir

---

* God and the Universe. Eddington, Jeans, Huxley and Einstein. By Chapman Cohen. With a reply by professor A. S. Eddington. London 1931, 133 pusl. mažo 8^0.

** Plg. taip pat: B. Bavink, Die Naturwissenschaft auf dem Wege zur Religion. Leben und Seele, Gott und Willensfreiheit im Lichte der heutigen Naturwissenschaft. 1933.

uolus «priešreligininkas», anksčiau daug skelbęs ir gynęs savo pažiūras. Šį kartą jisai mėto žaibus ne į savo tiesioginius priešus — dvasininkus, bet į įžymius mokslininkus, kurių pažiūros nesutampa su jo pažiūromis. Paprastai, visi priešreligininkai laiko gamtos mokslus savo geriausiu ginklu. Dėl to suprantamas jų apmaudas, jei vienas antras įžymus mokslininkas bet kuriuo būdu pasisako esąs palankus religijai, arba bent pripažįsta jai teisę ekzistuoti.

Lietuvos padangėje šita tema nėra nauja. Daug kas, tur būt, atsimena aitrią ir šiaip nemal nią polemiką, anais metais kilusią tarp D-ro J. Šliupo ir Prof. Šilkarskio*) tokiais pat klausimais. Tik aną kartą Lietuvoje ta «tikinčiųjų mokslinčių byla» buvo svarstoma už akių, o čia ir vienas įžymus matematikas, fizikas bei astronomas, prof. A. S. Eddingtono'as pats ateina su savo straipsniu, kuris yra įterptas knygoje.

Beveik visa knygos medžiaga yra surankiota iš žurnalinių straipsnių; tai liudija tam tikros pastabos ir net pats rašymo stilius — smarkus, polemiškas iki įžulumo. Net įprastas anglų korektingumas nesuvaldo Mr. Cohen'o kalbos. Šen bei ten pasitaiko tokių posakių, kaip, pavyzdžiui: «Tie,... (kurie įrodinėja nemalonias autoriui idėjas)... yra arba neįtikimai kvaili arba begėdiškai negarbingi»; arba: «Gamta padėjo jam..., suteikdama jam smagenis, nepajėgusias išsiplėtot aukščiau tam tikros ribos...»

Atskirų skyrių antraštės už save kalba; jos, antai, tokios: «Religija ir mokslas», «Profesorius Eddington'as ir moksliškasis priėjimas prie religijos», «Profesorius Julijonas Huxley — Religija be Dievo», «Sir James Jeans ir Matematiškasis Dievas» ir pagaliau «Einstein'as ir Dievas».

Knygos autorius, kiekvienam savo tvirtinimui paremti, patiekia skaitytojui gausingą argumentų eibę; padaro tatai gana aiškiai ir suglaustai. Jo nepaprastu atkaklumu vertas susidomėti. Be mažiausio svyravimo jis kerta iš peties visus savo oponentus ir kovoje neieško jokių kompromisų. Jis puola ne tik tokius tikrai religingus asmenis, kaip Faradėjų ir Newtoną, bet ir visokius indiferentus tik už tai, kad jie nesivadino ateistais. Žodžiu, Cohen'o asmenyje susiduriame su tam tikros pasauližiūros fanatiku.

Jam viskas yra aišku. Religija esanti tik stambus prietaras, užsilikęs nuo barbariškų laikų. Esą daug įvairių religijų; bet tikriausia (gryniausia) religija esanti fetišizmas, animizmas ar šiaip laukinių tautų pagonizmas**). Visa kita esą tik veidmainiška ekvilibristika tarp tradicijos ir sveikojo proto. Prieš

---

*) Prof. Šilkarskis savo polemiškus straipsnius išleido ir atskira knygele: Ateizmas ir Mokslas. Kaunas 1929. *Pr. D.*

**) Kiek toli yra p.Cohenas, šitaip tvirtindamas, atsilikęs nuo šių dienų etnologijos duomenų, galima matyt kad ir mano knygelėj: Kultūra, religija ir mokykla (Kaunas, 1931 m. Lietuvos Mokyklos leidinys). *Pr. Dovydaitis.*

religiją stovįs Mokslas; jame — vienintelis tikras pažinimo kelias. Mokslo žmogus privaląs būti religijos priešas. Jei jis taip nesielgiąs, tai tokiais atvejais C-as nurodo įvairias priežastis.

1) Mokslo žmogus turįs silpnybių, kvailybių ir vaikiškumo (daugiau ar mažiau). Veikdamas savoje mokslo srityje, jis galįs būti produktingas ir mokslui naudingas. Bet kaipo privatus asmuo jis nieko nereiškiąs, nes pačiame moksle nesą nei autoriteto, nei asmeniškumo. „Profesoriaus Eddingtono nuomonė bet kuriuo astronomijos klausimu, Sir'o Oliver'o Lodge'o — fizikos klausimu, profesoriaus J. Huxley'o — bijologijos klausimu... nėra mokslo dalys. Tai tik atskirų mokslo darbininkų nuomonės, kurios gali būti teisingos arba klaidingos. Bet kai tos nuomonės tampa mokslo dalimis, jos netenka asmeninių ypatybių. Jos tiek pat priklauso dideliam mokslininkui, kaip ir bet kuriam gatvių šlavėjui»...

Kažin ar priimtina tokia «neasmeninio mokslo» sąvoka? Gal ji tiktų senovės Egiptui ir Babilonijai, bet ne Europai! Tačiau padėkime tokias abejones į šalį ir paklausykime, ką Cohen'as dar toliau sako,

Religingas mokslininkas esąs nenuosakumo ir nelogiškumo pavyzdys. Iš kitų Cohen'o išvedžiojimų eina, kad net labai įžymus mokslininkas gali turėti visai menką supratimą apie mokslą ir apie mokslo uždavinius. Tokiu būdu, įžymaus mokslininko nuomonė religijos klausimu nieko nereiškianti; o patsai religingo mokslininko pavyzdys sudaręs tik labai liūdną, apgailėtiną reginį.

2) Ateistai ir visi tie, kas pripažįsta vien tik mokslą, esą persekiojami, stumdomi ir šiaip skriaudžiami. (Cohen'as gyvena Anglijoje, kur visuomenė uoliau palaiko Bažnyčios prestižą, kaip Europos kontinente). Oportunizmo ir savisaugos sumetimai verčią mokslininkus bei filosofus laikytis atsargiau ir nerodyti savo tikro veido. Taip, pavyzdžiui, pasielgęs įžymus bijologas T. H. Huxley: kai jis pasijutęs esąs bedievis, tai, nenorėdamas drąsiai pasivadinti «ateistu», sugalvojęs nieko nereiškiantį žodį «agnostikas». Ne tik šitas žodis supykdo Cohen'ą: jam net žodis «laisvamanis» skamba labai nemaloniai. Tokius savo oponentus (gyvus ir mirusius) Cohen'as traktuoja kaip veidmainius ir kompromisininkus; o kompromisų jis nekenčia. Štai ką jis prie progos papasakoja: «Viename susirinkime vienas kalbėtojas, sutikęs su tuo, ką buvo išgirdęs iš manęs, pareiškė, kad jo manymu ateityje krikščionys ir laisvamaniai turėtų broliškai sugyventi savo tarpe. Aš atsakiau, kad neprijaučiu jo siekimams, nes stengiuosi veikti taip, kad ateityje neliktų nė vieno krikščionies, su kuriuo reikėtų sugyventi».

3) Kai kurie autoriai, pripažindami šįtą religijai, susiauriną jos sritį taip, kad, praktiškai imant, jai nieko nebelieka. Čia

Cohen'as gerokai pašiepia savo tautietį (jau mirusį) Herbertą Spencer'į: «Jisai (Spencer'is) paliko religijai, kaip vienintelę teisėtą sritį, viską, kas yra nežinoma, nesužinoma (unknowable) ir neįmanoma. O mokslo sritis sutampa su bet kurio tikrojo ir galimojo pažinimo sritimi. Religija viešpatauja srityje, kur baigiasi bet kuris žinojimas — vadinasi, neįveikiamos ignorancijos srityje». Išvados, kurias Cohen'as padaro potokio posakio, yra savaime «aiškios», taip kad neverta jų kartoti. — Kitoje vietoje pasakyta plačiau: «Praeitame šimtmetyje turėjome geroką eibę tokių iškastruotų (emasculated) religijų— proto religiją, žmonijos religiją, etikos religiją ir t.t. ir t.t., kurios visos turėjo bendrą tikslą—uždengti tą faktą, kad jų skelbėjai neturėjo jokios religijos».

4) Kai kurie mokslininkai suteikią žodžiui «Dievas» tokią prasmę, kad jų «religingumas» praktiškai nieko nesiskiria nuo ateizmo. Pavyzdžiui, Einstein'as kartą pasisakė «tikįs Spinozos Dievą, pasireiškiantį visatos harmonijoje...» Cohen'as į tai atsako, kad Spinozos «Dievas» nesąs joks dievas, o visa Spinozos filosofinė sistema, išvertus ją į moderniską kalbą, esanti kiaurai ateistinė. Toks pat likimas sulaukė kitą įžymų fiziką— Jeans'ą, prisilaikantį deterministinio idealizmo. Cohen'as greit «įrodė», kad ir tas yra ateistas.

5) Bažnytiniai apologetai šiais laikais einą prie kompromisų ir uoliai ieška visokių «tikinčiųjų mokslininkų», nors jų «religija» nieko bendra neturinti su Bažnyčios dogmomis. «Mažiau negu prieš šimtmetį», sako Cohen'as, «visi tie žmonės (sakytieji mokslininkai) būtų buvę pasmerkti iš visų krikščionijos sakyklų. Prieš kokį pusantro šimto metų jie būtų buvę sukišti į kalėjimą ir jau tikrai nebūtų galėję profesoriauti bet kuriame universitete... Dar truputį anksčiau juos būtų galėję visai pasmerkti mirti. O dabar juos išgarbina iš krikščionijos sakyklų, kaip Dievo liudininkus!»

«Tokia elgimosi atmaina būtų galima aiškinti kaipo minties plėtimosi išdava. O mano (Cohen'o) manymu tatai veikiau tik liudija krikščionijos dvasininkų melagingumą. Tie žmonės (mokslininkai), apšaukti visuomenei kaip krikščionybės remėjai, bet krikščionybei toli gražu nepakanka, jei koks žmogus išpažįsta tikėjimą į kažinką, ką jis malonėjo pavadinti Dievu. Krikščionybė be ko kita apima tikėjimą į Dievą, tačiau, be to, ji dar remiasi tam tikromis dogmomis, charakteringomis Krikščionių Bažnyčiai. Šiuo atžvilgiu profesoriai Eddingtonas ir Jeans'as yra ne didesni krikščionybės remėjai, kaip Hinduizmo arba Mohametonizmo remėjai.»

Šioj vietoj Cohen'as kalba taip, kad tarytum po jo žodžiais turėtų pasirašyti Bažnyčios ortodoksai. Tai yra labai tipingas visokių maksimalistų ir ekstremistų manevras. Įrodęs

vienoje vietoje, kad Eddington'as ir Jeans'as yra «nekokie» krikščionys, jis kitoje vietoje turi progos panašiai išvedžioti, kad pati krikščionybė esanti iškrypęs fetišizmas bei aninizmas.

* * *

Centrinėj knygos vietoj stovi Cohen'o polemika su Eddington'u. Bet čia reikia pastebėti, kad kaip tik tie skyriai, kuriuose Cohen'as susiduria su matematikos klausimais. pasirodo ypač labai silpni.

Cohen'as — ateistas ir materijalistas,—norėtų paremti savo pažiūras tiksliausiais (ekzaktiniais) mokslais. Bet kaip tik pats tų mokslų branduolys, kuris taip svarbus yra filosofiniu atžvilgiu — matematika ir jos pritaikymai sudaro Cohen'ui sunkiai suprantamą sritį. Pavyzdžiui, vienos Jeans'o knygos (The Mysterious Universe) atpasakojimas pavirto tikru nesusipratimu. Kritikuodamas Eddington'ą, Cohen'as, matyt, praleido neskaitęs sunkesnius skyrius, kurie reikalavo daugiau abstrakčiai galvoti. Mėgiamą Cohen'o sritį sudaro visokios deterministinės doktrinos bijologijoje, psichologijoje ir socijologijoje; čia jis jaučiasi «kaip namie». Bet suprantama, kad šita sritis stovi tolokai nuo tikrai tikslingų mokslų.

Pažvelkime, kuo prof. Eddington'as nusikalto ponui Cohen'ui. Cohen'as operuoja dviem E d d i n g t o n' o veikalais: «The Nature of the Physical World» (1927 m.) ir «Science and the Unseen World» (1929 m.), kuriuose Eddington'as išdėstė savo filosofines pažiūras į mokslą ir pasaulį. Eddington'as priklauso prie tų matematinių fizikų, kurie atmeta griežtą determinizmą fiziniame pasaulyje. «Mūsų idėjos apie viešpataujančius (gamtoje) dėsnius», sako jisai, «yra atnaujinimo būklėje; ir kol kas dar negalima atspėti, kokią būklę jos pagaliau priims. Tačiau visi duomenys yra už tai, kad griežtas priežastingumas išlėkė lauk ant visados. Tatai išlaisvina mus nuo prievolės manyti, kad mintį valdo deterministinis dėsnis.» Iš to būtų galima padaryti labai daug išvadų, bet Eddington'as su tuo nesiskubina ir kitoje vietoje aiškiai sako: «Tai, tur būt, tiesa, kad dabartinės atmainos moksliniame galvojime pašalina kliūtis, kurios neleido sutaikinti religiją su mokslu; bet šis faktas reikia rūpestingai atskirti nuo bet kurio siūlymo pamatuoti religiją moksliniais atradimais. Kai dėl manęs, tai aš esu visiškai prieš tokias pastangas.»

Bendrai imant, Eddington'as gana tvirtai tebesilaiko materijalistinės pažiūros moksle. Bet kartu jis pripažįsta, kad deterministiškos mechanistinės materijalizmo schemos nepakanka net fizikos reiškiniams atvaizduoti. Ką gi po to kalbėti apie bijologiją ir psichologiją? Vadinasi, mechanistinio materijalizmo schema, kuri šiaip mokslui buvo labai naudinga, turi savo aiškias ribas—ne tik kaž kur filosofijos srityje, bet pačiuose gamtos moksluose.

Tokia yra bendra Eddington'o pozicija, kurią Cohen'as vietomis atsargiai, vietomis smarkiai puola. Be kita ko, Cohen'o manymu, Eddington'as padarė didelę klaidą, paskirdamas fizikai centrinę būklę kitų mokslų tarpe. Fizika nesanti visas mokslas: mokslas susidedąs iš eibės atskirų šakų, kurių kiekviena turinti savo sritį, savo metodus ir savo dėsnius. Todėl toliau Cohen'as išvedžioja, kad, remiantis vien tiktai fizikos teorijomis (kaip tatai daro Eddington'as), mokslo sritis negalinti būti bet kaip siaurinama arba užleidžiama aršiai mokslo priešininkei—religijai.

* * *

Eddington'as savo «Atsakymo» pradžioje nušviečia abiejų pusių pozicijas. Pirmiau pasako apie save: «Aš stengiuosi išdėstyti fizikinį pasaulivaizdį, atsiektąjį dabartinėmis teorijomis, ir ištirti, kaip tas naujas pasaulivaizdis paveikia mūsų bendras filosofines pažiūras ir religinio tikėjimo priimtinumą... Trumpai sakant, naujas fizikinis pasaulivaizdis įgalina mane ginti religiją nuo apkaltinimo, būsią ji nesuderinama su fizikos mokslu. Tai dar nėra jokia panacėja prieš ateizmą. Aš šiek—tiek paaiškinau apie religinės pažvalgos prigimtį ir apie jos turinį..., bet čia mano uždavinys pasibaigia...»

Grįždamas prie savo oponento, Eddington'as pastebi jo tam tikrą nenuosakumą. Materijalistas negalįs laikyti atskiras mokslo šakas lygiai teisėtas; jis privaląs suteikti fizikai ypatingą, viską apimančią reikšmę. To nedarydamas (kaip Cohen'as), jis vargiai turįs teisę vadintis materijalistu. Iš tikrųjų, jei pripažinsime, kad kiekvienas mokslas, paimtas atskirai, turi savo raciją gyventi, tai dėl ko gi negalėtume laikyti teologijos «tikruoju» mokslu, o jos objektą — Dievą — tikru mokslo objektu? «Nurodymas, kad dvasinis patyrimas turi savaimingą mokslą ir kad jo objektas — Dievas yra mokslinis objektas, visai neprieštarauja religijai...» Tokiam traktavimui mielai pritartų visi tie, kurie laiko teologiją «Mokslų Karaliene». Suprantama, kad tikras konsekventingas materijalistas negali eiti tokiu keliu. Ne be reikalo pats Cohen'as vienoje vietoje aiškiai prasitarė: «Kur viešpatauja mokslas, ten viešpatauja mechanistinės sąvokos». Šitokiame posaky jau glūdi teisingas materijalizmo apibūdinimas. Atskiros materijalizmo rūšys šiek—tiek skiriasi nuo viena kitos, bet bendra jų kryptis lieka ta pati. Apie tai Eddingtonas sako:

«Grubus (senobinis) materijalizmas," tvirtinęs, kad tik materija esanti vienintelė realybė, tapo pakeistas modernišku materijalizmu, tvirtinančiu, kad tik iš fizikinių sąvokų, sudarytas pasaulis esąs vienintelė realybė, — kad visi psichiniai patyrimai kyla fizikiniams objektams santykiaujant pagal fizikos dėsnius, ir — kad daugiau nieko nesą prie to pridėti. Štai ir yra ta pažiūra», sako Eddington'as, «kurią aš stengiuosi atremti».

Materijalizmas, Eddington'o manymu, nėra priimtinas visų pirma dėl to, kad jis nepajėgiąs apimti dvasinio pasaulio. Esminis skirtumas tarp fizinių ir dvasinių reiškinių pasireiškia tuo, kad fiziniam pasauliui yra visiškai svetima vertės ir pareigos idėja. Dvasios srityje yra dėsnių, kuriuos galime pildyti arba sulaužyti pagal norą. Pavyzdys — logikos dėsniai. Fiziniame pasaulyje viskas įvyksta taip, kaip turėjo įvykti. Fizikinis dėsnis (gryna tų žodžių prasme) negali būti sulaužytas; kitaip jis tampa klaidingas. «Fizinė mašina», sakė Eddington'as vienoje savo knygų, «negali nieko vertinti, nieko norėti; ji sutraiškina viską, kas į ją sukišta, pagal dėsnius, taikintinus jos fizikinei sudėčiai». Kadangi skirtumas tarp žmogaus ir mašinos materijalistams nevisai aiškus, tai Eddington'as taip iliustruoja savo mintį:

«Įsivaizduokime Visatą, kuri kruta, jokioms pašalinėms jėgoms neveikiant (prileidimas, kurį Cohen'as ypač vertina). Tegu jai tinka visi fizikos dėsniai arba (Cohen'ui patenkinti) visi mechanistiniai gamtos dėsniai. Tuomet būtų neleistina sakyti, kad visata daro tą, ko nereikėjo daryti. Tačiau atsirado viena pasaulio dalelė, būtent prof. Eddington'as, kuris kažką padarė, ko pagal Cohen'ą neturėtų daryti; o jisai (Cohen'as) parašė apie tai penkis straipsnius. Kaip gi galėjo jis — mechanistas— taip pasistatyti? Mano kaltę jis sulygina su judančiu kūnu, pavyzdžiui, kad ir su Žeme, nukrypstančia pagal tam tikrus gamtos dėsnius nuo tiesaus kelio. Aš vis dar nematau, kodėl Cohen'as, apžvelgdamas mano protavimo orbitą, taip trokšta ją pataisyti? Arba kodėl skaitytojui, kuris seka mudviejų ginčą, labiau pritinka spręsti jį, negu astronomui stoti teisėjo rolėn tarp Veneros ir Jupiterio...»

Toliau Eddington'as kreipiasi į skaitytojus: „Jūs matėte nuostabius mokslo aptikimus ir mašinas. Jūs žinote, kaip mokslas išplėtė tuos pačius technikos ir neklaidingo judėjimo principus į žvaigždes, į gėles, į kūną ir net į smagenis. Jei esate moksliškai nusiteikę, tai jus sužavės paprastumas ir tikslumas to mechanizmo, kuris glūdi visuose gamtos reiškiniuose aplink mus. Bet laikas nuo laiko susižavėjimas pereina į susirūpinimą. Nejaugi mes taip pat esame mašinos, kurios didžiuojasi, kalba, kovoja ir juokiasi, kai laiko ranka suka rankeną už mūsų? Mes svajojame save esant kitokius; tačiau ieškome ne svajonių, o tiesos. Štai prieš jus stovi dvi kalbančios mašinos (Mr. Cohen'as ir prof. Eddington'as), malančios žodžių virtines. Kas iš to, jei vienoje tų dviejų mašinų įdėta aukštesnės rūšies mašinerija, kaip antroje? Galima rūšiuoti ir klasifikuoti tas mašinas įvairiais įvairiausiais būdais; bet klasifikacija čia niekam nerūpi. Klasifikacija nieko neatsako į tą pareigos akstiną, kuris verčia mus priimti tiesą ir atmesti melą, vis vien, ar tai privestų prie raminančios vilties ar prie niauraus pesimizmo, — prie atviro agnosticizmo ar prie neregimos galybės. Atsakymas glūdi tame

pačiame akstine, kuris sukėlė klausimą. Ar viskas tatai yra tik mašinos? Ne! Pareiga ir tiesa — štai kas užpildo horizontą; jie neiškyla (neemerguoja) iš fizinio mechanizmo, bet stovi anksčiau jo. Pirm negu taikysime mechanistinį aiškinimą žmogaus dvasiai, turime pripažinti ją savyje — ieškančią tiesos ir atsakomingą už savo sprendimus...»

* * *

Ginčas nėra baigtas. Cohen'as po to parašė dar vieną straipsnį, kuriame vėl patiekė argumentų krūvą; bet kažin, ar ginčo pergalė po to pakrypo jo pusėn? Priešingoji pusė galėtų taip pat atsakyti, jei norėtų, ir polemika užtruktų ad infinitum. Tačiau tai būtų bergždžias darbas. Nepabaigiamuose ginčuose keičiasi žodžiai ir sakiniai; gal kiek pasikeičia ginčo plotmė. Tačiau pačios esminės mintys kartojasi, kaip «katarinkos» muzika. Ginčų eigoje visos pavartotos sąvokos ir žodžių prasmės nejučiomis pasikeičia taip, kad, ginčui užtrukus, sunku suprasti, kas ką stengiasi išreikšti.

Materijalistas, norėdamas išaiškinti visą pasaulį pagal savo schemą, noromis nenoromis suteikia materijai tokias savybes, kurių nemini jokia fizikos teorija. Lygiai taip pat kraštutinis idealistas, siekdamas to paties tikslo iš kito galo, daugiau ar mažiau «materijalizuoja» mintį. Aišku tiktai, kad sunkiuose pasaulėžiūros klausimuose protas nepajėgia savarankiškai veikti, ir tuomet jis yra norų ir iš anksto priimtų įsitikinimų stumiamas. Pavyzdžiui, materijalistas atkakliai gina savo pasaulėžiūrą, kadangi visatos mašinos vaizdas jam už vis labiau imponuoja, kad jis savo pasąmonėje tą vaizdą labiausiai mėgsta ir iš anksto yra įsitikinęs jo tikrumu. Atskiri žmonės gali turėti įvairias nuomones vienu ir tuo pačiu metafiziniu klausimu; galima tas nuomones reikšti, bet ilgai debatuoti neišsimoka, nes pasaulėžiūros dalykuosna įsibrauna skonio elementas, o jau senovėje buvo sakyta: «de gustibus non est disputandum».

Jei tokiais klausimais įvyksta šiokios ar tokios diskusijos, tai svarbus yra ne kiekis argumentų, o jų kokybė — ryškumas ir aktualumas. Svarbu mokėti išreikšti savo mintį, nesiskverbiant per prievartą į svetimą protą bei sąžinę. Dėl to filosofas (ar šiaip ideologas) privalo būti menininkas tam tikra prasme, ar bent jis turi būti taktingas ir su geru skoniu. Įkyrūs, fanatiški ideologai kartais gali paveikti minias; progai pasitaikius, jiems kartais pavyksta sukelti daug triukšmo ir sumišimo; bet mąstančių žmonių simpatijos tokie ideologai, tur būt, niekad neturės. Referuojamos čia knygelės autorius, deja, priklauso prie šitos ideologų kategorijos.

P. S. Kai kuriais čia paliestais klausimais apie šių dienų fizikos mokslo persiorijentavimą plačiau pasiskaityti galima šiuose straipsniuose:

P. Slavėnas, Būtinybė, tikimybė ir valia gamtos dėsniuose. Logos 1931 m. (arba Kosmos 1932 m.).

A. Puodžiukynas, Priežastingumas ir valios laisvė šių dienų fizikos požvilgiu. Logos 1933 m. (čia pridėtas ir literatūros sąrašas).

Pr. D.

Ministeris ir jo profesorius

Prof. Dr. J. Eretas

Praėjusiųjų metų gale išėjo iš spaudos didelis prof. Dr. J. Ereto veikalas „Goethe". Šį straipsnelį iš to veikalo ir atsispaustiname. Iš to paties veikalo į 1933 m. 8nr. esame įsidėję str. apie Goethę ir A. Mickevičių. Čia gi liečiami santykiai Goethės su Schilleriu Red.

Goethei esant dar Italijoj, 1787 m. liepos mėnesį Schilleris atvyko į Weimarą, tikėdamas čia įsikurti. Jis nebuvo toks smarkus revoliucijonierius, kaip dar rašydamas *Plėšikus* bei *Klastą ir meilę*, nes jau buvo išėjęs filosofijos ir istorijos mokyklą, nuo jo sielos nutrynusią daug dėmių. Ir neapykantą turtingiesiems jau buvo apmalšinęs, tik vis dar neįstengė paslėpti pavydo privilegijuotai Goethės pozicijai Weimare. Nieko gero nepešęs, turėjo laukti patiės galingojo. Pagaliau, 1788 m. rugsėjo mėnesį jį sutiko. Savo įspūdžius tuoj pranešė draugui Körneriui į Dresdeną: „Jis yra vidutinio ūgio, laikosi lyg sustingęs ir lygiai taip vaikščioja, jo veidas neišskaitomas, bet akys labai reikšmingos, gyvos... Jo veido išraiška, būdama labai rimta, vis dėlto trykšta meilumu ir gerumu. Jis yra briunetas... Jo balsas visai malonus. Jis pasakoja sklandžiai, pilnas sielos ir gyvybės... Jo visi klausosi tikrai su dideliu džiaugsmu... Aš abejoju, ar mudu kada nors susieisime labai arti su vienas kitu..., nes jis (ne tiek metais, kiek gyvenimo patyrimu ir savo raida) yra taip toli mane pralenkęs, kad mes pakeliui daugiau niekada nesusitiksim. Jo visa būtybė iš prigimties kitokia, ne kaip manoji; jo pasaulis nėra manasis, mūsų vaizdavimosi būdai, rodos, yra iš esmės skirtingi..."

Po savaitės pasirodė Schillerio parašyta *Egmonto* recenzija. Kritikas, turėdamas nemenką istorinį išsilavinimą ir būdamas tikras dramatikas, lengvai pastebėjo silpnąsias kūrinio puses ir nesivaržydamas, kad ir mandagiai, pareiškė savo nuomonę. Jam ypač nepatiko, kad dramos herojus dėl egoistiškos meilės pamiršta savo idealus. „Čia nėra jokio prasiveržiančio įvykio, jokios dominuojančios aistros, jokios intrygos, jokio dramatinio plano, nieko iš to viso — tik daugybės atskirų veiksmų ir vaizdų sugrupavimas".

Tokia Egmonto (t. y. patiės kūrėjo) meilės kritika emocingą Goethe užgavo, todėl ir toliau jis šalindavosi nuo nekenčiamo *Plėšikų* autoriaus, nerodančio jokio diskretiškumo jo širdies zigzagams — „Aš vengiau Schillerio, kuris, Weimare sustojęs, buvo mano kaimynas. *Don Carlos* pasirodymas netiko mane arčiau su juo suvesti".

Don Carlos? Kodėl jis negalėjo Goethei patikti? Juk jame Schilleris visai aiškiai pasuko į jo vėžes, į klasicistinę srovę. Reikia manyti, kad grynai asmeniškos priežastys sukėlė Weimaro galingąjį prieš vis garsėjantį poetą. Čia pat, šalia savęs,

laikyti kūrėją, turintį tendenciją tapti jo konkurentu, Goethei išrodė pavojinga. Sumano jis Schillerį kaip nors išgabenti iš Weimaro, kad ir į Jenos universitetą skaityti istorijos. Jo rekomenduojamą kandidatą hercogas tuojau skiria profesorium. Bet Schillerio tai nedžiugina. Sunkiai atsidusdamas, rašė Körneriui: „Čia tai mane prigavo... Nors man Goethe pasakė: *docendo discitur*, bet tie ponai visi nežino, kaip maža mokslingumo iš manęs galima tikėtis". Jo išsisukinėjimai nieko negelbėjo, ir jis turėjo vykti. Toks mandagumu pridengtas jo pašalinimas iš vieno žymiausių Europos kultūros centrų Schillerio meilės Weimaro dievaičiui, žinoma, nepadidino. Dėl to jis nepatenkintas skundžiasi savo draugui Dresdene: „Dažnai, būdamas arti Goethes, aš jaučiausi nelaimingas: ir savo artimiausiems draugams jis neranda nė valandėlės pasipasakoti. Aš manau, iš tikrųjų, jis yra nepaprastas egoistas. Jis gabiai moka pritraukti žmones ir... mažais ir dideliais mandagumo pareiškimais pririšti juos prie savęs. Bet jis pats niekam nesiduoda suvaržomas. Savo egzistenciją jis geradariškai pareiškia, bet tik kaip Dievas, neduodamas paties savęs — visa tai išrodo nuoseklus ir sistematiškas elgesys, apskaičiuotas didžiausia savimeile. Tokios būtybės žmonės neturėtų pakęsti savo tarpe. Tuo jis man nekenčiamas, nors aš drauge iš visos širdies myliu jo protą ir mąstau apie jį kilniai". „Tai gana keistas mišinys neapykantos ir meilės, kurią jis [Goethe] manyje sužadino", rašo toliau Schilleris, „jausmas kiek panašus į tą, kok bus turėję Brutas ir Kassijus Cezariui. Aš galėčiau nužudyt jo sielą ir vėl jį iš širdies mylėti". Dar kitoje vietoje jis išpažįsta: „Šis žmogus, šis Goethe man užstojo kelią ir taip dažnai primena, kad likimas su manim žiauriai pasielgė — kaip lengvai likimo buvo nešamas jo genijus, ir kaip aš dar ligi šio momento turiu kovoti!"

Būdamas profesorium, su Goethe kelis kartus susitiko, bet jų santykiai vis nepagerėjo. Pirmas jų platesnis pasikalbėjimas 1790 m. spalių 31 d., palietęs kiek ir Kanto filosofiją, priešingai, lyg dar labiau pabrėžė jų dviejų skirtumą. Kaip panašiais atvejais, taip ir dabar Schilleris apie tai referuoja Körneriui: «Vis dėlto nenorėčiau ginčytis su juo apie klausimus, kurie ir man labai artimi. Jam visai trūksta nuoširdumo ką nors prisipažinti... Jo filosofija irgi man ne labai patinka: ji perdaug semia iš pojūčių pasaulio, tuo tarpu kai aš — iš sielos. Apskritai, jo vaizdavimosi būdas per daug pojutiškas ir per daug apčiupinėja. Bet jo dvasia veikia ir tiria visomis kryptimis, stengdamasi susikurti visumą, — ir tai jį daro dideliu žmogumi».

Taip, nors ir daug kuo šis jam nepatinka, jis vis dėlto laiko jį genijum. O Goethe pradėjo suprasti, kad be skirtumų turi juodu ir panašumų. Tik tuo tarpu ir vienas ir kitas tvirtai žengia savais keliais. Nesuartino jų nė abiejų pareigos. 1792 ir

Prof. Dr. Juozas Eretas, veikalo „Goethe“ autorius. Dabar profesorius išvažiavęs į užsienius toliau tyrinėti Goethes santykių su Lietuva.

1793 m. lydėdamas savo hercogą į frontą, gyvenimu besidžiaugiąs ministeris neturėjo laiko rūpintis tuo liesu, išblyškusiu, amžinai nusigyvenusiu profesorium, kurio «etiniai ir teatraliniai paradoksai» jam taip nepatiko. Dėl to jis, tur būt, nemaža nustebo, 1794 m. birželio 13 d. gavęs Schillerio pakvietimą bendradarbiauti jo redaguojamam žurnale *Die Horen*. Jį buvo sumanę Schilleris ir jo leidėjas Cotta Tübingene, norėdami «po gražia meno vėliava sujungti politiškai išsisklaidžiusius vokiečius». Jame turėjo dirbti pačios žymiosios jėgos — Herderis, Wielandas, Humboldtas ir kiti. Gavus dar ir Goethes sutikimą, pasisekimas būtų kaip ir užtikrintas, todėl pilnu pagarbos ir diplomatiškumo laišku redaktorius kreipėsi į Weimaro pažibą, dėl kurio — kaip jis ją gyrė — «aukštumo ir vertės mūsų tarpe tegali būti tik viena nuomonė».

Savo sutikimą adoruojamasis matyvavo, be ko kita, ir tuo, kad «artimesni santykiai su tokiais garbingais vyrais, kaip šie inicijatoriai, daug ką, kas manyje užkliuvo, vėl gali gyvai išjudinti». Jis nujautė, kad nuolatinis kontaktas su tokiu veikliu ir sumaniu žmogum „sustingusią kūrybos masę“ jame iš naujo sutirpins ir ragins atliedinti didžius kūrinius. Jam tai buvo gyvybės klausimas. Pasyviai jo prigimčiai reikėjo dažnų ir įvairių akstinų iš šalies. Tai patvirtina visa jo praeitis — atsiminkime

tik Behrischą, Salzmanną, Herderį, Mercką. Tai patvirtins ir jo ateitis. Faustas-Goethe yra nuolatos reikalingas „Mefistofelių“ —

Des Menschen Tätigkeit kann allzu leicht erschlaffen,
Er liebt sich bald die unbedingte Ruh';
Drum geb' ich gern ihm den Gesellen zu,
Der reizt und wirkt“...

Šiuo tarpu tas kompanijonas yra Schilleris. Dėl to jo ištiestą ranką pastvėrė kaip tikrą išganymą.

Vieną tų pačių 1794 m. liepos mėnesio dieną atsitiktinai abudu drauge Jenoje išėjo iš gamtos mokslų draugijos susirinkimo. Abiem nepatiko ką tik girdėta perdaug analitiška paskaita. Užsimezgė kalba. Pasiekus Schillerio namus, profesorius kviečia ministerį. Šis dėsto nustebusiam šeimininkui savo minų tis: gamtą reikia studijuoti ne išskirstytą, t. y. ne iš atskirdalių, bet vaizduoti ją gyvą ir veikiančią, kaip į dalis įsiliejančią, kuriančią visumą. Toliau jis papasakojo savo pažiūras apie augalų metamorfozę. Mintis iliustruodamas charakteringais bruožais, piešia pirminį augalą, iš kurio išsiplėtoję visi įvairūs regimos gamtos augalai. Išklausęs užsidegusio svečio pranešimą ir greit supratęs tų pažiūrų pobūdį, Schilleris tik trumpai pastebėjo: „Tai ne patyrimas, tai idėja“. Dėl tokio nelaukto atsakymo Goethe nustebo ir lyg iš naujo užsirūstino. Bet nuodugniau išsikalbėję, jie išsiskyrė, žymiai suartėję.

Dar labiau Goethe huvo patenkintas rugpjūčio 23 d. gavęs Schillerio laišką, kur jenietis weimarietį neblogai charakterizavo. Jame skaitome: „Jūs ieškote to, kas būtina gamtoj, bet ieškote sunkiausiu keliu... Norėdami išaiškinti atskirus faktus, išeinat iš visos gamtos. Jos reiškinių visumoj Jūs surandate išaiškinimo principą individui. Nuo paprasto organizmo Jūs einate žingsnis po žingsnio prie painesnio... Jeigu Jūs būtumėt gimęs graiku, net tiktai italu, ir jau nuo lopšio Jus butų supusi puiki gamta ir idealizuojąs menas, tai Jūsų kelias būtų buvęs daug trumpesnis, o gal būt net visai nereikalingas. Jau pirmu daiktų veizdėjimu Jūs būtumėt priėmę būtinąsias formas, ir kartu su pirmaisiais patyrimais Jumyse būtų išsiplėtojęs didingasis stilius. Bet dabar, kadangi Jūs esate gimę vokiečiu ir Jūsų graikiška dvasia buvo nublokšta į šiaurę, tai nieko kita Jums neliko, kaip, arba tapti šiaurės menininku, arba tai, ką Jūsų imaginacijai slėpė tikrovė, pagaminti protu ir taip, tarsi, iš vidaus ir racijonaliu keliu sukurti Graikiją“. —

Goethe iš karto suprato reikšmę to laiško, „kuriame Jūs [Schilleris] draugiška ranka išvedate mano egzistencijos sumą“, dėl to skubėjo už jį padėkoti. Ir nuo to laiko prasidėjo vis gyvesnis dalinimasis mintimis tarp:

„Weimar und Jena, der grossen Stadt,
Die an beiden Enden viel Gutes hat.“

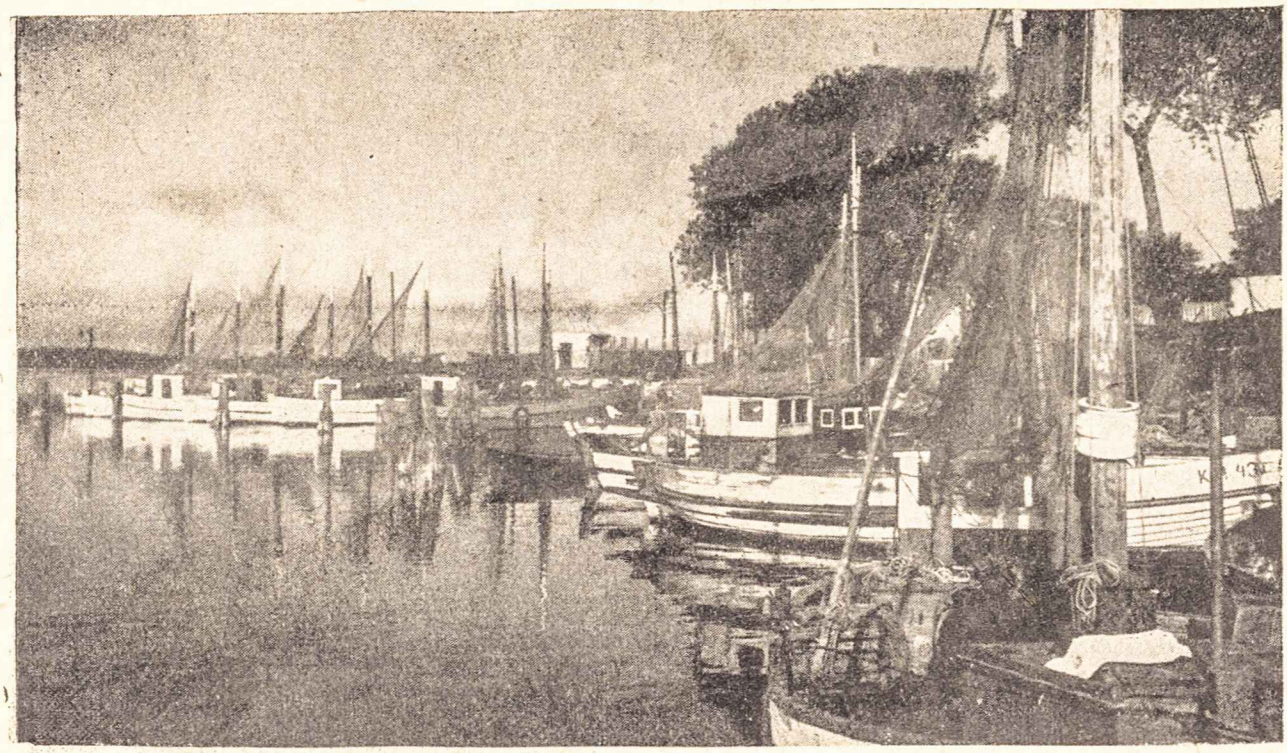

Klaipėdos žvejų uostas. „*N. R.*“

Įgijęs pilną naujo „bendradarbio“ pasitikėjimą, Schilleris ėmė prašyti medžiagos savo žurnalui. Tuo tarpu pasisekė gauti tik *Unterhaltungen deutscher Ausgewanderten* — eilę pikantiškų pasakojimų iš Prancūzų revoliucijos laikų. Kiek vėliau Goethe sušelpė vargstantį redaktorių gana laisvai gyvenusio Italijos renesanso dailininko Benvenuto Cellinio bijografija. Ir *Roemische Elegien* jis pirmą kartą paskelbė šiame žurnale. Dėl vietomis perdaug nuogo erotizmo jos buvo smarkiai kritikuojamos. Ir pats Schilleris jas atestavo kaip „gašlias ir ne labai drovias“, bet dėl gražios formos ir norėdamas Goethes firma pritraukti daugiau prenumeratorių, jas įdėjo. Išgavo taip pat antros kelionės į Šveicariją (1779) aprašymą ir dar kelias kitas smulkmenas.

Bet redaktoriui labiausiai rūpėjo stambūs Goethes kūriniai — nuo 1775 m. nepajudintas *Faustas* ir taip pat dar nebaigtas romanas *Wilhelm Meister*. Bet šį autorius jau buvo pardavęs kitam leidėjui, o aną toliau varyti jis dėl keistos baimės nedrįso.

Norėdamas pamažu gerinti savo skaitytojų skonį, visada veiklus ir niekada nenusimenąs profesorius sumanė leisti dar *Musenalmanachą*. Be redaktoriaus į jį dar rašė žurnalo *Horen* bendradarbiai, jų tarpe ir Goethe, kuris dėjo savo *Venetianische Epigramme*. Tačiau dėl savo agresingumo religijai ir dorovei, dėl vedamos bergždžios polemikos su Newtonu ir apskritai piktos nuotaikos ministerio epigramos maža tesusilaukė simpatijų.

Stefan George

(Jo mirties proga)

Juozas Lingis

Mirė Vienoje 1933 m. gruodžio m. 6 d.

Pernai gruodžio m. 6 d. Vienoje atsiskyrė su šiuo pasauliu vokiečių lyrikas Stefan George.

Jis gimė 1868 m. liepos m. 12 d. Büdesheime prie Rheino Bingeno vynuogyno savininko šeimoje. Baigęs Dormstate gimnaziją, 1888 m. keliavo po Angliją, Italiją, Prancūziją, Ispaniją, Holandiją, Daniją ir Austriją.

Paryžiaus, Berlyno ir Müncheno universitetuose studijavo literatūrą ir meno istoriją.

Susipažinus su prancūzų lyrikų Baudelaire'o, Verlaine'o kūryba, Europoje imama atsipalaiduoti nuo natūralizmo ir pakrypstama į simbolizmą. Vokietijoj tą kelią praskynė St. George. Jo kūrybos žavingumas yra romaniškos kilmės. Gal St. George'o nebūtų taip veikę šie prancūzų lyrikai, jei jo paties kraujuje nebūtų buvę romaniškojo kraujo, jei jo senolis nebūtų kalbėjęs prancūziškai. „De la musique avant toute chose!" (Svarbiausia — muzikalumas) buvo lotaringiečio Verlaine'o mestas šūkis, kuris buvo bendras visai simbolistų mokyklai. Skambumas ir nujautimas buvo pastatytas priešpriešiais protu suvokiamai tikrovei.

Prancūzijoje ši programa buvo sveika reakcija prieš parnasišką retoriką, prieš diletantiškumą ir ultranaturalizmą —

A. Žmuidzinavičius *Kopos saulėlydy.* *„N. R"·*

tas viskas reiškė atgaivinimą ir praturtinimą per visą šimtmetį sustingusios ritmikos.

Savo vertimo meną George išmėgino versdamas Verlaine, Baudelaire, Mallarme, Rimbaud de Regnier, daną Jakobseną, olandus Klosą, Vervay, Verharreną, anglus Swinburną, Dowsoną, Rosettie, italą d'Annunzio, lenką Rolisc Liderį. Viliojo jį ir Šekspyro sonetai. Vertimai iš Dantės iškėlė vokiečių kalbą iki tokio tyrumo ir aiškumo laipsnio, kurio iki šiol tik maža poetų pasiekė. Dantės dvasia ir menas buvo jo būtybei giminingi, nes ir St. George išaugo katalikybėj. Jo motina buvo ir mirė katalikė, bet jis anksti nuo katalikybės atsiskyrė. Jau pirmiesiems kūrinėliams pasirodžius, jo vadovu pasidarė Nitšė. Iš jo perėmė jis aristokratiško übermensch'o kultą. Griežta savo povyza gimininga jam buvo ir Klopštokas, bet Georgei svetima buvo visa, kas nuoširdžiai religiška, visa, kas sustiprina aukštesniuosius jausmus. Tuo artimesni buvo jam fantastiškieji rytai, ir jis į juos pasisuka.

Užbaigtas kalbos menas pirmiausia buvo aukščiausias jo tikslas. Vėliau jis pasidarė didis minties, didžiausias ano moderniško laikotarpio lyrikas.

Ritmo jėgą šiaip taip jautė ir kiti, bet skambumas ir eilėdarybos menas nė vienam iš jo bendralaikių nebuvo taip arti-

mas, taip nusisekęs kaip jam. Jo ir jo sekėjų nuopelnas yra tas, kad į pirmųjų natūralistų, vėliau Dehmelio ir Wedekindo, nepriaugimo ir išsigimimo vietą jam pasisekė sugrąžinti tvarką: prieš tradiciją pastatė originalumą, prieš gamtą — kultūrą, prieš laisvę — poeto darbą. Poezijai duotas vėl paslaptingumas, neaiškumas, buvo stengtasi nurodyti į poeto įgimtus kūrybinius gabumus, dvasinį jo pašaukimą. Giliai pažindamas meną, jis buvo vienas iš didžiausių vokiečių lyrikos kūrėjų. Gundolfas Georgėje mato jo laikų vokiečių poezijos viešpatį ir vadą. Vokiečių poetams jo įtaka buvo didelė, bet doroviniam ano laiko pakrikimui gydyti jo lyrika negalėjo būti gydymo priemonė.

Ne tiktai prancūzų lyrika, bet taip pat ir Vokietijoje (1870—1890 metų laikotarpy) kitos pasireiškiančios kryptys poezijoje, teatre, tapyboje rado St. Georgėje atbalsio. Jis pats savo „Algabal“ paskyrė Liudvikui II Bavariečiui, kurio gyvenimas — romantika (neoromantika), o Dievas — R. Wagneris buvo, kuris aistringai ilgėjos meno ir grožio, o visa tai bręstančiam Georgei nepaliko be reikšmės. Kaip ir anas laikotarpis, taip ir George buvo renesanso vyksme. Socijalinių ir religinių jėgų, sukūrusių natūralizmą, pasibjaurėjimo netiesa ir aistringo ieškojimo naujų tikslų George ir susispietęs apie jį būrelis nejautė. Bet George vis dėlto priėjo prie tikrojo meno išreiškimo; jis siekė grąžint pasauliui pasaulio ir jo daiktų pilnumą. Forma, kuri natūralizme suakmenėjo, vėl pradedama vystyti ir ja rūpintis; vėl ji imta kultyvuoti pagal antikinės ir romaniškosios pozicijos modelį, pagal renesanso paruoštą ir prieš akis pastatytą foną. Geothe, Hörderlinas, Nitše ir Konr. Ferd. Meyer yra tie vokiečiai, kurie nujautė dabar jau Georgės kruopščiai paruoštą formą ir meną. Žodžio vertę peršviečia jis iš naujo, iš sauvališko visų kalbos galimumų viešpatavimo nutveria naują formą. Jis jautė tapybinę ir muzikalinę žodžio vertę. Jo strofos yra žodžių mozaikos, žodžiai parinkti ir perdėm šventadieniški.

Balsiais akcentuojamais skiemenimis jis sukuria nuotaiką. George suprato balsių svarbumą, mokėjo juos pavartoti ir įvertinti. Balsis literatūrinėj fonetikoj jam visur labai prasmingas ir vadovaująs. Tinkamai parinkti būdvardžiai pabrėžia ne paprastus, bet svarbiausius ir išsiskiriamiausius ypatumus. Žodžių tvarką apgalvotai sustato. Rimas ir prasmės nutraukimas tobulai apskaičiuoti. Rimai visada griežti ir tvirti, ir jis juos moka įvertinti. „Rimas“, rašo jis pats, „yra brangiai pirktas žaislas; surimavo menininkas kartą du žodžiu, jau šis žaislas nebetinka, ir jis privalo jo niekada arba tik labai retai pavartoti“.

Dėl dažnesnio tų pačių formų pavartojimo žėrinčios, gilios ir puošnios spalvos nublunka, nors stilius būtų ir labai nušlifuotas bei meistriškas. Tačiau to išblukimo Georgės kūryboje beveik nerandame. Jo kalba vėl artėjo arba prie renesanso, kuris puošnumo priemones buvo iš antikos pasiėmęs, arba prie 1200 metų, kada su riterių kultu skverbėsi svetimos grožybės,

arba prie mistiškų laikų, kada mistika buvo įgavus gilų ir tamsų atspindį. Kaip ir visur, taip ir čia buvo pavojaus pasidaryti bombastišku, bet George ir jo jaunikliai to išvengė.

„Stilius yra intymiausia sielos kalba“ buvo parašyta jo leidžiamajame „Blätter für die Kunst“.

Kokia siela kalba iš Stefano Georgės stiliaus ir jo meno pasaulio? Toji siela nebuvo leista greitai pažinti, ne greit ir buvo pažinta. Stilių kurianti jėga žymu ankstyviausiuose jo kūriniuose, o tatai rodo ankstyvą jo subrendimą.

Forma, skambumas ir grožis pradžioje buvo St. Georgės evangelija. Nuotaika — pagrindinis jo meno tikslas. Tonas ir skambumas privalo klausytojuose sukelti nuotaiką, kurią poetas kūrybos momentu gyveno; tonas ir skambumas turi veikti kaip pats pergyvenimas. Prasmė vaidina sekundanto vaidmenį prie prasmingo muzikalumo, rimo ir ritmo. Eilėraštis yra aukščiausia galutinė išraiška to, kas įvyko, ne minties gražinimas, o tik nuotaikos išraiška. Tapyboj veikia elementų paskirstymas, linija ir spalva, o poezijoj tą patį vaidmenį atlieka pasirinkimas, saikingumas ir skambumas. Poezija yra šventoji giesmė, skiriama ne laikui praleisti ir pomėgiauti — ji šventadieniška, imant liturgiškai — pamaldos, o magiškai — ji duoda jėgų anam gyvenimui. Tai poezijos paslaptys.

Svarbiausia ką poetas gali atlikti, o ir Georgei tai buvo vyriausiu uždaviniu, yra kalbos užgimimas, žodžio atgimimas per eilėraštį, žodžio atkrikštijimas vandeniu iš amžinybės šaltinio, formos šaltinio. Ką amžių kasdienis vartojimas sutepė, nublukino, poezija vėl išgrynino, atnaujino, žodis vėl kaip ir pradžių pradžioje — garsu virstanti grožybė, garsu virstanti siela. Taip žiūrėdamas į poeziją George ir pasidarė kūrybiško žodžio maestro. Ir jo vertimuose, ir originalioje kūryboje žodis ir mintis įjungti į ritmo ir skambėjimo žaismą.

Jeigu iki tol lyrika buvo daugiausia elementaraus jausmo išreiškimas, tai George pasuko kita kryptimi. Kaip Goethe („Westöstlicher Divan“, „Helena“), Novalis (Die „Hymnen an die Nacht“), Hörderlinas („Diotima Oden“ „Hyperion“), Platenas (Venezianische Sonetten), K. F. Meyer (lyrika) taip ir George nebeduoda savo poezijoj betarpio jausmo, paties gimusio jausmo, o tik jausmo sukeltą nuotaiką, jis lieka tik jaučiąs apie jausmą. Iki tol menas buvo betarpiškas pergyvenamojo jausmo išreiškimas, jausmas išreikšti buvo tikslas, meno forma tam priemonė. Dabar pasidarė jausmas priemonė, o meno forma tikslas.

Toks menas neturi nieko iš tos akimirksnio kūrybos, kuri gilumoje nerimsta ir gali iš jos ištrūkti. Jis, kaip ir muzika pagal Sopenhauerį, sujudina mūsų viduje esančią grožinę būtybę nors jis yra toli nuo tikrovės ir toli nuo jos kančios.

Todėl Georgės lyrika perkelia mus į fantastinę mistiką, į sapno pasaulį ir savo formos grožybėje skrajoja, kaip kabą

ore sodai virš tikrenybės, bet taip pat slepia savyje seksualiai perversyvinius momentus.

Tokių užsimojimų bei pastangų buvo ir plastiniame mene. Tai rodo Böcklino antikiniai sapnų paveikslai, Klingerio raižiniai ir H. Thoma viduramžiškas pasaulis.

Georgės eilėraščiai turi savyje kažką iš amžinos Wagnerio meliodijos. Savo turinio netikrumu, tolimumu nuo pasaulio, daro jie didingą, šventadieninį, formos gražumu majestotingą įspūdį, bet jie nešildo ir kiekvienu atveju neleidžia savo esmės pažinti.

Galutinai nuspręstas pasisukimas nuo natūralizmo, nuo natūrališkai impresijonistinio formos laužymo, pirmiausia mažam rateliui, paskui jau didesniam skaičiui buvo šis menas subrandintas.

M e n a s m e n u i , menas menui griežtoj formoj. Su dvasininkiška garbe šio meno stilius ir forma buvo kaip kokia šventovės šventenybė įvesta. Bet gi ir priėjimas prie to meno buvo pedantiškas: nauja rašyba, skirtukai, rašymas daiktavardžių iš mažosios raidės, reti ir nutolę žodžiai, jų sudarymas, jų kaitymas naujai poezijai davė nepriimtiną veidą.

Šio meno programon buvo išvystyta „Blätter für die Kunst", kuriuose naujoji lyrika rado sau užuvėją įžangoje ir pastabose. Knygų rinkoj šis darbas laikėsi dar nuošaliai. Veikalai atsirasdavo paslaptingai, kaip brangenybės ir tik draugams buvo prieinami, kaip privatūs spausdiniai ir tuo tenkino jų grožio jausmą. Išorine išvaizda jie buvo puikūs — gražus popieris ir savotiškai išpjaustytos raidės. Tų naujų tonų veikimas jo bendralaikiams buvo svetimas, atstumiąs, šaltas ir nepopuliarus, bet šios meliodijos dainiai ir nesistengė, kad minia pritartų jų menui. Jiems stovėjo ji nuošaly. Grožio ieškotojai jiems kentėjo daugiau, negu alkani vargšai. Jie jautė sunkų atsakomingumą, kurį kiekvienas tikras menas uždeda, bet stengėsi, mėgino jį kituose sužadinti ir sustiprinti. Gyvenimas — šiokia diena, menas — šventadienis, gyvenimas — šioji pusė, menas — anoji. Menas neprivalo minios skoniui pataikinti, ir tiktai tiems turi būti užtikrintas įžengimas į tą šventenybę, kurie sunkiu darbu savo uždavinius taurino ir virš savęs pasikėlė. Per 25 metus skaičius jo būrelio narių padidėjo. Yra daug ir gana gabių žmonių, kuriuos George prie savęs pritraukė.

George buvo vadas ir vienintelis savarankiškas ir kuriąs poetas anos materijalizmui priešingos meno krypties, kurią mes galime simbolizmo rūšimi pavadinti. Visi kiti buvo mažiau ar daugiau atitolę ir atgal žiūrį kūrėjai, kurie savo meną ne iš vidaus kūrė, bet iš veikalų, kuriuose toks gyvenimas jau meniškai buvo suformuotas.

Taip atsirado grynas (meniškas) menas, į kurį įsiliejo niekam neprilygstančios brangenybės; bet kadangi šie menininkai, žodžių auksakaliai, visus išrinktuosius perlus sudėjo į naujus pavidalus,

tai pasisekė aukščiausio meninio atbaigimo, iš kurio žėri formos meistriškumas, bet su gyvenimu ši estetų poezija jau nebeturi sąryšio. Estetai jau daugiau nebeina tuo keliu, kaip iki šiol kiekvienas poetas ėjo: gyvenimą pergyventi; jie siekė meną pergyventi. Šis kelias jau pasidarė laisvesnis ir patogesnis. Juo pasuko daug jaunų poetų.

Svarbesnieji Stefan Georgės originaliosios lyrikos veikalai:

1. Die Fibel. 2. Hymnen. Pilgerfahrten. Algabal. 3. Die Bücher der Hirten—und Preisgedichte. 4. Das Jahr der Seele. 5. Teppich des Lebens und die Lieder von Traum und Tod. 6. Der siebente Ring. 7. Der Stern des Bundes. 8. Das neue Reich.

Literatūra apie patį Stefan Georgę:

1. *Klages, L.* Stefan George, Berlin 1902. 2. *Walters, Fr.* Herschaft und Dienst, Berlin ^{3}1923. 3. *Gundolf, Fr.* George, Berlin ^{2}1921. 4. *Drahn, Hermann* Das Werk Stefan Georges, Seine Religiosität und sein Ethos, Leipzig 1925. 5. *Gundolf, Fr.* Stefan George in unserer Zeit. Heidelberg 1913. 6. *Gundolf, Fr.* Georgika, Heidelberg ^{2}1924. 7. *Walters, Fr.* Stefan George und die Blätter für die Kunst, Deutsche Geistesgeschichte seit 1890, Berlin 1930. 8. *Verwey, D.* Aufsätze über Stefan George und die jünsgte dichterische Bewegung (Gundolfo versta). 9. *Rausch, A. H.* Stefan George (Süddeutsche Monatsheft, 1910 Februar). 10. *Sandemann E.* Georgika. Das Wasen des Dichters. Umriss seines Werkes und seiner Wirkung ^{2}1924. 11. *Geyer, Ch.* Religion Stefan Georges, 1924.

Iš literatūros istorijų apie St. Georgę platokai parašyta: 1. *Walzel, O.* Deutsche Dichtung. II tomas Wildpark—Potsdam 1930. 2. *Salzer. A.* Illustrierte Geschichte der. d. Literatur. IV tomas, Regensburg 1931. 3. *Soergel A.* Dichtung und Dichter der Zeit, Leipzig. 1928.

Kilniausias troškimas, kurį gali jausti ir pasiekti žmogus, tai atlikti visas savo pareigas.

Lubbock

Tiems, kurie nenori leisti sielai sumenkėti, gyvenimas yra nuolatinė kova.

Romain Rolland

Lietuvių ratelis moksleiviams šelpti Minske

Kaz. Berulis

Ateitininkų organizacija, dabar labai plačiai išbujojusi, prieš karą, karo metu ir nepriklausomybės kūrimosi metais veikė labai ypatingose sąlygose. Tame veikime yra nepaprastai daug herojizmo, sumanumo ir pasiaukojimo tėvynės gerovei. Juk ateitininkai to veikimo fronte buvo atkakliausi ir ištvermingiausi kovotojai. Narsa, drąsa ir karžygiški darbai lydi tų jaunuolių gyventą laikotarpį. Tie jų darbai dabar visiems būtų įdomūs sužinoti. Man norisi pasiūlyti, kad «Ateitis» įvestų specijalų skyrių praeičiai nušviesti. Jame vyresnieji parašytų atsiminimus, tų laikų mokymosi ir veikimo sąlygas, darbus, visuomenės ūpą ir tą erškėčių kelią, kuriuo Lietuva žengė į laisvą gyvenimą. Jei ne patys dalyviai, tai kiti, pagal esamus dokumentus, kai ką iš tų laikų nušviestų ir tokiu būdu daug naudingų, svarbių ir įdomių žinių būtų į viešumą iškelta. Toks skyrius, man rodosi, turėtų puikų pasisekimą, nes «Aukso knyga» apie ateitininkų veikimą kol kas nepasirodo, o ir jai išėjus, tasai skyrius nenustotų aktualumo ir įdomumo, o taip pat ir svarbos. Be to, tasai skyrius suartintų senesniuosius veikėjus su jaunesniaisiais, o žurnalui padidėtų prenumeratos, ir jisai didelį kultūros barą nudirbtų, iškeldamas daug vertingos praeities medžiagos*.

Padaręs šią trumputę įžangą, čia kai ką noriu jau ir iškelti iš archyvų ir paskelbti. Lietuviškoje enciklopedijoje 1394 pusl., kur rašoma apie ateitininkų rūmus, sakoma: «Rūmų statybai pagrindą davė kunigaikštienė Magdelena Radvilienė, paaukodama sidabro servizą vertės 30.000 litų». Jau anksčiau ne kartą teko skaityti ir girdėti kas tą auką davė ir kad ji tikrai sudarė pagrindą tiems rūmams, bet tik čia sužinojome tos aukos vertę. O kaip ta auka pateko į ateitininkų rankas ir kaip ji buvo parvežta iš Rusijos — labai maža kas žinojo ir žino.

Rašančiam šiuos žodžius visai netikėtai teko sužinoti, kad tie daiktai buvo padovanoti «Lietuvių Rateliui Mokleviams šelpti Minske», kuris įsikūrė—tai matyti iš įstatų—1917 m. gegužės 10 d., o tasai ratelis juos atidavė ateitininkų susišelpimo fondui—tai matysime iš žemiau dedamų dokumentų. Minimo ratelio dokumentai yra dabar pas svarbiausiąjį to ratelio veikėją kun. prel.

---

* «Ateitis» stengsis tai atlikti. Šiuo kviečiame bendradarbiauti visus, kurie tokios medžiagos patiekti galėtų. Red.

Vincą Borisevičių, Telšių dvasinės seminarijos Rektorių, kurio dėka ta stambi auka ir kitos iš tos kunigaikštienės gautos. Kol pradėsime patys kalbėti, leiskime prabilti dokumentams.

Lietuvių ratelis moksleiviams šelpti 1917 m. lapkričio 30 d. Nr. 15 raštu moksleivių — kamarovkiečių kuopelės pirmininkui p. St. Sasnauskui rašo Voronežan: «P-nia kunigaikštienė Radvilienė paaukojo mūs Rateliui šiltos medegos (materijos) apie 300 mąstų. Tą medegą Ratelis atsiųs Voronežan moksleiviams ateitininkams. Ratelis pirmiausia, žinoma, skiria savo globotiems praėjusių atostogų metu». Pasirašo tame rašte E. Misevičius ir iždininkas kun. V. Borisevičius. Tų globotųjų mokinių buvo 22, kurių dalis šiandien plačiai žinomi asmenys.

Kitų metų pradžioje randame tokį raštą:

Lietuvių Ratelis
Moksleiviams šelpti
Minske

Sausio 18 d. 1918 m.
Nr. 23

Gerb. Ateitininkų Susišelpimo Fondo Komitetui Petrapilyje

Minskas, Kolomenskaja g-vė 30
Ed. Misevič.u', Lietuvių Komitetas.

Gerbiamieji.

Kunigaikštienė Magdalena Radvil enė gausiai apdovanojo mūs Ratelį įvairiais dalykais, kurie išvardyti sąraše.

Ratelio Valdyba atjausdama dabartinį sunkų padėjimą einančiosios mokslus katalikiškos jaunuomenės, sutinka atiduoti paaukotus dalykus Ateitininkų Fondui, su sąlyga, kad dalis surinktų pinigų būtų perduota Rateliui deficito padengimui.

Geistina būtų, kad Fondo Komitetas konkrečiai apie tai išsitartų ir kuogreičiausiai įteiktų Ratelio Valdybai savo sumanymą.

Šio laiško kopiją ir daiktų sąrašą tuo pačiu tikslu siunčiame Ateitininkų Tarybai.

Ant galo Ratelio Valdyba prašo pranešti jai, ar Fondo Komitetas apsiima paimti savo globon išvardytus sąraše daiktus (Nr. 1—24 incl.). Šiuo tikslu reikalinga būtų deleguoti Minskan ištikimus žmones (geriausia 2 kareiviu').

Šis laiškas buvo pasiųstas Petrogradan apdraustu laišku Nr. 454 p. Karvelio vardu, kas matyti iš pridėto Minsko pašto pažymėjimo kvitelės.

Į šį laišką gautas toks atsakymas:

Liet. Moks. Ateit.
Susišelpimo Fondas

Fondo Komitetas.

Sausio 24 d. 1918 m.
Nr. 12.

Lietuvių Rateliui
moksleiviams šelpti Minske

Gavę Tamstų pranešimą Nr. 23, svarstėme jį Fondo Komiteto posėdyje.

Visų pirmiausia nusprendėme išreikšti karštą padėkos žodį gerb. kunigaikštienei Magdelenai Radvilienei už jos gausią auką.

Turėdami omenyje, kad Tamstų Ratelis sutinka paaukotus daiktus atiduoti ateitininkų Fondui, mes štai manome.

1. Būtų gera tuos daiktus atgabenti į Petrapilį Fondo Komitetui.

2. Kareivių ar šiaip ištikimų žmonių, ką galėtum pasiųsti į Maskvą daiktams atvežti neturime ir gauti negalime.

3. Prašome tą pareigą pasiimti Tamstų Ratelio ir organizuoti daiktų atgabenimą.

4. Jeigu sąlygos neleis atgabenti jų į Petrapilį, meldžiame mums pranešti.

5. Ratelio deficitą padengti sutiktume. Tik reikia mums žinoti kiek to deficito.

6. Daiktus skaitome Fondo savastimi ir reikale užtrauksime, net gal nelaukiant Jūsų atsakymo, ant jų paskolą, kadangi labai reikalingi pinigų.

Be to, mums neaišku, kodėl Ratelis siūlo paimti tik daiktus nuo Nr. 1 ligi Nr. 24, o ne visus. Būkit malonūs tai paaiškinti.

Gera proga daiktams į Petrapilį atvežti gal būtų ir rengiamas kovo pradžioje katalikų suvažiavimas.

Meldžiame duoti kuogreičiausia atsakymą, kaip žiūri į visa tai Tamstų Ratelis.

Kun. J. Vailokaitis
Ateitininkų Susišelpimo Fondo pirmininkas
Raštvedis P. Karvelis

Iš šio Fondo Komiteto rašto matyti, kad jie suprato, esą daiktai tiesiog fondui padovanoti, lietuvių ratelis moksleiviams šelpti Minske yra tik tarpininkas, kuris tik praneša ir perduoda. Tačiau ratelio vadovybė 1918.I.31 d. rašte 25 Nr. Fondo Komitetui pastebėjo, «kad išvardinti sąraše daiktai a t i d u o t i p i l n o n R a t e l i o n u o s a v y b ė n», ir ratelis padėkos priedermę atliko. Kai dėl ne visų Ateitininkų Susišelpimo Fondui atiduotų daiktų, tame pat rašte atsako: «kad išvardinti sąraše daiktai yra Ratelio nuosavybė; todėl Ratelio Valdyba nutarė pasiūlyti Fondo Komitetui tik daiktus Nr. 1—24 incl.»

Visi sidabriniai ir brangūs daiktai buvo fondui atiduodami (sąraše Nr. 1—24), o likę (sąraše Nr. 25—35) buvo patalinės reikmens, audeklo «miltou» 184 aršinos ir kito audeklo 47 aršinos. Toki dalykai, kaip matracai, žinoma, nebuvo verta

gabenti į Petrapilį, o pagaliau rateliui jų reikėjo. Ir taip ratelis atidavė 39 tuzinus įvairaus didumo sidabrinių daiktų, kurie buvo pargabenti į Lietuvą ir parduoti, o skoloms apmokėti, kaip tai buvo pažadėta, nieko negavo ir jas padengė kun. prel. V. Borisevičius savo pinigais.

Kodėl Minske įsikūrė «Lietuvių ratelis moksleiviams šelpti»? Lietuvių laikraščiuose buvo rašoma, kad įvairiose Rusijos vietose yra labai vargingai gyvenančių moksleivių, kurie visai neturi tam kartui maisto, pastogių ir drabužių. Kun. prel. V. Borisevičius, tuometinis rusų Dešimtosios Armijos katalikų kapelionas, iš vietos lietuvių kolonijos tremtinių inteligentų sudarė draugijėlę varge gyvenantiems moksleiviams šelpti. Jie nusamdė Minsko priemiestyje Kamarovka pamiškėje namą, kuriame per atostogas išlaikė 22 mokinius. Mokiniai patys virė, šiaip visus darbus atliko ir, be abejo, daug prisidėjo vietos lietuvių liaudžiai sąmoninti, kuri gyveno taip pat ištremta.

Didžiausias to ratelio veikėjas ir šelpėjas buvo, kaip minėta, kun. prel. Borisevičius. Jo pastangomis išgauta lietuviams ir ta milžiniška auka iš kunigaikštienės. Jisai taip pat surinkdavo daug aukų iš rusų ir lenkų karininkų, — tai galima pagal esamus dokumentus aiškiai patirti. Šelpimo darbe jam padėjo ir drauge dirbo p. p. Edvardas Misevičius, a.a. kun. Juozas Butėnas (Anykščių klebonas), Stefanija Šamelytė, K. Barniškis, Pr. Kuzma ir kt.

Kunigaikštienė Radvilienė buvo labai turtinga. Jos vyras, berods, žuvo japonų kare. Kadangi jis ir ji buvo lietuviškos kilmės, tai ji jau anksčiau simpatizuodavo lietuviams. Dar ją paveikė jos ištikimiausia tarnaitė lietuvaitė Mikalina Popikaitė, kuri jai nušviesdavo lietuvių siekimus, o už jos darbštumą ir ištikimybę kunigaikštienė ją pamilo ir gerbė lietuvius. Šia proga galima tik patvirtinti seniai žinoma tiesa, kad savo tautai daug gali pasitarnauti net paprastas žmogus, kaip šiuo atveju kunigaikštienės tarnaitė. Be minėtų čia aukų, kunigaikštienė davė įvairiais laikais mažesnes aukas keliais atvejais. Taigi ji daug pasitarnavo vargstantiems mūsų moksleiviams Rusijoj, o ko ten nesunaudojo, pargabeno Lietuvon mokslus einančiam jaunimui padėti. Tuos sidabro brangius daiktus Lietuvon pargabeno, berods, p. Voldemaras Černeckis, tuometinis tremtinių įgaliotinis.

Nors jau nuo tų laikų praėjo penkiolika metų, bet malonu iškelti tuos, kurie save skriausdami, kaip tai darė to būrelio veikėjai, atiduodavo visus turimus išteklius vargstantiems moksleiviams šelpti ir dar pasirūpindavo iš kitur jų reikalams surinkti aukų.

Be abejo, didžiausia ateitininkijos padėka tenka Jo Magnificencijai kun. prel. V. Borisevičiui, kuris organizavo moksleivių šelpimą ir sudarė sąlygas ateitininkų sušelpimo fondui atiduoti tą didelę kunigaikštienės auką, kuri sudarė pagrindą pastatyti didingus ir puikius Ateitininkų Rūmus.

Klaipėda dar neatvaduota

Jonas Mikulevičius

Klaipėdos krašto išsilaisvinimo sukaktuvės kasmet švenčiamos tam tikroje, kuone visada vienodai įtemptoj atmosferoj. Vienus metus santykiai labai įtimpsta tik tarp vietos vokiečių ir lietuvių, kitus gi tas nervingumas, vienų kitais nepasitenkinimas išsilieja iš krašto ribų ir daugiau ar mažiau patempia Vokietijos ir Lietuvos santykius. Prisimenant Klaipėdos išsilaisvinimo istoriją, toks faktas daros keistas, tačiau suprantamas ir lietuvių vertinamas vokiečių kišimusi ne į savo reikalą.

Kaip išsilaisvino Klaipėdos kraštas?

Vokietijai pralaimėjus didįjį karą, reikėjo jai pasirašyti griežta, agresingas jos jėgas apvaldžiusi, didybės maniją laužanti Versalės sutartis. Šia tatai sutartimi Klaipėdos kraštas ir buvo atskirtas nuo Vokietijos ir pavestas Santarvei globoti. Santarvė, pasiimdama šį kraštą į savo globą, pasisakė jį atiduosianti Lietuvai, su kuria tas kraštas turi bendrų ribų.

Kodėl alijantai, santarvininkai, panoro jį atiduoti Lietuvai, o ne kitai kuriai valstybei? Pirmiausia dėl to, kad Lietuva tiesioginiai su šiuo kraštu susisiekia, o paskui už tai turime būti dėkingi mūsų diplomatams ir propagandai.

Čia turiu pastebėti sveiką mūsų diplomatų politiką, kurios užuomazgą gal rastumėm dar „Aušroje“. Tai politika, remiama visos tautos patrijotizmu ir tautiniu susipratimu. Mūsų diplomatai, išėję iš atbudusios ir patrijotizmu gyvenančios tautos gelmių, turėdami griežtą visos tautos pritarimą, kalbėjo drąsiai, drąsiai statė ir savo reikalavimus. 1917 m. Lietuvių konferencija Vilniuje rugsėjo 18—22 dienomis nutarė: Lietuvos laisvai raidai reikia, kad ji siektų nepriklausomos demokratiškai sutvarkytos valstybės, Lietuvos etnografinėse ribose...* Vadinasi, konferencija reikalauja valstybei etnografinės Lietuvos, vadinas Rusijos ir Prūsų Lietuvos. Šis reikalavimas remiamas tuo, kad Lietuvos „ūkiška raida būtų sveika“. O tam būtinai reikalinga Mažoji Lietuva, duodanti priėjimą prie jūrių.

Ši mintis Europoje buvo plačiai, kiek tai leido ano meto sąlygos, proklamuota. Ypač teigiamai reikia įvertinti p. Gabrio propagandą per savo užsienyje leidžiamą žurnalą „Annales des Nationalités“. Be to, ir užsienių lietuvių konferencijos (Čikagoje, Niujorke, Voroneže) taip pat reikalavo atstatyti etnografinę Lietuvą. Šių konferencijų reikalavimai būdavo paskleidžiami pasaulio spaudoj. Vėl — lietuvių atstovai užsienio konferencijose (Berno, Stockholmo ir kt.) aiškiai ir reikalaujančiai pasisaky-

---

* *P. Klimas*, Der Werdegang des litauischen Staates. Berlin, 1919.

davo, kad Lietuva būtinai reikalinga esanti uosto, na, o tokiu Lietuvai buvo Klaipėda.

Kada alijantai nesiskubino savo pažadų Lietuvai ištesėti, lietuviai, nesulaukdami teisėtai reikalaujamos laisvės, sukilo ir Klaipėdos kraštą išlaisvino. Alijantai buvo pastatyti prieš įvykusį faktą ir turėjo šį kraštą atiduoti Lietuvai, nors beveik visa Vakarų Europos spauda ir politikai sukilimą sutiko didžiausiai pasipiktindami ir siūlydami „lietuvių bandas“ iš šio krašto išginti, o jį atiduoti ar lenkams, ar prancūzams. Vis dėlto griežti mūsų reikalavimai ir žygiai palenkė alijantus, jie sudarydino konvenciją, pasirašytą Paryžiuje 1924 m. gegužės mėn. 8 d., pagal kurią Klaipėdos kraštui suteikiama plati autonomija, duodanti tokias vokiečiams laisves, dėl kurių vokiečiai jaučiasi krašto viešpačiai, uzurpavę lietuvių teises ir beveik monopolizavę krašto kultūros reikalus. Vadinasi, lietuviai atsiėmė Klaipėdos kraštą iš alijantų, o ne vokiečių.

Iš to, kas pasakyta, galime drąsiai išvesti, kad Klaipėdos kraštą grąžino Lietuvai pati lietuvių tauta drąsia, griežta diplomatija, drąsiu ir rizikingu sukilimu, ir jos atstovai neturi Vokietijai leisti kištis į Klaipėdos reikalus.

Sukilime ir dabar lietuvių vadams ryžtumo netrūko ir netrūksta. Netrūksta dėl to, kad jie stovi priekyje *susipratusios, reikalaujančios* ir *siekiančios* tautos. Su jais ėjo ir eina visa tauta, juos remė ir remia visa tauta, dėl to jie atnešė laimėjimą, o tvirtai tikime, kad tų laimėjimų atneš ir daugiau.

Klaipėdos krašto teritorija laimėta, tačiau dar nelaimėta to krašto dvasia. O ją laimėti, ją palenkti, ją sulietuvinti yra gal didesnis uždavinys, sunkesnis, negu sukilimą laimėti. Visi gerai žinome tas įtakas, kurios reiškiasi Klaipėdos krašte. Vokiečiai stengiasi kelti krašte neramumą, nepasitenkinimą, panieką lietuviams ir Lietuvos vyriausybei. Klaipėdiškiai, išaugę vokiečių kultūroje, ypač vertina ekonominę gerovę, tai vokiečiai ir pila į šį kraštą savo pinigus klaipėdiškio širdžiai pavergti. Klaipėdiškiai aukštai stato civi izaciją, tai vokietininkai ir stengias, kad jie nepamatytų Lietuvos kultūrinės pažangos. Juk esama tokių kurijozų, kad vokietininkai suruošia ekskursiją į Lietuvą, tačiau, pavažiavę kiek gerais keliais, pasuka į šunkelius, neišvažiuojamus kelelius ir, rodydami juos, sako: — Štai, koki keliai Lietuvoje. Ar tai gali būti mūsų tėvynė?

Kokiais žmonėmis lietuviai piešiami liaudžiai-kaimiečiui ir žvejui? Šie, susitikę su didlietuviais, iš pradžių kalbėti nenori. Bet lukterk: didlietuvis pas jį lankosi sykį, kitą, dešimtą, nesiderėdamas perka jo produktus, ima šnekėtis, įsišneka, susibičiuliauja, o išsiskiriant klaipėdiškis pasako: — Mums kalbėjo, kad lietuviai laukiniai, kad jie kaip žvėrys, o jūs visai malonūs žmonės.

Pasitaikė, ir ne taip seniai — daug kas tai labai gerai žino, — kad lietuvių padovanotas iškilmių metu liuksusines

knygas klaipėdiškiams ir jų vaikučiams čia esą policininkai liepdavo plėšyti ir į žemę mesti. Šie klausydavo ir vandališkai naikindavo brangų turtą.

Propagandą, šlykščią, nekultūringą, begėdišką propagandą vokiečiai varo Klaipėdos krašte.

Kokios ten sąlygos lietuvio kultūrininko darbui? Jei jis priklauso nuo Centro valdžios, jis gali dirbti, o jei nuo direktorijos? Liaudies mokytojas lietuvis nė krustelt negali, savivaldybių ir kitoki tarnautojai turi rodyt visiškai vokiečiams palankų snukutį. Bjauri, sunki lietuvių būtis už Smalininkų!

Tačiau baisiausia yra tai, kad lietuviai, Klaipėdos krašto inteligentai, patys apsileidę ir maža susirūpinę lietuviškumo reikalais. Daug yra tokių, kuriems težinoma įstaiga ir kavinė. Mes, moksleiviai, apie tai kalbėdami, negalime būti ramūs, mums iš susijaudinimo užverda širdis ir lūpos dreba. Mes norim šaukti, kad tokių valdininkų nebūtų, jų nė pėdsako nebeliktų! Einąs dirbti į Klaipėdos kraštą eina apaštalauti, eina reprezentuoti Lietuvos dvasią, kultūrą, o tam per maža įstaigos ir kavinės.

Klaipėdos kraštas buvo išlaisvintas trumpu laiku, bet jis sulietuvinti reikalauja ilgo, sunkaus, rūpestingo darbo, o jį nudirbti dabartinė karta per maža turi idealizmo. O kol mes ateisim su karštom, dirbti ištroškusiom širdim, kažin ar nebus pervėlu?

Vokiečių studentai pamėgo dainelę „Mes norim joti prieš rytus“. Ta dainele jie žadina savo jėgas, pasiryžimą plėšti ir vogti, brautis į svetimas žemes, mes gi kietai suspaudę dantis turime pasakyti:

— Klaipėdoj mes turime dirbti, nes turime pagydyti lietuvių dvasią, kurią sužalojo žiauri okupantų vokiečių ranka.

Švęsdami ir šias Klaipėdos išsilaisvinimo sukaktuves, turime priminti, kad visa tauta turi būti įdegta tėvynės ir Klaipėdos krašto laisvės meile, nes Klaipėdos laisvė — visos tautos reikalas, o tik vieningas visos tautos žodis bus išgirstas tų, kurie, skambindami ginklais, pro ginklų žvangėjimą negirdi teisėtų reikalavimų ir jų girdėti nenori. O tie reikalavimai labai kuklūs: *duokite laisvę kultūrinei lietuvių veiklai Klaipėdos krašte ir nesikiškite ne į savo reikalus!*

Didysis karas parodė, kas iš tikrųjų yra vokiečiai. Europėjiška kultūra per 2 tūkstančiu metų veik nieko nepadarė, idant ne tik pakirstų, bet nors truputį sušvelnėtų vokiečių nuo savo pranokėjų paveldėti gobšumo, savimeilės, pavydo, savigarbos, žiaurumo instinktai.

Pulk. A. BIRONTAS

Dupliusem

(Vaizdelis iš rusų mokyklos)

Paskutinė bertainio diena.

Pertrauka.

Gimnazijoj jaučiamas kitoks kvapas, kitokia dvasia. — Siaurame karidoriuje rieda aplink poromis susigrupavusių mokinių ratas. Studijozų veiduose matai kažkokį susirūpinimą, skystą melancholiją; rasotos jų akys blizga. Daugelis vaikšto su knygom, kažką panosėj šnibžda: «kala» sausas matematikos formules arba «cum temporale»; žodžiu, išmintį semia. Gražuolės gimnazistės, kurios nesugebėjo užsitarnauti mokytojų simpatiją, užmiršusios savo įprastus komentarinius šypsnius, žvilgsnius, nebesidrovėdamos aštrios berniukų kritikos, piktai raukos, karčiai žaksi, keikia liūdną savo dalią, kuri įamžinta žurnale.

Pasigirdo ilgas ir duslus skambučio signalas. Mokiniai nenoriai apleidžia karidorių ir eina į vietas.

Šešta klasė, visokiais atžvilgiais jausdama savo tvirtą galią, demonstratyviai užtraukia lietuvišką «Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę...» Tuo tarpu atsidaro konvulsyviai sutrenktos durys. Garsai silpnėja, daina nutrūksta. Mokiniai sustoja mokytoją pagerbti; kai kurie dar su pražiotom gerklėm. Mokytojas, lyg mokinių nematydams, neatsakęs į jų pasveikinimą, linguodamas, kaip vėjo siūbuojama svirtis, stypt—stypt pereina klasę ir susikrauna katedroj.

Pamoka prasidėjo.—

Mokytojas greit ir nervingai šokina plunksną, retkarčiais pamataruodamas rašalinėj. Mokiniai drąsiai kritikuoja kiekvieną jo žvilgsnį ir judesį.

Tai ištikro piktas matematikos mokytojas Ivan Muštov, mokinių pravardžiuojamas 2+M.

Jis — didelis rusofilas, mokinių baisenybė; uolus buteliuko draugas; iš mokinių, ypač «litvomanų», reikalauja kuo daugiausia, nekenčia pasakojimo—atsakinėjimo savais žodžiais; pasakok knygos žodžiais; ir jis pats pamokas aiškina greit, kaip užsukta gramafono plokštelė, dažnai net ir suklysta. Labai nepastovus: kai nuotaika gera, stato gerus pažymius, kai bloga — blogus, o užpyksta labai greit. Todėl jo pamoka — tikra kančia ir mokiniams ir jam. Tiesa, kas turi «bobišką liežuvį», jam pataikaut moka — tam tikras gyvenimėlis!

— Tiesa, ir užmiršau, kad Kvedarui bertainio pažymio neišvedžiau.—Maniau, kad visai tokio ir ant svieto nėra—prabilo mokytojas.

— Ar man?—nustebo Kvedaras.

— Taip! Kvedarui Pranui! — patvirtino mokytojas.

— Na laikykis, kaip šv. Jurgis prieš slibiną!

„N. R.“

Ar moki, ką? — šnipštelėjo suolo draugas Grigas.

— Nebijau! Moku iš pagrindų! — atšovė tyliai Kvedaras.

— Na, eik, pažiūrėsim!—įsakė mokytojas.

— Lai padeda Tau aukštybių Alachas,—palinkėjo Grigas.

Kvedaras tap, tap nutapsėjo prie lentos, ir, kareiviškai primušęs koją prie kojos, užklausė:

— Apie ką pasakot?

— Apie progresijos narių, lygiai nutolusių nuo pradžios ir galo, sumą.—

Kvedaras parašė ilgą progresiją ir kaip didelis dalyko žinovas su tam tikra intonacija ir gestais atsakinėjo.

Toks laisvumas nepatiko mokytojui ir pradėjo Kvedarą pulti. Kvederas tačiau atrėmė jo puolimus: «kodėl? iš kur? kaip!» ir t. t.

— Kam lygi aritmetinės progresijos narių suma?! —

— $S = \frac{(a_1 + a_n)n}{2}$ — parašė lentoj Kvedaras. Po to, apibrėžė žodžiu.

— Išrodyk!!!

Lenta dreba. Iš Kvedero rankų kreida debesėliais rūksta. Mokytojas kramto rausvus barzdos plaukus ir nuolat kabinėjasi prie Kvedaro atskirų išsireiškimų, kalbos bei stiliaus.

Klasėj tylu. Girdis, kaip cypia voro smaugiama musė ir rudens lietus šaudo lyg šratais į langų šiubus. Visų dėmesys

atkreiptas į «areną». Kai kurie minty giria Kvedero drąsumą ir klausia savęs: «Kaip čia baigsis?!»

Kvedaras galop formulę išvedė. Klasė atsiduso, Kvedaras liko nesutriuškintas. Tačiau mokytojas, raudamas skystus barzdos plaukus, prapliupo:

— Lig šiol Kvadaras vis dar negalėjai nuosekliai, kaip knygoj, išmokt?!

— Išmokau—išrodžiau—moku,—atšovė mokytojo įžeistas Kvedaras.

— Kas per mokėjimas, kad taip ilgai peckeliojai?! Vos sulaukiau, kol išstenėjai! Jei per abiturijentų egzaminus taip atsakytum, tikrai daugiau kaip du neišspaustumei!

— Taigi, čia šešta, o ne aštunta klasė!—atsakė Kvedaras.

— Prašom su mokytoju tinkamiau elgtis! Et ką čia?— Sė-ė-ė-sk, berneli! bertainiui išvesiu du.

— Man neaišku už ką,—atsakė tyliai Kvedaras.

Tačiau mokytojas nieko daugiau nesakė. Smarkiai panėrė plunksną rašalinėn, prisigūžė prie žurnalo ir susukė: 2+. Jei rašomųjų sąsiūviny, būtų parašęs šitaip: 2+M.

Ir į tuos 2+, rodos, jis supylė visą savo pyktį, nervus, pagiežą ir siaubą. Po to giliai atsiduso.

Tai buvo gyvenimo žaibu trenktas smūgis Kvedarui. Tai buvo savotiška pedagogo kalba, taikoma kai kam.

Kvedaras tebestovėjo, kaip paralyžo surakintas. Jame virė kerštas, tikras kerštas, didžiausio potencijalo kerštas ir laukė progos išsiveržti.

— Sėsk! — jau ramiu tonu pasiūlė mokytojas. Kvederas, lyg iš apalpimo atsigavęs, atsikvėpė, vėl primušė koją ir atsisėdo į savo suolą.

Tačiau jautėsi kaip nutrenktas. Tuo tarpu kaip iš bedugnės išlipo visos skriaudos, rusų daromos lietuviams. Jo galvoj mirgėjo praeities darbai ir vaizdai. Čia jo draugus mėto iš gimnazijos, čia juos tardo, čia visos kitos neteisybės, rusams— patrijotams teikiamos lengvatos. Stambiausiai jo vaizduotėj atsimušė ir įsispaudė Ivano Muštovo žodžiai:... «Maniau, kad visai tokio ir ant svieto nėra». Ir taip labai ausį rėžė tie žodžiai, rodos, tik todėl, kad tai skambėjo: «Dumal, čto takovo i na sviete nietu». Suprask—man visai tavęs nereikia — būtų 100 kartų geriau, kad tavęs klasėj ir nebūtų...

Skambutis. Mokytojas susirinkęs savo popiergalius, knygą ir žurnalą, išstriksėjo iš klasės.

Mokiniai — draugai apspito Kvedarą. Ir apipylė jį užuojautom:

— Tai velnias!! — tarė vienas.

— Mauna tau tas Dupliusem!!!—antras.

— Ale visai neteisingai! Visai neteisingai!!! Kabinėtis prie atskirų posakių—juk nesąmonė! Kas jam svarbu kaip aš atsa-

Energija

T. Robertas da Nove

Kaip visiems patinka energingi asmens! Kaip gražiai jie viską valdo, kaip nuolankiai visi jų klauso! Tvirta ranka jie veikia.

Energija yra į žemę atnešta dangiškoji galia. Dievas yra neišsemiamoji energija ir todėl pasauliui davė ne ką kitą, tik energiją. Materija ją priima.

Gyvastingoji energija yra žmogaus siela. Ji judina veikti galias ir sąnarius.

Energija jungiasi, prieštarauja, pasikeičia

Jungiasi. Pavyzdžiui imkim bet kokį judėjimą. Protas jį pripažįsta reikalingą, valia ryžtasi, organai jį vykdo; kartais rankos jėgai reikės pridėti kokio instrumento, sakysim, dalbos jėgą.

Taigi, veikdamas išjudini visą pundą jėgų, viena su kita surištų, perduodančių, viena kitai liepiančių ir draudžiančių.

Smegenys, širdis, jausmai, nervai, raumenys drauge su protu ir valia sudaro visumą.

Žmogus, kurs valgo, vaikšto, dirba, vaizduojasi, mąsto ir nori, yra vienui vienas aš.

Prieštarauja. Dvi priešingos jėgos neitralizuojasi — baimė gniuždo didelį norą, protavimas pažaboja aistras. Žmogus dalijasi į dvi prieštaraujančias būtybes. Kūno įstatymai priešinasi sielos įstatymams.

Galima nustatyti tokį dėsnį: *galios, naudingos atlikti kuriam nors veiksmui, yra lygios priešingų galių skirtumui.*

Susikeičia. Gamtoje judėjimo, šviesos, šilimos, chemijos energija gali pasikeisti į kitą energiją. Judėjimas virsta šilima, šilima— šviesa ir atvirkščiai.

Ir mumyse vyksta nuolatinis kūno ir sielos energijų pasikeitimas.

---

kinėju, galop kiekvienas turi savo stilių — ir čia ne kokia nors kalbos, bet matematikos pamoka, — trečias.

— Matai, nelygi kova — nekovok! Nes kai vanagas vištą pasigauna, ar šiaip ar taip — ją sutriuškina,— ketvirtas.

— Tiek to! Visgi kada nors tam rusui lietuvis barzdą nurauti išmoks! — atsakė Kvedaras, norėdamas baigti draugų užuojautas. Svyruodamas išėjo atsikvėpti karidoriun.

Romantikas.

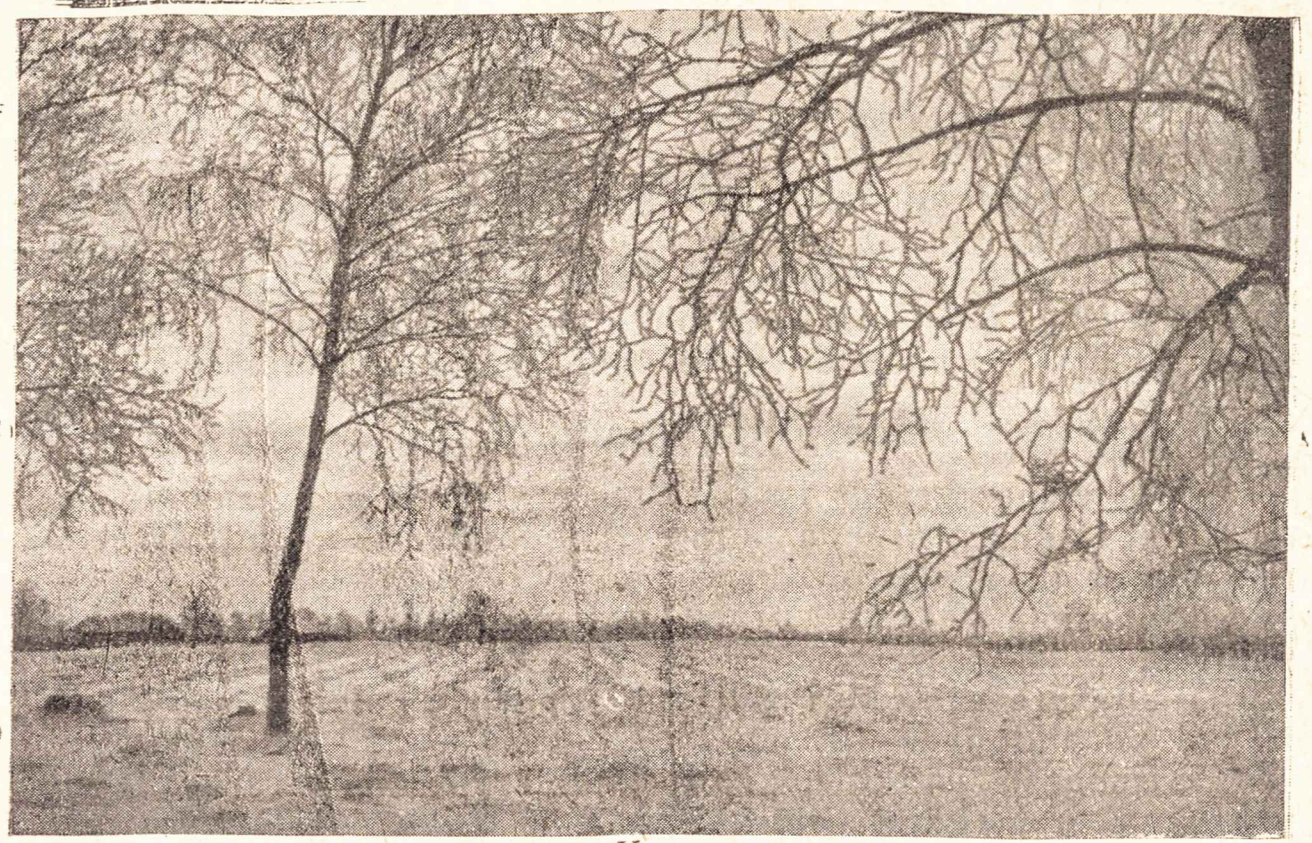

Ynys „N R"

Erzinimas baigiasi antausiu, užuojauta ašaromis, jausmai karštinėmis, gėda nuraudimu, sveikam kūne turi geras sąlygas tarpti sveika siela, o nusilpusiam kūne silpsta ir siela.

Turima ir įgytoji energija

Tu nesi uždara dėžutė ir dar su slėgtuku. Be įgimtųjų energijų tu jų dar ir įsigyji. Nuolatiniuose jėgų mainuose su pasauliu tu duodi jų ir gauni; ir galima sakyti, kad nuo tų mainų daug priklauso visuma energijos, kuria tu naudojies.

Pavyzdžiui, tavyje yra tam tikras kiekis šilimos, bet prie ugnies tu jį padidinsi; morališkai tu turi tam tikrą kiekį karščio, bet jį padidinsi, klausydamas karštos prakalbos; intelektuališkai tu turi tam tikrą kiekį kultūros, kurią mokytojas padaugina.

Kas gali pasakyti kiek energijos perduoda tėvas savo sūnui, mokytojas savo mokiniams, oratorius miniai, genijus arba šventasis savo amžiui?

Kaip pasaulyje kiekvienoje sistemoje esantieji kūnai sukasi apie savo centrą, taip, rodosi, lygiai ir žmonija sukasi apie galinguosius, kurie jai vadovauja.

Pakilęs į antgamtinę tvarką, tu gauni dar dieviškosios energijos, paeinančios iš malonės.

Ir šėtonas ir visi nedorėliai yra energijos dalytojai. Pakišdami blogą mintį, jie išjudina mūsų pageidavimų jėgą ir labai dažnai dar duoda priemonių jai pasireikšti.

Kai kurios įgytosios energijos gali būti suderinamos su įgimtosiomis, o kai kurios joms prieštarauja.

Pagunda priešinasi gerai minčiai, papiktinimas — geram pavyzdžiui, įspėjimas — blogam elgesiui ir t.t.

Svarbu mokėti panaudoti savo energiją prieštaravimams ir kliūtims pašalinti. Kartais jos būna lygios, kartais audringos, kaip koks upelis kad šėlsta susitikęs su kokia nors kliūtimi.

Visa, ką tau pasakiau, bus tau naudinga, kad tu mokėtumei ūgdyti ir panaudoti savo energiją geriems tikslams.

Energijų panaudojimas

Yra vienas gražus išsireiškimas: «*Norėti yra galėti*».

Bet iš kur atsiranda noras? Abbondio sako, kad dėl vienos drąsos jis negali atsirasti.

Nenorimą pakeisti norimu yra gana sunkus dalykas, bet galimas.

Valia yra ašis, kuri gali būti šiam reikalui panaudojama ir yra panaudotina.

Pirmiausia įsitikink, kad liūdniausia žmogaus gyvenime yra neturėti energijos. Būti silpnam ir nieko negalėti yra lygu negyventi arba dar blogiau, nes lavonas nejaučia savo mirties, o tu savo išglebimą pajunti liūdnai ir desperatiškai, nes sąmoningai.

Pamąstyk apie reikalą veikti, apie neveiklumo niekšingumą ir nuostolius, apie veiklumo gražumą, apie kitus gyvenimo tikslus, apie moralinį ir materialinį atlyginimą veikliesiems. Pasiskaityk gyvenimus didžiųjų žmonių, herojų, šventųjų, ypatingai Kristaus. Apmąstyk tuos jo žodžius: «*Tik prievarta bei siveržiantieji gauna dangų*». Pamąstyk, kad žodžiai «*esu niekam netikęs*», yra ne kas kita, kaip patogi melagystė, nes kam nors mes visi esame tinkami. Juk sunaudojamos rūdys, atplaišos, pelenai, net mėšlas, tai kaip tu gali manyti esąs niekam netikęs, tu, turįs smegenis, širdį, rankas ir visą organų aparatą, tau tarnaujantį. Jei esi tinkamas daryti bloga, tuo labiau turi manyt, esąs tinkamas daryti gera.

Taip tu pajausi stūmimą šių trijų didžiųjų akstinų: *įtikimo lenktyniavimo ir gėdos.*

Be to, žinok, kad energiją galima ūgdyti. Energija yra palaikoma ir ūgdoma mankšta.

Pradėk nuo mažo, iš savęs pareikalauk pirmos pastangos, ketvirtadalio valandos veiklumo, rytoj tu būsi pasiruošęs padaryti daugiau. Atkartotos pastangos mus sustiprina; ateis diena, kada tau bus labai lengva veikti. Ar to dar neužtenka? Be to, jei tau neužtenka savos energijos, *gali pasinaudoti kitų energija.*

Kada tu jausies pavargęs, atsiremk į stipresnį; įtikink jį, kad tave reikia palaikyti, ir jis neleis tau pulti, tau vadovaus. Priešingai, saugokis dykinėjančių, nieko neveikiančių ir tinginių, eik tenai, kur veikiama ir dirbama.

Veiklius asmenis, darbo aplinkumą reikia šventai mylėti.

Nueik pasiklausyti minių auklėtojų karštų prakalbų — tų, kurie moka jas patraukti ir uždegti entuzijazmu. Ar matei mitingą? Iš pradžių visi šalti. Bet žiūrėk—oratorius lipa į estradą, meta žvilgsnį aplinkui, kalba, karščiuojasi, nugali sunkenybes, įtikina, dulkėmis paverčia užmetimus, žavi, pagauna, baigia traukdamas veiklos himną, o minia atsimainė, užsidegė, neveiklieji ir priešingieji pasidavė vienam norui, pasigirdo šauksmas: «Dievas to nori! Tėvynė šaukia! Pareiga verčia! Į priekį!»

Bet ypač dieviškosios energijos šaukis sau į pagelbą.

Jei Jėzus pasakė, kad dangaus karalystei malonus prievartos varžtas, ir tik stiprieji ją laimės, tai Jis duoda ir galią prievartai.

— *Nebijokite,* Jis sako, *aš jums duosiu vieną žodį, kuriam niekas negalės priešintis—jus siunčiu kaip avinėlius tarp vilkų; jūsų kūnas gali būti sudraskytas, bet ne jūsų dvasia. Aš esu vynmedis, jūs šakelės. Kas manim seka, nevaikščios tamsybėse».*

Visa tai rodo, kad yra gyvas Dievo su mumis bendradarbiavimas pašvenčiamąja malone.

Sakramentai ir maldos yra tos malonės kanalai.

Taigi tu būsi apsišarvavęs Dievo galybe; ji virš visa trijumfuoja, tavo silpnybė virs galybe ir garbe ir tu sakysi: «*Giriuosi savo silpnybėmis! Viską galiu Tame, kurs mane stiprina».*

Energijos naudojimas ir higijiena

Energijai kultyvuoti ir naudoti reikalingas metodas. Aš tau pasakysiu to metodo dėsnius.

1. **Padaryk tai, ką darai.** Mūsų energija yra apribota; kad gautumėm iš jos visą naudą, nereikia jos blaškyti.

Norėti vienu kartu atlikti daug dalykų, o ypač daug nesuderinamų dalykų, reiškia save silpninti.

Atsiduok visas tam darbui, kurį darai. Meldies? Būk visas maldoje. Mokais? Visas moksle. Dirbi? Visas darbe.

Pažiūrėk į šokantį katiną. Keturios kojos suglaustos, kūnas palenktas, kaklas išriestas, akis susikaupus, muskulai, raumenys, dirgsniai, smegenys — visa sukaupta tam žygiui.

Tas gyvulėlis pasieks tikslą, nes jis sukaupė visą savo energiją. *Tik po vieną dalyką ir tą vieną kartu* — didysis energijos įstatymas.

Taip vadinamieji devynių amatų savininkai, kurie patys ryžtas viską padaryti, yra kaip tik tie, kurie nieko nepadaro.

Protas, valia, širdis, aistros, nervai — padaryk iš jų vieningą ir tikslingą ryšulį, ir nugalėsi bet kokią kliūtį.

2. **Nekovok su vėjo malūnais.** Kiek dalykų nusistato tie Don Kichotai. Savo fantaziją paleidžia apie didelius meilės darbus, sapne išvaikšto miškus ir tyrus, nupuola dėl nėsančių silpnybių, kovoja su įsivaizduotais velniais, smėlyje rašo fan-

tastinius traktatus, užlipę ant trobos stogo mano dangų siekią, — tai pasaulio kūrėjai ir reformatoriai, kurie nemoka nei dantims krapštuko nusidrožti. Daugiau reiškia vienas žingsnis nužengtas, negu tūkstančiai kilometrų prabėgti fantazija; mažas apsimarinimas padarytas, kaip kankinimai nukęsti sapne; įžeistam daugiau reiškia galingai tylėti, negu romane apgailėti ir atleisti; naudingiau apsiginti nuo tikro priešo, negu kovoti su vėjo malūnais.

Praktiški ir rimti žmonės ne svajoja, bet veikia, neeikvoja jėgų tuštiems bandymams, neieško stebinančių dalykų, bet naudingų, ir taip kasdien tobulėja.

3. **Saugokis persidirbti.** Dirbti per daug, reiškia nuvargt ir nebepadirbti rytoj. Reikalauk iš savo nervų to, ką jie gali, Jei, pavyzdžiui, valioja tik ketvirtadalį valandos mąstyti, jų nuvarginк, mąstydamas valandą. Kad nenuvargtum, keisk darbą, pamainyk darbą poilsiu, vienos rūšies darbus kitos rūšies darbais (sakysim, protinį darbą — fiziniu).

Nė vienos galios, jei nenori jų naikinti, nenaudok darbams, persunkiems tavo pajėgumui.

4. **„Neieškok kas tau per aukšta“.** Šis Švento Rašto įspėjimas yra teisingas, ne tik kalbant apie mūsų proto pajėgumą, bet ir apie tai, kad nesiimtumėm dalykų, viršijančių mūsų jėgas.

Apskritai imant, pritrūksta enenrgijos tada, kai pasiimame perdidelius darbus dirbti. Tačiau visi turi darbuotis atvirame savo pajėgumo lauke. Niekas nereikauja iš pėstininko automobilio greitumo, iš vaiko — suaugusio stiprumo, iš ligonio — sveikojo darbingumo, iš naujatikio — šventojo tobulumo.

Ne visi turi tokį pat charakterio, talento, fizinio ir moralinio stiprumo kiekį ir dėl to ne visi turi vienodus gabumus. Tačiau niekam netrūksta tam tikro kiekio pajėgumo.

Reikia matuoti pasiryžimą galėjimu: daryk tiek kiek gali; pastūmėk akmenuką, jei negali didelio akmens, susilaikyk nuo mažo dalyko, jei negali pasninkauti, duok kelis centus, jei negali lito; pasitenkink katalikų akcijoj būti būrininku, jei nesugebi būti kapitonu ir t.t. ir t.t. — štai tikrai gera norma gerai sunaudoti energiją.

Artintis į pavojus arba pasiimti darbus, viršijančius mūsų jėgas, tai ne energija, bet *beprotiškas drąsumas.*

5. **Rūpinkis sveikata.** Sveikame kūne sveika siela laiduoja darbo našumą. Sveikesnis kūnas duoda geresnes sąlygas bet kokiai dvasinei galiai pasireikšti. Todėl sveikata ir brangintina.

Mes jau pažymėjome, kaip pasikeičia energijos viena į kitą, kaip iš kūno į dvasią ir atvirkščiai eina nuolatinė abišalės įtakos srovė.

Raumenų minkštumas, nervų pakrikimas, judesių lėtumas ir neenergingumas, sukūdimas, mažakraujystė, organų neišsivys-

tymas, maža ir silpna sveikata niekuomet neduos didelio ir nepaprasto tavo veiklumo.

Siela gyvena kūne ir veikia dėka jo organų, kurių silpnumas silpnina ir jos veiklumą. Susirgus vietoj duoti reikia imti, vietoj veikti — šlubuoti, vietoj kovoti ir laimėti — pasiduoti.

Kokiais būdais reikia stiprinti kūno galias, rasite kiekviename higijienos vadovėly.

Energijos motoras

Tai meilė. Tačiau ne viena savimeilė.

Jau Nietzsches ir D'Annunzio buvo paskelbtas niekingas mokslas, kuris savimeilę laikė vieninteliu žmogaus energijos motoru, tam sugalvojo par excellence energingąjį *antžmogį*.

Bet tu atsimink nesąs vienas. Nėra nežmoniškesnio ir šėtoniškesnio dalyko ir tau pačiam kenksmingesnio, kaip vekti tik savo egoizmo verčiamam.

Juk iš tikrųjų didžiausieji veikalai yra kaip tik tie, kurių mes patys savo pajėgomis negalime padaryti, o prireikia šauktis kitų pagelbos.

Ne tik vaikai ir invalidai, bet visi, ir stipriausieji, turi tokių reikalų.

Atsimename liūtą, kurs turėjo šauktis pelės pagalbos, kad nugraužtų kilpą — virvę.

Jei visi tik sau savanaudiškai veiktų, vargas būtų visiems.

Kiekvieno žmogaus gerovė yra neatskiriamai susijusi su visų gerove, ir galima sakyti, kad duoti yra būtina sąlyga gauti, o gauti įpareigoja duoti.

Taigi dirbk iš trejopos meilės — Dievo, savęs ir artimo.

Juo gyvesnė tavo meilė, tuo galingesnė bus tavo energija.

Ši meilė davė atpirkimo Jėgą, Bažnyčios gyvastingumą, herojiškus kankinių ir šventųjų darbus ir kartu darbus didvyrių, kurių vardai verti istorijoj paminėti.

Išvertė Kun. *K. Steponavičius.*

Sportas

(Veda P. Vaitonis)

Mintys tyram ore

Žiemos sportas Lietuvoje daros vis gyvesnis. Tyras žiemos oras, malonus ore įudėjimas duoda ne tik sveikatos, bet ir džiaugsmo. Nueik už miesto — pamatysi pakilesnėse vietose

Anglijos figūrinio čiuožimo čempijonė, trylikos metų Megan Taylor, treniruojasi ST. Moritze 1934 metų pasaulinei žiemos sporto olimpijadai.

judant daugybę žmonių. Prieik arčiau: nuo kalno pasiutusiu tempu lekia rogutės, sėdinčiojo veidas žydi džiaugsmu ir rausvumu, akys blizga; vairuotojo dėmesys įtemptas, kad neužlėktų kur nors ant gauburio, kopiančiam į kalnelį kojų nenukirstų — rogaitės nuslidintu kalnu lekia pasiutusiu greičiu. Kiek čia triukšmo, kiek čia džiaugsmo! Užmiršta visokia neapykanta ir

nesantaika, nėra nesveiko ir tuščio flirto, nėra krizio... yra vienas džiaugsmas, kurį užžiebė žiema širdyje, kraujuje, skriejančiame gyslose. O naktį — sveikas, stiprinąs miegas; rytą — pabudęs nejunti jokio nuovargio sąnariuose, nejauti nuovargio dvasioje; esi žvalus, kaip žebenkštis, tavo nuotaika pavydėtina, tu eini gatve aukščiau pakėlęs galvą, nes junti savo sąnariuose jėgos ir energijos; tu jauties daug vyriškesnis, tvirčiau statai kojį, tu numanai, kad esi jėgingas, gyvenime bet kam nepasiduosi; su pasitikėjimu žiūri į ateitį ir be baimės; tu žinai, kad nugalėsi visas kliūtis, atkakliai sieksi savo tikslo ir pasieksi, gi be baimės gyventi yra gyvenimu džiaugtis, o tą, kurs sveikai gyvenimu džiaugias, mes vadiname laimingu. Iš tiesų, žiemos sportas žmogui neša laimę.

Arba nueikit į čiuožyklą. Be pačiūžų čia nepestovėsit nė 5 minučių. Nes ta nuotaika čiuožti pagriebs jus jau antrąją minutę. Jūs pamatysit, koks lankstus bečiuožiant jūsų draugo liemuo, pamatysite, kaip gražiai jis deda kojas, kaip jis, sūkį darydamas, peršoka nuo vienos kojos ant kitos, arba štai, kažkokią kilpą padaręs, palinksta į priekį, kojį atmeta atgal ir nuostabiai gražiai atbulas skrieja ratą. Iš tiesų, pavydas ima! Kodėl taip ne aš? Aš nesugebėsiu? Juokas! Ir dėl baimės, kad nesugebėsiu, išeinu iš čiuožyklos? Iš baimės, kad pajuoks mane draugai? Ne! Juk gyvenime bus didesnių uždavinių, kuriuos man reikės atlikti, kad aš nedrįsiu jų imtis iš baimės, kad nesugebėsiu ir būsiu pajuoktas? Tai aš toks silpnuolis? O jei toks aš esu, tai kaip aš laimėsiu gyvenimo kovą? O ji kovoti vistiek reiks. Juk dabar reikia išsikovoti teisę gyventi, nes reikia išsikovoti teisę dirbti; o kas nedirba, neturi teisės gyventi, nes neturi kuo maitintis. O vėl — kiek kultūrinių uždavinių manęs laukia! Juk jiems įgyvendinti reikia misijonieriaus drąsos, energijos ir savimi pasitikėjimo. O jei aš nedrįstu pačiūžų užsidėti ant kojų tik dėl to, kad geriau draugai čiuožia, tai kaip aš ten išdrįsiu, kur reikės daugiau jėgų įtempti, daugiau sumanumo parodyti?!

Taip, ir pačiūžos lavina mūsų pasitikėjimą savimi, nes veikia tiesiog mūsų psichiką: pakeliame aukštyn galvą ne dėl kraujo cirkuliacijos, o tik dėl savijautos, kurią mumyse pagimdė mintis—aš galiu! aš sugebu!

Ir apskritai, sportininkas eina visur su dideliu pasitikėjimu, visur jam nesvetima mintis apie galimumą laimėti.

Įdomus, Lietuvoj dar jaunas ir nesupopuliarėjęs, yra slidžių—sky—sportas. O tai, gal būt, pats malonusis sportas, nes jis nesiskaito nei su aikšte, nei su nuožulnesnėmis vietomis. Svarbu—apsnigti laukai. Žinoma, kalnuotos, nelygios vietos slidininkui yra rojus. Slidininkas, galėdamas čiuožti bet kur, gali aplankyti, maloniai pasisportuodamas, ir tolimesnes apylinkes. Čiuoždamas plačiais laukais visados prieš akis jis turi visą apylinkės vaizdą; jam atviras visas žiemos gamtos grožis.

Jei sakome, kad vasarą įdomu ir gera keliauti, tai turime pripažinti, kad žiemą kelionė slidėmis duoda daugiau kai kurių džiaugsmų ir įspūdžių, negu kelionė vasarą. Kelionė baidarka lavina ne visą kūną, nors prieinamiausia ir maloniausia. Auto, motociklas ir net dviratis—maža kam prieinami. O autobusu—pati nemaloniausia kelionė. Kitaip yra keliauti slidėmis. Čia dirba visas kūnas, nevargina šilima, kalneliai teikia didelio greičio įspūdžių ir gamtos vaizdų, kuriais gali sotintis kiek patinka.

Todėl labai reikia džiaugtis, kad slidžių sportu Lietuvoje imama jau ir organizuotai rūpintis: Alytaus ir Zarasų Sporūtos Komitetams pavesta sausio—vasario m. suorganizuoti kursus slidininkams.

O ir moksleiviams slidžių sportas gana prieinamas, tik reikia noro, reikia pasiryžimo slides įsigyti. Juk vasaros atostogos atneša ne vienam šiokio tokio uždarbio — neišleiskit kam nereikia nė cento, pagaliau nuo būtiniausių išlaidų po trupiniuką galima sutaupyti; slidėms įsigyti susidarę sportininkų būreliai gali suruošti vakarą, ledo sporto šventę, o miestuose juk tatai vis duoda šiokius tokius pinigus. Norį visados ras ir būdų ir priemonių slidėms įsigyti. O jos, išvesdamos mus į gamtą, daugiau prie jos ir pririštų, daugiau tėvynės ir gamtos meilės širdyse įsižiebtų, o sportiškas džiaugsmas visai paneigtų iš liūdnų mūsų tautai laikų likusį paprotį sėdėti surūkusioj lūšnoj, arba kaip senesnioji karta daro, — prirūkytoj alinėj, ar bjauriame klūbe.

Sportas teatgaivina Lietuvą, tekuria gražesnius papročius.

J. M.

Pereinamąją taurę laimėjo LGSF

Žiemos sportas ir pas mus sparčiai žengia į priekį. Ruošiamos įvairios ledo sporto rugtynės rodo jau nemažą pažangą. Kai kurios rungtynėse pasirodžiusios komandos parodė ne tik didelius sportinius gabumus, bet ir didelį darbštumą joms besiruošiant ir žiemos sporto pamėgimą.

Gruodžio m. paskutiniąją dieną Kauno Jacht-Klūbo čiuožykloje buvo atidarytas žiemos sporto sezonas. Šia proga įvyko ledo ritulio turnyras, kuriame dalyvavo 10 Kauno komandų: LGSF, LFLS, KJK, (Jacht-Klūbas), JSO, Tauras, ŠŠ Kovas, Tauras ir kt. Turnyro programą sudarė ritulio mėtymas į vartus, estafetinis bėgimas ir ritulio rungtynės. Žinoma, pastarosios buvo įdomiausios, nes jose turėjo susitikti stipriausios komandos pereinamosios taurės laimėti. Šios rungtynės vyko gruodžio m. 31 d., sausio 3 d. ir sausio 6 d. Įdomiausios rungtynės buvo sausio 3 d., kada susitiko stipriausios komandos LGSF ir LFLS. Abi komandos iš pradžių žaidė labai atsargiai, lyg mėgindamos viena kitos jėgas. I-me puslaiky LFLS laimėjo vieną golą. Pastebėtina, kad aikštėje dukart užgeso šviesa, dėl tos priežasties reikėjo rungtynes nutraukti. Pirmą kartą sutaisius elektrą,

rungtynės vyko labai smarkiu tempu, įtemptai ir net kiek nervingai. Šiame puslaiky LGSF išlygino rezultatą ir dar laimėjo vieną golą. Sausio 6 d. šių komandų rungtynės buvo tęsiamos, bet pasibaigė be rezultatų. Vadinas, LGSF laimėjo iš LFLS 2:1 (1:1) savo naudai. Tai ir buvo vienintelis golas, kurį LGSF-ui įkirto LFLS. LGSF dar žaidė su KSK-Kultum ir baigė rungtynes 8:0 (6:0) savo naudai, nes priešas buvo gana silpnas. LGSF, žaisdamas su Makabi, baigė 11:0 (4:0) savo naudai. Bendras LGSF-o rezultatas: 21:1, taškais įvertintas 10 ir apdovanotas pereinamąja taure.

Gana įdomios rungtynės buvo ir LFLS su KJK, nes abi komandos stiprios ir gana susižaidusios (ypač KJK). Rungtynes laimėjo LFLS 2:0 (0:0) rezultatu.

Estafetiniam bėgime *pirmą vietą* laimėjo taip pat LGSF, 1426 metrus nubėgdama per 2:57,8 ir laimėdama 4 taškus.

Estafetinio bėgimo (1426 m.) rezultatai:

Vieta	Komanda	Laikas	Taškų sk.
1.	LGSF	2:57,8	4
2.	LFLS	3 02,8	3,5
3.	Tauras	3:06,1	3
4.	KJK	3:0,64	3
5.	JSO	3:14,2	2
6.	ŠŠ K Kovas	3:15,7	2
7.	KSK-Kultus	3:22,2	1,5

Rutulio žaibo turnyro rezultatai:

Vieta	Komanda	Golų sant.	Taškų sk.
1.	LGSF	21:1	10
2.	LFLS	7:4	9,5
3.	Tauras	3:2	5
4.	JSO	3:3	4
5.	KJK	6:2	3
6.	ŠŠ Kovas	3:3	2
7.	Makabi	3:15	2
8.	KSK-Kultus	0:8	1,5
9.	Sparta	2:3	0
10.	Bar-Kochba	0:1	0

Geras š. m. LGSF žaidimas sudomino visuomenę ir spaudą. Laikraščiuos tilpo apie šią komandą gana gražių atsiliepimų. Sakysim, «N. R.» kalėdiniame nr. įdėjo tokį straipsnelį:

Gražus Lietuvos hockey meisterio pasirodymas. Gruodžio 17 d. Lietuvos hockey meisteris *LGSF* turėjo porą rungtynių prieš *KSK-Kultus* ir *KJK*. Prieš pirmąją žaidė visa klase geriau ir laimėjo 7:0, o KJK (Jacht-Klūbą), užimančiam pas mus antrąją vietą, nors ir pavargę, pajėgė įkirsti 6:0. Visa LGSF komanda dirbo puikiai ir net ginėjai mušo golų. *Pažymėtina, kad LGSF neturi net aikštės ir jokio apsiginklavimo rungtynėms. Kūno Kultūros Rūmai turėtų matyti šiuos idealius sportininkus, kurie ir prieš užsieniečius mūsų neapviltų, ir padėtų jiems apsirūpinti nors reikalingiausiomis produktyviam veikimui priemonėmis.* (Mes patys pabraukėme *J. M.*).

J. M.

Kronika

— Vyriausio „Ateities“ redaktoriaus prof. Dovydaičio leidžiamas ir redaguojamas gamtos ir šalimų mokslų žurnalas „*Kosmos*“ buvo susvyravęs, tačiau „Kosmo“ prietelių rankos paremtas vėl sustiprėjo ir dabar eis reguliariai kas trys mėnesiai.

— L. K. Blaivybės Draugija faktinąjį „Ateities“ redaktorių Joną Mikulevičių pakvietė redaguoti Angelo Sargo S-gos vaikučių laikraštėlį „*Žvaigžautę*“. Redaktorius kvietimą priėmė ir jau suredagavo du „Žvaigždutės“ numerius.

— Dabar Kaune vyksta šachmatų turnyras Lietuvos šachmatų meisterio vardui įgyti. Pirmuoju turnyre ilgai ėjo *P. Vaitonis*, mūsų žurnalo sporto skyriaus redaktorius, kuris praėjusiąją vasarą gerai užsirekomendavo ir pasauliniame šachmatų turnyre Folkestone, Anglijoj. Dabar Vaitonis nugalėjo Lietuvos šachmatų meisterį Mikėną, kurio garbė iš Folkestono buvo pasklidus po visą šachmatininkų pasaulį. Vaitoniui greičiausiai teks II vieta. „Ateities“ šachmatų skyrių, kurį tikime tuojau įvesią, kviesime tvarkyti P. Vaitonį.

— Kaune šiemet išėjo „Šachmatai“ šachmatininkų ir bridžistų žurnalas. Spauda žurnalą įvertino palankiai.

— Iš anksčiau skaitančiajai visuomenei žinomas rašytojas *Gintalas*, buvęs „Ateities“ bendradarbis, išleido naują žurnalą »Žvilgsniai“. Nors žurnalas turi tendencijos pavaduoti užsieniškius savo pikantiškumu pasižyminčius „magazinus“, tačiau lietuviškasis „magazinas“ yra gana padorus, o iliustracijos nuo užsieninio «tono» skirias visu dangumi. Žurnalas sutvarkytas gana gražiai. Straipsniai originaliniai, ne verstiniai.

— Pati Blaivybės Dr-ja buvo paskelbusi, kad jos leidžiamas žurnalas «Sargyba» daugiau nebeis. Tačiau po Lietuvos blaivininkų kongreso šis nusistatymas pakeistas, ir «Sargyba» bus ir toliau leidžiama. Redaktorium ir toliau pasilieka p. Slapšinskas.

— Apie Lietuvos blaivininkų kongresą, įvykusį švenčių metu, duosime žinių kitame numery. Kitame numery taip pat pradėsime spausdinti Jono Bosko, kuris šiemet bus paskelbtas šventuoju, bijografiją ir pedagoginės sistemos išdėstymą.

— Neužmirškite atsakyti į «Ateities» anketą, tilpusią 12 nr. Literatai, mėginkite plunksnas konkursinei novelei. Laikas bėga.

— Sausio mėn. išeis trimėnesinis poezijos ir jos kritikos laikraštis. Bendradarbiauja Putinas-V. Mykolaitis, Gr. Tulauskaitė, St. Anglickis, H. Radauskas, Vyt. Sirijos Gira, Jok. Liauda, A. Vaičiulaitis, Ben. Babrauskas, V. Katilius, Aug. Raginis ir kt. Redaguoja Bern. Brazdžionis.

Knygos

A. Birontas. BERMONTININKAMS LIETUVĄ UŽPUOLUS. „Žinijos“ b-vės leidinys 56 nr. Kaunas, 1934 m. 253 ps. Kaina 3,50 Lt.

Autorius savo knygą kaip tik laiku spėjo išleisti. Laiku dėl to, kad jį, tarsi, pabaigė formuoti lietuvių nuomonę apie vokiečius. Praėjusiųjų metų pabaigoje kuone visa lietuvių spauda stengėsi atsakyti į klausimą: vokiečiai mūsų draugai, ar priešai? Sakysim, „Židinys“ 12 nr. įsidėjo skaitytojui nežinomo autoriaus straipsnį „Lietuvos — Vokietijos santykių klausimas“. Straipsnyje, apžvelgus, koki buvo šių valstybių santykiai a. senojoj istorijoj, b. netolimoj praeity ir c. neprik. mums gyvenant kategoriškai paklausiama: „ar su Vokietija iš viso negalimi gerikaimyniniai sankykiai?“ Atsakoma: „Sunkus patyrimas parodė, kad jie tėra buvę tik *formaliai* geri...Tie santykiai nepaprastu būdu silpnino ir silpnina mūsų kovą už Vilnių, jie dažnai sėja labai klaikią nuomonę visuomenėje ir žymiame laipsnyje mažina atsparumą prieš lenkus”. Vadinasi, vokiečiai, straipsnio autoriaus galva, Lietuvą stumia į pražūtį. O Birontas savo knygoje net įtaria esant gudrų, atsargų ir nematomą Lietuvos nepriklausomybės priešą, kuris pynė ir pina visą pavojų grandį — bermontijadą, P. O. V. bylą, 1920 m. vasario 20 d. sukilimą A. Panemunėj, Hymanso projektą. Tų pavojų, nematomo priešo Lietuvos nepriklausomybei paruoštų, pirmoji falanga — bermontijada, o kadangi ją suorganizavo vokiečiai, kaip autorius įrodinėja, tai mes drąsiai galime išvesti, kad p. Birontas anuo nematomuoju gudriu ir atsargiu mūsų priešu laiko Vokietiją.

Autorius savo knygą padalė į 16 skyrių, pridėdamas dar „Pabaigą“. Mes šią knygą, atsižvelgdami į patiekiamąją medžiagą, galim dalyti į 4 skyrius: 1. (1—77 ps.) — bermontininkų genezis ir atsikraustimas į Pabaltįjį; 2. (77—100) — latvių kovos su bermontininkais; 3. (100—216) — bermontininkų įsikūrimas Liet. ir 4. (216—245) — lietuvių kovos su bermontininkais.

Mums, žinoma, šiuo tarpu įdomiausias 1 skyrius: iš kur bermontininkai atsikraustė, ko atsikraustę siekė. P. Birontas įrodinėja, kad bermontininkai buvę aklas įrankis Vokiečių rankoj Pabaltijo valstybėms panaikinti. Šiai tezei įrodyti autorius išeina į plačius tarptautinės politikos laukus, nagrinėdamas prieškario Rusijos santykius su Vokietija ir karo bei pokario tarptautinę politinę konjunktūrą. Vokietija, kariaudama su kitomis valstybėmis, troško jų kariuomenę, jų jėgas demoralizuoti, kad sumažėtų jos priešų skaičius. Todėl ji rėmė Rusijos komunistinį perversmą, nes jis laidavo jai okupuoti ir užvaldyti derlingus Rusijos plotus — Ukrainą ir Pietų Rusiją. Okupuoti vokiečiams tai pasisekė. bet demoralizacija iš priešo liogerio persimetė į Vokiečių kariuomenę, todėl bolševikus reikėjo likviduoti, kad jie visai nesudemoralizuotų Vokietijos kariuomenės. Tam tikslui reikėjo pačioje Rusijoje suorganizuoti prieškomunistinį frontą, tautinę Rusų gvardiją. Ji tat ir buvo bermontininkų prototipas. Autorius mums parodo vadus Kolčaką, Kellerį, Judeničių ir kitus, kol pagaliau Vokiečių ranka į viršų iškelia avantiuristą Bermontą — generolą kunigaikštį Avalovą, kuris iš tiesų savo kilme esąs ne kas kitas, kaip Ukrainos žydų kilmės kariuomenės kapelmeisetris Bermanas. Šis tat tipas suorganizavo rinktinę, atsisakė klausyti vyriausio tautinės gvardijos vado Judeničiaus ir pasiliko Pabaltijy, saugodamas, kad atgimstančios Pabaltijo valstybės nesustiprėtų, o gautų jas pasmaugti, atiduoti Vokietijai ir tada žygiuoti prieš bolševikus, nukariauti Rusiją ir atstatyti ten monarchiją. Kad tai buvo Vokietijos planai, galima spręsti jau tik iš to, kad prie šios tautinės *rusų* gvardijos (12.000) prasidėjo 40.000 *vokiečių*, kuriems nors buvo įsakyta iš Pabaltijo išvažiuoti, tačiau jie nepaklausė, arba išvažiavę vėl grįždavo.

Anglai negalėjo remti Vokietijos

planų, rėmė Rusijos komunistus ir bekylančias Pabaltijo valstybes. Kad latviams pasisekė nugalėti bermontininkus, jie turi būti labai dėkingi anglams, kurių karo laivai aktyviai dalyvavo kovose su bermontininkais.

2. Šiose kovose latviai pasirodė tikrai esą verti didvyrių vardo. Prieš 52.000 bermontininkų jie sugebėjo išstatyti vos 12.000 armiją, prastai apmokytą ir dar prasčiau ginkluotą. Bet jie, matydami, kad gindamiesi turės visai kapituliuoti, nutarė didvyriškai priešą pulti. Dengiami anglų laivyno artilerijos puolimą sėkmingai pravedė ir kovą laimėjo. O 30 km. fronto bare turėjo vos 23 sunkiuosius ir 45 lengvuosius kulkosvaidžius. Įdomus tas faktas, kad latviai, sužinoję, jog atvyksta Santarvės komisija sutvarkyti Bermonto kariuomenės grįžimą į Vokietiją, dar smarkiau ėmė pulti ir bermontininkus visai sutriuškino.

3. Šioje dalyje, autorius aprašinėdamas paskutiniąsias okupantų dienas Šiauliuose, kur jam teko būti komendantu, daro aliuzijų į tai, kad tarp šių okupantų ir Latvijos bermontininkų buvę glaudaus kontakto. Ir vieni ir kiti siekė Pabaltijį prijungti prie Vokietijos. Šiai minčiai paremti autorius duoda gausios dokumentacijos.

4. Labai vaizdingai ir gana smulkiai aprašyti mūšiai nuo panemunių ligi Šiaulių Žeimelio. Pyktis ima beskaitant dėl lietuvių neryžtumo ir karininko Ladygos, vadovavusio šiems mūšiams, baimės. Kada latviai, gavę žinių apie atvykstančią Santarvės komisiją, tik padidino karo operacijas, mūsiškiai patikėjo misijos gen. Niesselio gąsdinamas, esą, atvyksta kelios vokiečių divizijos vaduoti bermontininkų, ir karo veiksmus sustabdė.

Iš knygoje teikiamos medžiagos matyti: a. — Niekad vokiečiai mūsų draugais nėra buvę, b. — mūsų dvarininkai, ypač lenkuoją, niekad Lietuvai gero nelinkėjo, c. — lietuviai per maža ryžtingi, d. — perdaug Lietuva atlaidi, pro pirštus žiūrėdama į tuos, kurie bermontijadą rėmė.

Knygą turi perskaityti visi jaunuoliai. Jie geriau susipažins su kovomis už nepriklausomybę, kurių jai net matyti neteko, ras tikro didvyriškumo pavyzdžių, o tokiu yra pats autorius Birontas, įgaus drąsos ir ryžtumo imtis ginklo kovoti su dabartiniais Lietuvos priešais, begėdiškai grasinančiais mūsų laisvei.

J. M.

Apžvalga

„Pavasario" vajus.

Spauda yra didžiausias kultūrinio gyvenimo veiksnys. Šiais laikais spaudos įtaka visam gyvenimui yra milžiniška. Tačiau ta įtaka dažnai esti panaudojama blogam tikslui. Taigi, svarbu, kad kuo daugiau būtų išplatinta kultūringos, rimtos ir katalikiškos spaudos.

Šventųjų Metų proga Šv. Tėvas ragina ypatingai susirūpinti katalikiškos spaudos platinimu, nes spauda yra svarbiausia priemonė kovai už Bažnyčios garbę.

Į šį raginimą stropiai atsiliepė „Pavasaris", paskelbdamas savo vajaus metus. Svarbiausias šio vajaus tikslas — išplatinti kuo daugiau „Pavasario" ir sutelkti kuo daugiau platintojų vajaus talkon. Kiekvienas „Pavasario" Federacijos narys skaito „Pavasarį" ir ieško jam naujų skaitytojų.

Tautinis eucharistinis kongresas.

Praėjusiųjų metų spalių m. 4 d. įvykusi Lietuvos Vyskupų Konferencija nutarė 1934 metais vasarą suruošti visos Lietuvos eucharistinį kongresą. K.V.C. konferencija šį nutarimą entuzijastingai sutiko. Eucharistinius kongresus jau buvo turėję visos atskiros vyskupijos: 1928 m. Panevėžio, 1931 m. — Vilkaviškio ir Kauno (Vilakvišky ir Šiauliuose), 1932 m. — Kaišiadorių, Telšių ir Panevėžio, todėl suruošti visos Lietuvos eucharistinis kongresas šiais — Šventaisiais — metais buvo pats laikas.

Šis kongresas įvyks š. m. birželio mėn. 29, 30 ir liepos m. 1 d. Jo programą nustatyti ir jį organizuoti yra vyskupų paskirta komisija, kuri iki šiol jau daug yra nudirbusi. Apie jos darbus galima rasti „Žvaigždės" 11 ir 12 numeriai. Mes tik trumpai pranešame štai ką: pirmoji kongreso diena — vaikų diena. Šią dieną bus pašventintas Prisikėlimo B-čios kertinis akmuo, kuris bus parvežtas iš Palestinos, greičiausiai iš Alyvų kalno. Šiam reikalui lėšos bus gaunamos iš Lietuvos vaikučių sudėtų aukų. Pažymėtina, kad šią dieną vaikai giedos specijalią giesmę, kuriai parašyti ir sukomponuoti netrukus bus paskelbtas konkursas. Be to, jie giedos choralines mišias „De Angelis".

Birželio m. 30 d. — jaunimo diena. Ji greičiausiai bus atšvęsta Vytauto ąžuolyne.

Liepos m. 1 d. — bendroji diena.

Šiam kongresui prof. Naujalis rašo specijalias mišias.

Bažnyčias ir gatves puoš Maldos Apaštalavimo Vyrų S-ga.

Visam krašte per katalikų organizacijas ir spaudą vedama tam tikra akcija už to kongreso pasisekimą. Ypač čia dirba pavasarininkai, Maldos apaštalavimo skyriai ir k. Ta akcija dvilypė: 1. iš anksto rūpinamasi savo apylinkės, arba draugijos narių organizavimu dalyvauti kongrese, 2. veikiama religiniu būdu, daromos bendros šv. Komunijos, kad kongresas pasisektų ir jam būtų tinkamai prisirengta. Yra svarbu, kad ir moksleiviai jau iš anksto pasirūpintų Tautiniam eucharistiniam kongrese kuo gausingiausiai dalyvauti, iš visų Lietuvos kraštų suvažiuoti tomis vasaros dienomis į Kauną. Reiktų iš anksto rūpintis ir atitinkamų vietos grupių organizavimu.

Dar kiek bendrai apie eucharistinius kongresus ir jų reikšmę. Eucharistiniai kongresai yra svarbiausias religinis, viešas ir plataus masto katalikų pasireiškimas, kaip pati Eucharistija yra katalikų religinio gyvenimo centras, to religinio gyvenimo šaltinis. Užtat šiais laikais eucharistiniai kongresai įvyksta labai dažnai visose katalikų tautose. Jie būna atskirų parapijų, vyskupijų, nacijonaliniai (tautiniai) ir pasauliniai, kurie paprastai dabar įvyksta kasmet įvairiuose pasaulio kraštuose (Cartago — Afrikoj, Chicago — Amerikoj, Sydney — Australijoj, Dublin — Airijoj). Sekamas jų bus Buenos Aires (Argentinoj). Eucharistiniai kongresai atnaujina ne tik katalikų religinį uolumą, bet savo didingumu daro didelės įtakos ir nekatalikams, ypač tose vietose, kur jie įvyksta.

Redaktorius atsako:

Leon. Žitkevičiui, Biržuos. Draugužio eilėraščiai yra labai skambūs, tačiau ne visada pakankamai poezingi. Poezijai, kaip žinote, svarbiau nuotaika ir vaizdas, kuriami poetinėmis priemonėmis, o jau tik tada eilėdara. Šiai visa kita aukoti reiškia nugrimsti į beprasmį formalizmą, reiškia skriausti turinį ir išraišką. Pirmaisiais eilėraščiais visa to neišvengi. Paskutiniai jau geresni — dedame. Be to, tas akutes, galime pasibažyti, kad užmiršite. Juk ne čia poezija.

Vl. Proscevičiūtei, Tauragėje. Jūsų poezija esame beveik patenkinti. Kodėl pradėjoje mažiau rašyti? Dirbkite, dirbkite, dirbkite! Skaitykite; ieškokite daugiau temų; įsigyvenkite į žmogų. Ką gavę spausdiname, kita atidavėme „At. Sp.", kaip prašėte. „Sielvarto ir meilės dainiaus" gal nespausdinsime. Ko nors naujo čia neradome. Jei norėsite panašių straipsnių parašyti, prašykite savo mokytoją medžiagos, kad moksleivis straipsny rastų tai, ko negirdi pamokose.

Jonui Jakštui. Kodėl nieko nerašote? Jums sekas. Padirbėkite. Laukiame.

Ant. F. Vengriui, Kaune. Eiliuoti Jums nesiseka.

B. Janušauskui. Straipsnį Jums grąžinau papildyti. Jo labai laukiam. Su poezija kiek blogiau; reikia daugiau skaityt, rašyt, gal daugiau jaust. „Jūros Kančios" labai sugalvotas, neįtikinąs eilėraštis. Geriau būtų buvę, jei tas kančias būtumėt pajutę, o ne išmislinę.

Alf. Š. „Rudens melancholijos", nuotrupų iš dienyno, spausdinti negalime. Jūsų asmenis skausmas, kurio priežastys nežinomos skaitytojui, jam neįdomus. Jeigu tai tikras Jūsų asmens skausmas ir toks didis, pašalinkite priežastis, kurios jį gimdo. Būkite vyras, ne ištižęs. Arba-arba. Norėčiau šiuo reikalu iš Jūsų gauti laišką. Pasitikėkite!

B-nui Černiauskui, Jurbarke. „Deimantas" netinka. Išverskite ką nors kita iš žymiųjų lenkų rašytojų.

D. K. Beržui. Draugužiui kol kas nelabai sekasi. Be ko kita ritmika šlubuoja. O tai poezijoj nepakenčiama. Galite rimus mesti, bet ne ritmą. Proza eilėraščiuos taip pat neskanu: „Einu į parką, dairausi baikščiai, ar nesutiksiu ko taku." Ko čia baidytis, drauguži! Ak, numanau ko. Tačiau, be reikalo susitikinėjimai, o dar labiau baimė. Vis dėlto gabumų jaučiama, tik reikia daug rašyti, dar daugiau skoningų raštų skaityti.

A. Vitartui. Esate tiesiog talentingas, duodate tiesiog egzotiškų vaizdų, tačiau kam tiek audrų, perkūnų, žaibų, kam tiek riksmo, triukšmo, ko ta mirtis taip kaukia, jei ji taip tyliai ateina ir išeina. Susipraskite. „Arelį" ir „Prakeikimą" greičiausiai įdėsime, pataisę.

J. Vaišniui, Marijampolėje. Drauguži, gaila man Tavo energijos ir žudomo talento. Moteris yra moteris, turinti savo pareigas, kaip jas turi ir Tu. Tačiau į tas pareigas visai neįeina toki dalykai, kuriuos aprašai „Atsiminime". Dirgsnių erzinimas ne poezija, o anokia naktis—kvailystė, kurią prisieina graudžiai apraudoti. Susiprask, nors gal ir įžeidžiau Tavo ambiciją. Bet sakau kaip geras patikimas draugas.

Stasiui Ylai. Prašytumėm ką nors išsamiau parašyti. Neužmirškite mūsų.

Petrui Pauliukaičiui, Kybartuos. „Praeities pasaka" gana nuotaikinga, bet labai miglota. Per daug žodžių, per maža vaizdų. Stipriau, aiškiau, reljiefiškiau! Jei tikrai išgyventą jausmą aprašysite, šis tas išeis, bet jei tik sugalvotą—veltui darbas. Laukiame daugiau, žiūrėsime, nes eiliuoti, rodos, Jums sekasi.

„Alpių roželės" autorei. Kad esate gabi beletristė, tai visiems aišku. Tačiau, man rodos, nuėjote klaidingu keliu, pasirinkdama medžiagą. Kam tiek egzotikos, tiek pepaprastybių, juk visa taip svetima mums! *Lietuviui* kurkime, *lietuviui.* Pažvelkite aplinkui save, nejau nėra medžiagos? Ta miesčioniška beletristika mus pjaute pjauna. Ir dargi neįtikina, kažkaip ati-

Red.-*Jonas Mikulevičius.* Vyr. ats. red. ir leid.-**Pr. Dovydaitis**

traukta, abstrakti. „Alpių roželė“ tiesiog nesuprantama. O dargi moksleiviui. Laukiame Jūsų raštų.

E. Survilaitei. Perdaug kategoriškai šnekate: jei tiks, rašysiu, netiks nerašysiu. Šį kartą netinka, tačiau tvirtai tikiu, kad sekantį kartą tiks. Matot, perdaug moderni norite būti. Štai vieni Jūsų eilėraščiai tik kita tvarka surašyti: „Ant langų— gražiausias futurizmas. Baltos šalčio rankos stebuklus padarė. Gėlės, kryžiai, baltas nuometas ir ilgi, ilgi šydai. Prie jo prisegtos gyvos rožės, tik šį rytą pražydusios. Per stogus, per kaminus ir pilkus dūmus ritosi saulė ir skubinosi visa išraudusi, virpėdama“. Visi pasakys, kad tai gražus aprašymėlis, tačiau ne eilėraštis. Apgalvokite, perdaug nemodernizuodama rašykite ir mums siųskite.

Jon. Mikulevičius,
At. redaktorius

Atsiųsta paminėti

KOSMOS — Gamtos ir šalimų mokslų iliustruotas žurnalas su populiariu skyrium *Gamtos Draugas.* XIV m. 3—6 nr. 1933 m. Kovo—Birželio mėn.

Turiny: *Dovydaitis,* Pr., Šių laikų bijologų pažiūros į gyvybės reiškinius (1—16); *Prielgauskienė,* Rezervinės celės planarijų regeneracijoj su 10 atv. (17—34); *Dagys, J.,* Šaknų osmotinės jėgos tyrimas Sabinino metodu su 3 atv. (35—60); *Kuprevičius, J.,* Medžiaga Kauno apylinkių fliorai tirti su 1 atvaizdu (61 — 62); *Minkevičius, A.,* Naujas indėlis Lietuvos grybų fliorai tirti (62—63); *Zimanas, G.,* A. Weissmanno gemalinės plazmos teorija su 1 atv. (63—86); *Jasaitis, D.,* L. Vialletonas apie gyvųjų būtybių kilmę (87—146); *Pajiedaitė, B.,* Goethė — bijologas su 1 atv. (147—150); *Natkevičaitė, M.,* Adolf Engler 1844—1930 (151—154); *Dovydaitis, Pr.* Ricard von Wettstein 1863—1931 (155—157); *Kuprevičius, J.,* Žieduočių augalų geneologinio medžio eskizas, pagal R. Wettšteiną E. Jancheno sudarytas (158—159); *Regelis, K.,* Paskutiniais metais mirusių botanikų trumpi paminėjimai (160—161).

ATHENAEUM — kalbos, literatūros ir istorijos žurnalas. Leidžia Vyt. D. Un-to Teol.-Filosofijos fakultetas, Filosofijos skyrius. 1933 (IV) m. 4 t.

Turiny: Kučinskas, A., Prof. Kun. Dr. Jonas Totoraitis (1—16); Matusas, J., Apie lotyniškų raidžių draudimą lietuviškiems spaudiniams (17—27); Ivinskis, Z., Lietuvos valstiečių luomo susiformavimas ir raida (28—45); Šležas, P., Muravjovo veikimas Lietuvoj (46—86); Sužiedėlis, S., Livonijos prijungimas prie Lietuvos (87—105); Kučinskas, A., Kęstučio kovos su Vokiečių ordinu (106—134); Ivinskis, Z., Krikščioniškosios Vakarų Europos santykiai su pagoniškąja Lietuva (135—144); Ambrazevičius, J., Tautosakos literatūrinis perdirbimas ir sekimas (145—158); Dičpetris, A. Kurt Mickoleit, Lietuvis Vokiečių kūryboje (159—170).

SOTER — religijos mokslo laikraštis. Redaguoja prof. P. Malakauskis. Leidžia V. D. Universitetas, Teol.-Filosofijos Fakultetas, Teologijos skyrius, 1933 (X) metai nr. 2.

Turiny: Dr. P. Malakauskis, Įgimtoji teisė (3—45); Ign. Končius, Žemaičių padangės kryžių ir koplytėlių statistika (46—71); Doc. Ign. Česaitis, Psichiškai defektingųjų sterlizacija ir valstybė (72—90); Bibliografja (91—119).

A. Birontas, BERMONTININKAMS LIETUVĄ UŽPUOLUS. Atsiminimai iš kovų už Lietuvos Nepriklausomybę. „Žinijos“ leid. 253 ps. Kaina 3,50 lt.

M. Ivanauskas, Statybos technikas, NIVELYRAI. Tikrinimas, ištaisymas ir nurodymai darbui atlikti. „Spaudos Fondo“ leidinys. Kaunas, 1934 m. 60 ps. Gausiai iliustruota. Kaina 5 lt.

Vienintelis mūsų kalba ir tikrai geras vadovėlis technikams.

100 egz. V. Šekspyro „Venecijos pirklio“

skiriama dovanomis 1934 metų „Ateities“ skaitytojams. Po knygą laimės **kas trečias asmuo iš pirmųjų trijų šimtų anksčiausia apsimokėjusių 1934 metų „Ateities“ prenumeratą.**

O kas nori „Ateitį“ dovanai skaityti 1934 metais, tesurenka jai 10 skaitytojų moksleivių (po 6 lt.) ar penkis — nemoksleivius (po 15 lt.). Dvigubai tiek surinkę galės gauti dar ir kitų dovanų (pagal pageidavimą): ankstyvesnių metų „Ateities“ komplektų, 1925 metų „Židinio“ komplektą, „Gamtos Draugo“ 1929 — 1933 m. komplektų ir t. t.

Be to, visi metiniai apsimokėję pr-riai turi teisę nemokamai gauti 12 sąsiuvinių bet kurių metų „At.“ komplektams pasipildyti arba pilnus pageidaujamų metų komplektus persiuntimui teatsiųsdami po 10 cnt. sąsiuviniui.

Adr. „Ateitis“, Kaunas, Laisvės Al. 3.

Naujausios mūsų rašytojų knygos

1. *A. Vienuolio* VIEŠNIA IŠ ŠIAURĖS Romanas. I ir II dalis (I d. kaina — Lt. 4,—; II d. — Lt. 3,50). Bendrai ..... Lt. 7,50
2. *A. Vaičiulaičio* VIDUDIENIS KAIMO SMUKLĖJE. Geriausios novelės, ... Lt. 2,50
3. *J. Kossu-Aleksandravičius* IMAGO MORTIS. Antroji lirikos knyga. ..... Lt. 2,—
4. *Bern. Brazdžionio* KRINTANČIOS ŽVAIGŽDĖS. Eilėraščiai socialiniai, ekonominiai, tėvynės meilės, religinio pobūdžio ir lirika. Kaina ..... Lt. 2,50

DAR NAUJIENA

1. *Rabindranath Tagore* IŠSIPILDYMO NAKTIS. Rinktinės novelės. Kaina ..... Lt. 2,—
2. MURZIUKO DIENORAŠTIS. Apsakymas — pasaka apie mažų girios žmogelių keliones, klaidžiojimus, šposus ir juokus. Gausiai iliustruota. Kaina ..... Lt. 2,50

BAIGIAMA SPAUSDINTI

1. *Mandzoni* SUŽIEDUOTINIAI. Gražiausias italų romanas.
2. *B. Prūso* FARAONAS. Vertė *J. Strazdas-Jaunutis.* Labai gausiai iliustruotas, garsus istorinis romanas.
3. *Jean de la Brète* MANO DĖDĖ IR MANO KLEBONAS. Vienas įdomiausių prancūzų romanų. Vertė *A. Vaičiulaitis.*
4. *Maj. Petkūno redag.* CHEMINIS KARAS ir kaip nuo jo apsisaugoti. Aktualiausia šių dienų knyga.

Išspaustos knygos gaunamos visuose knygynuose ir „Sakalo“ b-vėj Kaune, Putvinskio g. 14; telef. 29-98.

Šio n-rio kaina Lt. 1,75.